

A felülvizsgált, a szakmai képezések elismeréséről szóló 2005/36/EK irányelv 59. cikkének kellő időben történő végrehajtása érdekében Magyarország az Európai Unió tagállamaként a következő jelentést teszi az Európai Bizottság felé.

Nemzeti Cselekvési Terv

a szabályozott
tevékenységek (szakmák)
hazai felülvizsgálata

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2
I. A belügyi hatáskörbe tartozó szabályozott tevékenységek	5
II. Az egészségügyi ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek	9
III. A kulturális ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek.....	14
IV. Az oktatási ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek	17
V. A sport ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek.....	19
VI. A szociális ágazathoz tartozó szabályozott tevékenységek.....	21
VII. A Földművelésügyi Minisztérium szabályozási körébe tartozó szabályozott tevékenységek	25
VIII. Az Igazságügyi Minisztérium szabályozási körébe tartozó szabályozott tevékenységek	34
IX. A régészethez és műemlékvédelemhez kapcsolódó szabályozott tevékenységek	38
X. Az építésügy ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek.....	41
XI. Az energetika ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek	44
XI. A nukleáris iparhoz kapcsolódó szabályozott tevékenységek.....	47
XIII. Fogyasztóvédelemhez kapcsolódó szabályozott tevékenységek	50
XIV. A közúti közlekedés ágazatába tartozó szabályozott tevékenységek	56
XV. A vasúti közlekedés ágazatába tartozó szabályozott tevékenységek	59
XVI. A víziközlekedés ágazatába tartozó szabályozott tevékenységek	63
XVII. Államháztartási belső ellenőr.....	66
XVIII. Az ingatlanüggyhöz kapcsolódó szabályozott tevékenységek	70
XIX. Az ipar és építésgazdasági ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek	72
XX. A kereskedelem ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek	75
XXI. A pénzügyi és számviteli területhez kapcsolódó szabályozott tevékenységek	76
XXII. A szakképzés és felnőttképzés szakterületéhez tartozó szabályozott tevékenységek	80
XXIII. A turizmus és vendéglátáshoz kapcsolódó szabályozott tevékenységek	85
Összefoglalás.....	91

Bevezetés

A szakmai képesítések elismeréséről szóló 2005/36/EK irányelv felülvizsgálatát követően az Európai Bizottság a 2013. október 2-án kiadott közleményében arra szólította fel a tagállamokat, hogy nemzeti szinten tevékenyen vizsgálják felül és korszerűsítsék a szakmákhoz vagy szakmai címekhez való hozzáférést meghatározó képesítésekre vonatkozó szabályozásukat. A közlemény tartalmaz egy ütemtervet is, amely lehetővé teszi a tagállamoknak, hogy 2016 januárjáig kidolgozzák nemzeti cselekvési terveiket.

A felülvizsgálat és a nemzeti cselekvési terv elkészítésének feladata egyszerre szükségszerűség és lehetőség. A rugalmasabb és átláthatóbb tagállami szabályozási környezet előmozdítaná a képzett szakemberek belső piaci mobilitását és a szolgáltatások határokon átvitelő nyújtását. Ez fellendítené a foglalkoztatást, és fokozná a gazdasági növekedést is.

Az eredményeket és a hiányosságokat a Bizottság az egységes piaci integráció helyzetéről szóló 2014., illetve 2015. évi jelentés keretében térképezi fel.

Az első klaszterbe sorolt szabályozott tevékenységekre (szakmákra) vonatkozó szabályozást érintő nemzeti cselekvési tervet a feladat végrehajtásának koordinációját a 2014. május 8-i közigazgatási államtitkári értekezleten kijelölt Nemzetgazdasági Minisztérium képviselői az Oktatási Hivatal munkatársainak közreműködésével állították össze a szakmai tartalmat biztosító minisztériumok érintett szakterületei által megküldött részanyagokból.

Jelen cselekvési terv arra törekszik, hogy összefoglalóan meghatározza a tervezett intézkedéseket, de egyúttal megfelelő mozgásteret biztosítson az egyes feladatok későbbiek során történő részletes kimunkálására is.

A képesítési követelmények egyszerűsítésére vonatkozó kormányzati tevékenység összefoglalója (2011-2015)

Az intézkedés előzményei

A Magyarországon hatályban lévő képesítési követelményekre vonatkozó jogi szabályozás meglehetősen széttagolt, nehezen áttekinthető még a jogalkotók számára is. Számos esetben továbbá életben vannak még olyan szabályok is, amelyek közel 20 évesek, és előírásaik már sem a képzési rendszerrel, sem a gazdaság igényeivel nincsenek összhangban. Annak érdekében, hogy egy áttekinthetőbb, az aktuális igényeknek és kockázatoknak megfelelőbb követelményrendszer születhessen, szükségessé vált a szabályozás átfogó áttekintése, illetve módosítása.

A Kormány 2011 májusában fogadta el a vállalkozói adminisztratív terhek csökkentésére irányuló rövid és középtávú programról szóló 1133/2011. (V.2.) Korm. határozatot, amelynek 9. pontja felhívja a nemzetgazdasági minisztert, hogy „a munkaerőpiac minél több munkavállaló számára történő kinyitása érdekében készítsen előterjesztést a Kormány részére az egyes tevékenységek vagy munkakörök gyakorlásához szükséges képesítési követelmények teljes áttekintéséről és azoknak a szakmailag indokolt és a munkavégzéshez életszerűen szükséges szintben történő meghatározásáról”.

A képzési követelmények egyszerűsítésére vonatkozó kormányzati tevékenység összefoglalása

A Kormány 2012. december 17-én elfogadta a képzési követelmények ésszerű csökkentéséről szóló 1589/2012. (XII.17.) Korm. határozatot (a továbbiakban: 1589/2012. Korm. határozat), amely kijelölte a képzési követelmények egyszerűsítésével kapcsolatos kormányzati tevékenység további fő irányait: meghatározta azokat az alapelveket, amelyek alapján a képzési követelményeket az egyszerűsítés érdekében felül kell vizsgálni, ezek figyelembe vételével egyes konkrét jogszabályok felülvizsgálatára hívta fel az egyes szakterületekért felelős minisztereket, és végül előírta a képzési követelményeket tartalmazó jogszabályok teljes körű feltárását és felülvizsgálatát.

A szaktárcák 2013 során átfogó felülvizsgálatot végeztek a jelenleg hatályban lévő képzési követelményekre vonatkozó szabályozással kapcsolatosan, és szakmai munkacsoport keretében kidolgozták az egyszerűsítés elveit. Az 1589/2012. Korm. határozatban rögzített elvek alkalmazásával kiválasztották a hatályon kívül helyezésre, illetve egyszerűsítésre javasolt képzési követelményeket, melyekről a szakmai érdekképviselői szervezetekkel is egyeztettek. Ezt követően a Kormány 2013 decemberében elfogadta a képzési követelmények ésszerű csökkentésével kapcsolatos kormányzati feladatokról szóló 2054/2013. (XII.31.) Korm. határozatot (a továbbiakban: 2054/2013. Korm. határozat), amely tartalmazza mind a hatályon kívül helyezésre, mind az egyszerűsítésre javasolt képzési követelmények tételes felsorolását valamennyi érintett tárcára vonatkozóan.

A hatályon kívül helyezésre javasolt, a nemzetgazdasági miniszter hatáskörébe tartozó képzési követelményeket az NGM 2014 áprilisában közigazgatási egyeztetés keretében véleményeztette a többi tárcával, valamint az érintett szakmai szervezetekkel, illetve megtörtént a tervezet társadalmi egyeztetése is a kormányzati portálon való közzététel formájában. Az egyszerűsítési feladatokról az NGM 2014 második felében átfogó szakmai egyeztetést tartott az érintett szakmai szervezetekkel.

Az NGM az egyeztetéseknek megfelelően javaslatot készített a 2054/2013. Korm. határozatban kijelölt, a nemzetgazdasági miniszter hatáskörébe tartozó képzési követelmények hatályon kívül helyezésére, illetve bizonyos tevékenységek esetében azok megfelelő módosítására és hatályosítására, melyet ismételten közigazgatási egyeztetésre bocsátott. Az érintett képzési követelmények két rendeletben találhatóak. Ezek az egyes ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képzésekről szóló 5/1997. (III.5.) IKIM rendelet, illetve az egyes ipari és kereskedelmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képzésekről szóló 21/2010. (V.14.) NFGM rendelet. A két rendelet módosítása 2015. június 17-én lépett hatályba.

Az intézkedés eredményei

Az 5/1997. (III.5.) IKIM rendeletben szereplő egyes turisztikai tevékenységekhez rendelt képzési követelmények hatályon kívül helyezésére kerültek. A 21/2010. (V.14.) NFGM rendelet melléklete is módosult a szakterületekkel egyeztetve, egyes tevékenységeknél már egyszerűsített formában tartalmazza az indokolt képzési követelményt. Az egyes tevékenységekhez kapcsolható képzések már az Országos Képzési Jegyzékről és az

Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII.6.) Kormányrendeletben található hatályos elnevezéssel szerepelnek.

A 2016 nyarán kihirdetett, a központi hivatalok és a költségvetési szervek formában működő minisztériumi háttérintézmények felülvizsgálatával kapcsolatos intézkedésekről szóló 1312/2016. (VI.13.) Korm. határozat értelmében egyes háttérintézmények a közeljövőben megszűnnek, átalakulnak, amelynek következtében a jelen Nemzeti Cselekvési Tervben, valamint a mellékletét képező szabályozott szakmák listájában a felelős hatóságokra vonatkozó adatok már nem lesznek aktuálisak. A változások bekövetkezését követően a szabályozott szakmák uniós adatbázisának online felületén haladéktalanul bejelentésre kerülnek a változások.

I. A belügyi hatáskörbe tartozó szabályozott tevékenységek

1. A fennálló rendszer ismertetése

Két szakterületen rendelkezik a belügyi jogi szabályozás szabályozott szakmákról: a rendészeti, illetve az önkormányzati szabályozás területén.

1.1. A rendészeti szakterületet érintő szabályozott szakmák (3 db)

A rendészeti szakterületet érintő három szabályozott szakmát – személy- és vagyonőr, vagyonvédelmi rendszert tervező és szerelő, valamint magánnyomozó - egy törvény szabályozza, tekintettel arra, hogy e szakmák végzésének követelményrendszere struktúrájában hasonló rendszert követ. A *személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól* szóló 2005. évi CXXXIII. törvény célja, hogy - a közrend, a közbiztonság javítása, s ezek részeként a személy- és vagyonvédelem, a bűnmegelőzés hatékonyságának fokozása érdekében - erősítse a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói szolgáltatás törvényességét. Emellett célja ugyancsak, hogy további garanciát nyújtson a társadalom számára az e szolgáltatásokat igénybe vevők, illetve az e szolgáltatások gyakorlása során érintettek személyhez fűződő jogai, vagyoni érdekei sérthetetlenségére irányuló igényeinek érvényesítéséhez.

Az e törvény hatálya alá tartozó tevékenységek (ideértve a magánnyomozói tevékenység szervezését és irányítását is) személyes végzéséhez - ha e törvény kivételt nem tesz - a rendőrség által kiadott igazolvány szükséges. A rendőrség a kiadott működési engedélyekről és igazolványokról, a kiadásuk alapjául szolgáló, e törvény 5. § és az 5/A. §-ban meghatározott feltételek igazolásához szükséges

- adatokról;
- az adatváltozásról;
- a tervező-szerelő vagy magánnyomozói tevékenység folytatására jogosultakról;
- a működési engedély visszavonásáról;
- a vállalkozás tevékenységének megtiltásáról, és az igazolvány visszavonásáról, bevonásáról;
- a működési engedély és az igazolvány hitelességének, valamint a tevékenység ellenőrzésének céljából - nyilvántartást vezet.

1.2. Az önkormányzati szakterületet érintő szabályozott szakmák (2 db)

A temetkezési szolgáltató esetében, annak szabályozásáról elsősorban a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény rendelkezik, amelyet az Országgyűlés az elhunyt személyek emlékének méltó megőrzése és ápolása, a temetkezés közegészségügyi és kegyeleti rendeltetésének érvényesítése, valamint a temető és temetkezési kultúra fejlesztése érdekében alkotott. A törvény III. Fejezete rendelkezik a temetkezési szolgáltatási tevékenységekről, valamint a temetkezési szolgáltatóról. A temetkezési szolgáltatási tevékenység folytatását a temetkezési szolgáltatást engedélyező hatóság annak engedélyezi,

- aki büntetlen előéletű, és nem áll a temetkezési szolgáltatási tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt,

- aki igazolja az e törvény végrehajtásáról kiadott kormányrendelet szerinti vagyoni biztosíték rendelkezésre állását,
- aki rendelkezik az alapvető kegyeleti feltételeknek, valamint a munkavégzésre vonatkozó előírásoknak megfelelő, a tevékenység méltóságát nem sértő, a környezetben élők egészségét és a környezetet nem veszélyeztető telephellyel,
- aki írásbeli nyilatkozatot tesz arról, hogy vele szemben összeférhetlenség nem áll fenn, és
- aki saját maga, vagy legalább egy, a temetkezési szolgáltatási tevékenységben személyesen közreműködő alkalmazottja rendelkezik a kormányrendeletben meghatározott szakmai képzéssel és megfelel az ott meghatározott feltételeknek.

A kéményseprő-ipari tevékenység végzésének – a kéményseprő-ipari tevékenység ellátásának szakmai szabályairól szóló 21/2016. (VI. 9.) BM rendelet szerinti – feltétele, hogy kéményseprő-ipari szolgáltató az általa bejelentett ellátási területenként legalább egy fő kéményseprőmestert foglalkoztasson (vagy a feladat ellátásában személyesen közreműködő természetes személy kéményseprőmester képzéssel rendelkezzen), valamint egy fő kéményseprő szakképzéssel rendelkező szakembert is alkalmazzon. A kéményseprőmester és a kéményseprő szakképzéssel rendelkező szakember évente – felsőfokú műszaki végzettséggel rendelkező kéményseprőmester által tartott, elméleti és gyakorlati ismereteket bemutató – ismeretfelújító és továbbképző tanfolyamon köteles részt venni. A tanfolyamon való kötelező részvétel időtartama 16 óra évente.

Betanított munkás betanítását ugyanakkor csak kéményseprőmester végezheti, amelynek időtartama legalább 3 hónap. Betanított munkás a kéményseprő-ipari feladatok közül kizárólag tisztítást végezhet kéményseprőmester vagy kéményseprő szakképzéssel rendelkező szakember szakmai irányítása mellett.

Kéményseprő munka – szakképzés birtokában is – csak az állami kéményseprő-ipari szerv, az önkormányzati közszolgáltató vagy a magánszolgáltató alkalmazásában végezhető. A kéményseprő-ipari tevékenységről szóló 2015. évi CCXI. törvény szerint a felsorolt szervezeteknél alkalmazott természetes személy munkavállaló, valamint e munkavállaló – tulajdoni hányadtól, a szavazati aránytól, a megválasztási és visszahívási jogtól függetlenül – irányítása, ellenőrzése alatt álló gazdálkodó szervezet nem vállalkozhat a munkáltatója kéményseprő-ipari ellátási területén kémény építésére, szerelésére, bélelésére, javítására, kémény-technikai termékek forgalmazására vagy más olyan munka elvégzésére, amely a munkáltató által kéményseprő-ipari tevékenysége körében feltárt hiányosság, szabálytalanság megszüntetésére vagy ehhez kapcsolódó termék forgalmazására irányul. A szakmagyakorlás e korlátozását az összeférhetlenség indokolja, így elkerülhető a területi monopolhelyeztetel való szolgáltatói visszaélés az ügyfél felé történő szolgáltatói előírások teljesítése során.

2. A felülvizsgálat (feltöltés) tapasztalatai, eredményei

Két speciális nehézséget tapasztaltunk a feltöltés során. Az egyik a szabályozott képzés és a szabályozott szakma elhatárolása, amely elsősorban a kéményseprő képzés és a kéményseprő-ipari tevékenység közötti elhatárolást tette szükségessé. A szabályozott tevékenység ugyanis 2016. július 1-től állami ellátás, önkormányzati közszolgáltatás és magánszolgáltatás keretében végezhető, így e szabályozott szakma végzésének előfeltételei nemcsak a képzettség megszerzéséhez kötődnek, hanem a kéményseprő-ipari ellátás területi korlátozottságához és ellátotti köréhez is. Az állami szerv ugyanis azokban a közigazgatási egységekben (megyékben, településeken) nyújt ellátást, ahol nem működik önkormányzati közszolgáltató. Az állami szerv azonban az általa lefedett közigazgatási egységekben is csak a lakossági tulajdonú és használatú ingatlanokban végez kéményseprő-ipari munkát, míg az

egyéb, nem lakossági, hanem közületi tulajdonú vagy használatú ingatlanokban magánszolgáltatók biztosítják az ellátást.

Azokban a közigazgatási egységekben, ahol önkormányzati közszolgáltató működik, az önkormányzati közszolgáltató a teljes ingatlankörre (függetlenül a tulajdonosi és használati viszonyoktól) biztosítja a kéményseprő-ipari ellátást.

A kéményseprő szakképesítéssel rendelkező természetes személy szakmagyakorlásának így munkáltatójának (állami kéményseprő-ipari szerv, önkormányzati közszolgáltató, magánszolgáltató) működési területe szab határt.

A másik nehézség a magánnyomozó szabályozott szakma jellegét érintette, mivel az Európai Bizottság előzetes visszajelzése szerint a magánnyomozó által végezhető kizárólagos tevékenységi kör egyes elemei lényegében bárki által megvalósíthatóak, felmerült tehát a kérdés, hogy mi különbözteti meg a magánnyomozói tevékenységvégzést, és teszi egyben szükségessé a törvényi feltételek teljesítését. A választ abban a megbízási szerződésben találtuk meg, amely elengedhetetlen előfeltétele a magánnyomozói tevékenység elvégzésének egy adott ügyfél számára, és amely megteremt az azt a bizalmi keretet, amelyben a felek speciális jogokkal és kötelezettségekkel vannak felruházva.

3. Változások a kéményseprő-ipari szabályozásban

A „Nemzeti Cselekvési Terv – a szabályozott tevékenységek (szakmák) hazai felülvizsgálata” című dokumentum összeállítása során Magyarország országgyűlése új törvényt, kormánya és belügyminisztere pedig új rendeleteket adott ki a kéményseprő-ipari tevékenységről. E jogszabályok a következők:

- a) a kéményseprő-ipari tevékenységről szóló 2015. évi CCXI. törvény
- b) a kéményseprő-ipari tevékenységről szóló törvény végrehajtásáról szóló 99/2016. (V. 13.) Korm. rendelet
- c) a kéményseprő-ipari tevékenység ellátásának szakmai szabályairól szóló 21/2016. (VI. 9.) BM rendelet

Az új ágazati szabályozás lényege, hogy a kéményseprő-ipari szolgáltatás életvédelmi és kármegelőzési jellege miatt a lakossági tulajdonú és használatú ingatlanokban a kéményseprő-ipari tevékenységet 2016. július 1-től állami szerv végzi (a rendszeres sormunkát ingyenesen), ha az adott településen az önkormányzat nem működtet közszolgáltatót. Ezekben a településeken az állami szerv mellett a közületi tulajdonban vagy használatban lévő ingatlanok esetében – hatósági nyilvántartásba vételt követően – magánszolgáltatók biztosítják a kéményseprő-ipari ellátást piaci árakon.

Azokon a településeken, ahol az önkormányzat fenntartotta a közszolgáltatót, az az ingatlanok teljes körében végzi a kéményseprő munkát.

Az új szabályozással az emberi élet védelme és a vagyonbiztonság érdekében a kéményseprő-ipari tevékenység hosszú távú, zavartalan ellátása biztosított. A korábbi rendszerben ugyanis a kizárólagos kéményseprő-ipari közszolgáltatásban jelentkező zavarok a szolgáltatás ellátásában bizonytalanságot okoztak, és ezzel tűz-, illetve életveszély kockázatát eredményezték. A kéményseprő-ipari szolgáltatás stabilizálása a lakossági ellátásban hosszú távon csak teljes körű állami szerepvállalással lehetséges. A kéményseprő-ipari feladatoknak az állami szerv általi ellátására történő átállás fokozatosan, és egyes régiókban eltérő módon valósul meg, tekintettel az önkormányzatok által korábban kötött közszolgáltatási szerződések hatályosságára, vagy azoknak az önkormányzat általi felmondására.

Általánosságban tehát elmondható, hogy a fent említett két szabályozási területen már régóta fennálló követelményrendszerről beszélhetünk, így mind a hatóságok, mind a szakma képviselői konszenzusos módon követik e szabályrendszert, és úgy vélik, az hitelesen reagál az adott szakmákkal, tevékenységekkel kapcsolatos érdekekre. Ennek következtében a két szakterülettel folytatott egyeztetés eredménye szerint a szakma gyakorlására vonatkozóan nem szükséges a fennálló szabályrendszer módosítása.

II. Az egészségügyi ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek

1. Fennálló szabályozási rendszer ismertetése

A rendszer alapját képező jogszabályok:

- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény;
- az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény;
- az egészségügyben működő szakmai kamarákról szóló 2006. évi XCVII. törvény;
- a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény;
- a felsőoktatásban szerzhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet;
- az egészségügyi felsőfokú szakirányú szakképesítés megszerzéséről szóló 22/2012. (IX.14.) EMMI rendelet;
- az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárási rendjéről szóló 150/2012. (VII.6.) Korm. rendelet;
- az emberi erőforrások minisztere ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről szóló 27/2016. (IX. 16.) EMMI rendelet.

A szabályozás nem egy konkrét végzettséghez, hanem többféle végzettséget is érintő szakmai tevékenység végzéséhez kapcsolódik.

Az egészségügy területén azonosított szabályozott tevékenységek (szakmák) csoportosítása az alábbiak szerint történt:

- Orvosi szakmák
- Fogorvosi szakmák
- Gyógyszerészi szakmák
- Egyéb klinikai végzettségű egészségügyi dolgozói szakmák
- Egészségügyi szakdolgozói szakmák

2. A felülvizsgálat és eredményei

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 110. §-a alapján az egészségügyi tevékenység végzése – amennyiben az nem határon átnyúló szolgáltatás bejelentése, vagy egészségügyi tevékenység végzésére jogosító ideiglenes engedély alapján történik – önállóan, vagy az egészségügyi tevékenységet önállóan végezni jogosult személy felügyelete mellett történhet. Az adott tevékenység folytatásának feltétele a jogosító egészségügyi szakképesítés megléte, illetve az adott szakképesítés megszerzéséhez szükséges képzésben való részvétel (utóbbi esetben a tevékenység kizárólag felügyelet mellett látható el).

Az egészségügyi szakképesítést szerzett személyekről az Egészségügyi Nyilvántartási és Képzési Központ alapnyilvántartást, az önállóan tevékenység végzésére jogosult egészségügyi dolgozókról működési nyilvántartást vezet. Az egészségügyi dolgozók alapnyilvántartásába az egészségügyi tevékenység folytatására jogosító, Magyarországon szerzett, valamint külföldön szerzett és Magyarországon honosított vagy elismert egészségügyi szakképesítés vehető fel, biztosítva ezáltal a szakma gyakorlására jogosító képesítésekkel rendelkező személyek egységes, zárt rendszerben történő nyilvántartását.

Azon személyekre, akik egészségügyi végzettséggel rendelkeznek, szerepelnek az alapnyilvántartásban, valamint egészségügyi tevékenységet végeznek – mindhárom feltétel együttes megléte esetén kötelező kamarai tagságot ír elő a szabályozás.

A szabályozás lehetőséget nyújt határon átnyúló szolgáltatás bejelentésére, illetve a működési nyilvántartásban nem szereplő, egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy részére ideiglenes tevékenység végzésének engedélyezésére. A bejelentést az ENKK, az engedélyezés iránti kérelmet az Országos Tisztifőorvosi Hivatal részére kell megküldeni. A két eljárásban megegyezik, hogy a szolgáltatás nyújtására, illetve a tevékenység végzésének időtartama a bejelentéstől, illetve az engedélyezéstől számított az egy évet nem haladhatja meg.

A szabályozásban a tevékenységekhez szükséges képzettségek részletesen meghatározásra kerültek. A szakmák gyakorlásához megfelelő iskolai végzettség az ellátandó tevékenység arányához mérten eltérő. *A szakdolgozói tevékenységek egy része középfokú végzettséghez, egy része felsőfokú végzettséghez kötött. Az orvosi, fogorvosi és gyógyszerészeti szakmák ellátásához – az uniós irányelvvel is összhangban – megfelelő felsőfokú végzettség, valamint felsőfokú szakirányú szakképzés elvégzése szükséges. A felülvizsgálat során az egészségügyi területén összesen 197 szakma került azonosításra.*

Az egészségügyi szakmák szabályozása a magyar egészségügyi ellátórendszer és képzési fejlesztési szempontokat figyelembe véve, valamint Magyarország Uniós tagságából eredően az uniós szabályozások szempontjából egyaránt több alkalommal felülvizsgálatra került, illetve módosult.

Az orvos, fogorvos, gyógyszerész, és klinikai szakpszichológusok dolgozók esetében 2012-ben került sor a rendszer – graduális szintet meghaladó – végzettségeket érintő, teljes körű felülvizsgálatára. A vonatkozó alapvető szabályokat korábban a szakorvos, szakfogorvos, szakgyógyszerész és klinikai szakpszichológus szakképesítés megszerzéséről szóló 66/1999. (XII.25.) EüM rendelet (a továbbiakban: R.) tartalmazta. A képzési követelmények meghatározása óta azonban több mint 10 év telt el, ezért figyelemmel a tudományos és technikai fejlődésre, és a képzés teljesítésével összefüggésben fellépő gyakorlati igényekre, az uniós szabályozások figyelembe vételével a szakképzés rendszere (alap- és ráépített szakképesítések) és a teljes képzési kurrikulum felülvizsgálatra, módosításra szorult.

A 2012-es felülvizsgálat eredményeképpen

a) A szakorvos képzés vonatkozásában

Mind az alap, mind pedig a ráépített szakképesítések tekintetében a képzési szerkezet, illetve a képzési kurrikulumok felülvizsgálatra kerültek.

- Egyes szakképesítések a korábbi ráépített szakképesítésből a szakterület fejlődésének, a gyakorlati igényeknek, és az irányelv előírásának megfelelően alap szakképesítéssé kerültek minősítésre (érsebészet, klinikai genetika, klinikai onkológia, mellkassebészet, nefrológia, plasztikai és égési sebészet)

- A ráépített szakképesítések köre csökkentésre került az audiológia, a fizioterápia, a foniátria, a gyermekszemészet, a neuropatológia és a sugáregészségtan szakképesítésekkel. Ugyanakkor két új ráépített képzés jelent meg a szabályozásban, nevezetesen a gyermek hemato-onkológia, valamint a nőgyógyászati onkológia.
- Az új szabályozás biztosítja, hogy a szakképesítések nagyobb köre is elvégezhető legyen rész munkaidős teljesítés mellett. Ezen rendelkezés jelentősége, hogy gyermekvállalás mellett is teljesíthető legyen a képzési program és így ne teljenek el a gyermeket vállaló szakorvos jelöltek esetében évek, amelyet követően folytathatják majd a képzésüket. Ezen lehetőség hiánya sok esetben pályaelhagyáshoz vezetett korábban. Az új szabályozás így a munkaerőpiachoz való hozzáférést is elősegítette.
- Több szakképesítés esetén változott a képzési idő, módosultak a képzési kurikulumok, illetve azok időtartamai.

b) A szakgyógyszerészi képzés vonatkozásában

A szakgyógyszerészi képzés tekintetében változás, hogy három fő képzési irány került meghatározásra (gyógyszerellátási, kórházi/klinikai, ipari gyógyszerészet), melynek keretei között kerültek rögzítésre az alap szakképesítések, valamint új elemként a ráépített szakgyógyszerészi szakképesítések is megjelennek a tervezetben. Ezek a szakirányok nagyrészt megfelelnek a korábban megszerezhető szakképesítéseknek, előnye azonban, hogy szerkezetileg is átláthatóbbá vált a szakgyógyszerészi képzési rendszer és felszámolódtak a párhuzamosságok.

c) A szakpszichológus képzés vonatkozásában

A szakpszichológus képzésnek az elmúlt időszakban 3, egymástól is jól elkülöníthető ága alakult ki: a klinikai szakpszichológia, a neuropszichológia és az egészségpszichológia. Ezen alapvető szakmai irányokat tükrözi a képzési szerkezet és a megszerezhető alap-, illetve ráépített szakképesítések köre.

d) Egyéb, a jogszabályban meghatározott képzések vonatkozásában

A szakfogyorvosi képzések valamint a klinikai biokémikus, klinikai sugárfizikus, valamint a ráépített molekuláris biológiai diagnosztika szakképesítés rendszere változatlan a korábbiakhoz képest, a klinikai mikrobiológus képzés képzési programjában kisebb változtatás történt.

e) A szakdolgozói képzés vonatkozásában

2016-ban ismét felülvizsgálatra kerültek a szakdolgozói végzettséggel ellátható egészségügyi tevékenységekkel kapcsolatos szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményei. *A szakképzési rendszer átalakítására, a gazdasági igényekkel való összehangolására vonatkozó koncepcióról* szóló 1198/2011. (VI.17.) Korm. határozatban foglaltak végrehajtása érdekében szerkezetében, tartalmában megváltozott az Országos Képzési Jegyzék (OKJ), amely kiadásra került *az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről* szóló 150/2012. (VII.6.) Korm. rendelettel.

Az új jegyzék 62 db szakképesítés és ráépülés és 3 db rész-szakképesítés, tehát összesen 65 db középfokú egészségügyi szakképesítést határoz meg.

Az OKJ-ban található szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kidolgozása a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara közreműködésével az egészségügyi szakképesítések területén is megtörtént.

A felülvizsgálat során megállapítást nyert, hogy a betegek védelme, az egyén egészséghez fűződő érdeke, valamint az egészségügyi tevékenység társadalomban elfoglalt kiemelkedő jelentőségére tekintettel az egészségügyi tevékenység végzésével kapcsolatos egységes, zárt rendszerű szabályozásának módosítása nem indokolt. A minőség biztosítása és annak adminisztratív, etikai és szakmai szabályok szerinti ellenőrzése, a végzettségek és a szakmai gyakorlat egységes értelmezése alapvető érdeke mind az egészségügyi ágazatnak, mind az egészségügyi ellátást igénybe vevőknek.

A szakmai és vizsgakövetelmények tekintetében az egészségügyi szabályozott szakmákkal kapcsolatos felülvizsgálat az erre irányuló uniós kötelezettség előírását közvetlenül megelőzően megtörtént. Az egyéb ágazatokhoz képest jelentősen szerteágazóbb, speciális és komplex szaktudást igénylő egészségügyi tevékenységek végzésére jogosító szakképesítések megszerzését és a szakma gyakorlásának feltételeit előíró szabályozás elengedhetetlenül szükséges és arányosan korlátozza a felülvizsgálat céljaként meghatározott munkapiachoz való hozzáférést az egészségügyi szakmai tevékenység jelentőségéhez és a kapcsolódó felelősséghez képest.

Magyarországon 1975-óta képződnek felsőoktatás keretei között (nem orvosi területeken) az egészségügyi szakemberek. Jelenleg négy BSc alapszakon (ápolás és betegellátás, egészségügyi gondozás és prevenció, egészségügyi szervező és orvosi laboratóriumi és képalkotó diagnosztikai analitikus) és tíz mesterképzési szakon (ápolás, egészségpszichológia, egészségügyi menedzser, egészségügyi szociális munka, fizioterápia, klinikai laboratóriumi kutató, komplex rehabilitáció, népegészségügyi, radiográfia, táplálkozástudomány) folyik képzés az ország hat felsőoktatási intézményében.

3. Cselekvési terv

A felülvizsgálat eredménye alapján **a rendszer jelenlegi fenntartása indokolt** az alábbi indokok alapján:

- az egészségügyi tevékenység végzését Magyarországon kizárólag a meghatározott hatóságok nyilvántartásában szereplő személy végezhesse, biztosítva ezzel mind az egészségügyi dolgozók és az egészségügyi szolgáltatást igénybe vevők védelmét;

- a szakma gyakorlásához szükséges végzettségeknek, a szakmai szabályoknak és az önállóan, felügyelet nélkül végezhető egészségügyi tevékenység végzése érdekében a folyamatos továbbképzés kötelezettség teljesítése elengedhetetlen a szakmai minőség folyamatos fenntartása és biztosítása érdekében; a szakmai kamarák tevékenysége jelenti annak biztosítékát, hogy az egészségügyi tevékenységet végzők meghatározzák és a közérdekkel összhangban képviseljék szakmai, etikai, gazdasági és szociális érdekeiket; A korábban leírtaknak megfelelően az egészségügyi szakmai és vizsgakövetelmények felülvizsgálata 2016. évben megtörtént. Figyelemmel a tudományos, technikai, etikai és társadalmi, valamint a jogrendszert érintő változásokra, továbbá nemzetközi kötelezettségeinkre a rendszer folyamatos fejlesztése elengedhetetlen. Az arányossági vizsgálat eredménye ugyan a jelenlegi szakmák tekintetében nem indokolja a módosítást, azonban középtávú feladatként megjelenik a szabályozás finomítása – különösen az egészségügyi szakdolgozói szakmák esetében – az elmúlt évek tapasztalatai alapján.

A „*Szakképzés a gazdaság szolgálatában*” című koncepció, melyet a Kormány a 1040/2015. (II.10.) Korm. határozatával fogadott el, illetve a *szakképzésről szóló* 2011. évi CLXXXVII. törvény módosításának bevezetése indokoltá tette

- *az Országos Képzési Jegyzék ismételt felülvizsgálatát;*
- *az új típusú szakgimnáziumban oktatható, az érettségi végzettséggel együtt megszerezhető szakképesítések kialakítását.*

Az új struktúra kialakításánál arra törekedtünk, hogy a szakgimnáziumi érettséggel megszerezhető szakképesítés olyan tartalmú és kimenetű legyen, mely a lehető legtöbb egészségügyi szakképesítés alapjául szolgálhat, így biztosítva, hogy a későbbiekben gyakorlatilag bármely irányba biztosított a specializáció, továbbá az egészségügyi ágazat szakképesítései esetében legyen lehetőség ágazat specifikus szabályok kialakítására.

III. A kulturális ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek

1. Bevezető

A kulturális intézmények Magyarország egyik legnagyobb intézményrendszerét alkotják több mint 11 ezer intézménnyel és szervezettel. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Kultúráért Felelős Államtitkárságának irányítása alá tartozik:

- a könyvtári terület,
- a közösségi művelődési terület,
- a levéltári terület,
- a múzeumi terület,
- az előadó-művészeti terület és
- az alkotóművészeti terület.

A minőségi kulturális szolgáltatások biztosítása érdekében fontos, hogy a kulturális szakemberek megfelelő kompetenciákkal rendelkezzenek. Ennek érdekében biztosítani kell számukra a folyamatos képzés és továbbképzés lehetőségét. Magyarországon a kulturális szakemberek képzése és továbbképzése központosan szabályozott.

2. A fennálló szabályozási rendszer

A kulturális szakemberek képzési előírásait, képzését és továbbképzését jelenleg szabályozó rendeletek időrendi sorrendben:

- a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a művészeti, a közművelődési és a közgyűjteményi területen foglalkoztatott közalkalmazottak jogviszonyával összefüggő egyes kérdések rendezésére szóló 150/1992. (XI.20.) Korm. rendelet
- az egyes kulturális közalkalmazotti munkakörök betöltéséhez szükséges képzési és egyéb feltételekről szóló 2/1993. (I.30.) MKM rendelet (a továbbiakban: Képzési r.)
- a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Kultv.)
- a kulturális szakemberek szervezett képzési rendszeréről, követelményeiről és a képzés finanszírozásáról szóló 1/2000. (I.14.) NKÖM rendelet (a továbbiakban: Rendelet)
- a muzeális intézmények működési engedélyéről szóló 2/2010. (I.14.) OKM rendelet
- az egyes ipari és kereskedelmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képzésekről szóló 21/2010. (V.14.) NFGM rendelet
- az egyes művészi és művészeti munkakörökről, valamint a betöltésükhöz szükséges képzési és egyéb feltételek részletes szabályairól szóló 122/2011. (VII.15.) Korm. rendelet

- az emberi erőforrások minisztere ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről szóló 37/2013. (V.28.) EMMI rendelet

A Képesítési r. szabályozza a kulturális közalkalmazotti munkakörök betöltéséhez szükséges képzési feltételeket, továbbá az egyes munkakörök betöltéséhez kapcsolódó többletkövetelményeket.

A Rendelet szabályozza a Kultv. hatálya alá tartozó kulturális intézmények közalkalmazotti vagy munkaviszony alapján, szakmai munkakörben, legalább 6 órában foglalkoztatott közép- és felsőfokú végzettségű szakemberei (a továbbiakban: kulturális szakemberek) számára szervezett képzésének tervezését, lebonyolítását és finanszírozását.

A kulturális szakemberek szervezett továbbképzése lehet:

- a kultúráért felelős miniszter által akkreditált, tanfolyam jellegű szakmai továbbképzés,
- az Országos Képzési Jegyzékben (a továbbiakban: OKJ) szereplő iskolarendszeren kívüli formában múzeumi, könyvtári, levéltári, közművelődési, kép-, illetve hangarchívumi területre vonatkozó szakképesítést adó képzés,
- az államilag elismert B1 szintű, B2 szintű, C1 szintű, egy- vagy kétnyelvű, szóbeli, írásbeli vagy komplex nyelvvizsgálóval záruló képzés,
- a felsőoktatási intézmény által folytatott, oklevél kiadásával záruló, kulturális területre vonatkozó képzés, szakirányú továbbképzés,
- a kulturális intézmény tevékenységi körébe tartozó szakterületen tudományos fokozat megszerzésére irányuló doktori képzés, valamint
- a kulturális intézmény tevékenységi körébe tartozó szakterületen nemzetközi program, szerződés alapján szervezett szakirányú továbbképzés.

A szervezett képzés időtartama hétéves továbbképzési ciklusonként legalább 120 óra.

A Kultv. 94. §-a alapján az „törvény hatálya alá tartozó intézményekben foglalkoztatott szakemberek szakmai tudásuk megújítása érdekében továbbképzésben és szervezett képzésben vehetnek részt.” A kultúráért felelős miniszter rendeletben szabályozza a továbbképzésnek és szervezett képzésnek minősülő képzési formák körét, díjait. A Kultv. hatálya alá tartozó intézményekben foglalkoztatott szakemberek továbbképzésben és szervezett képzésben való részvételéhez támogatás nyújtható.

3. A felülvizsgálat tapasztalatai, eredményei

A felülvizsgálat alapján megállapítható, hogy a vonatkozó hazai és nemzetközi szabályozási környezetet figyelembe véve a kulturális területen a képzések tekintetében – a nemzetközi és uniós szinten is egységes képzési rendszerre való tekintettel – a szabályozott szakmák felületére való feltöltés indokolt, de nem teljes körűen.

A kulturális terület korábban 104 szakmát jelölt meg szabályozottként, de a felülvizsgálat során a szakmák képzési rendszerének átvilágításakor megállapításra került, hogy ebből 51 nem tekinthető szabályozottnak, így törlésre javasoltuk.

Továbbá a felülvizsgálat rámutatott arra, hogy egyes, a kulturális területet érintő képzést szabályozó jogszabály felülvizsgálata és módosítása szükséges. Emellett az átvilágítás során feltett kérdések rávilágítottak olyan területekre (pl. szakmai szervezeti tagság, engedélyek

limitálása, területi korlátozás stb.), amelyekre vonatkozóan a kulturális terület jogszabályai nem tartalmazzák információt. Az arányossági vizsgálat elvégzésekor diszkriminatív jellegű nemzeti szabályozás nem volt kimutatható, de a vizsgálat felhívta a figyelmet a kulturális terület szakmáihoz kapcsolódó belső elemzések jövőbeni elkészítésére és ezt követő megvitatására.

A szabályozott szakmák belső vizsgálatokor megállapításra került, hogy sok esetben az átfogó uniós szabályozás hiányában a képesítések megszerzésének feltételeit, a képzéssel, vizsgával és képesítéssel, valamint a képesítő okmányokkal kapcsolatos szabályokat a nemzeti szintű szabályozás határozza meg. Tekintettel arra, hogy a kultúra nemzeti hatáskörbe tartozik, valamint arra, hogy mind az intézményrendszer, mind a kulturális hagyományok, szokások eltérő fejlődési pályán mozognak és határozott nemzeti sajátosságokkal rendelkeznek, ezt nem tekintjük problémának.

4. A szakterületekkel folytatott egyeztetések eredményei

A felülvizsgálat során a szakterületekkel folyamatos volt az egyeztetés és a szakterületek biztosították a felületen lévő kérdéssorok megválaszolásához az információkat.

Az arányossági információk megadása során több kérdés is felmerült és a korábban szabályozott szakmának tekintettek közül törlésre javaslat szakmák esetében a szakterület részéről pozitív együttműködést tapasztaltunk.

5. Cselekvési terv - Tervezett menetrend

A fentiekre való tekintettel a kulturális szakterületen a következő lépések indokoltak:

- egyes hazai – a kulturális területhez kapcsolódó szakmákat és képesítési előírásokat szabályozó – jogszabályok tartalmi felülvizsgálata,
- a hazai művészeti területhez kapcsolódó szabályozott szakmák számának és képzési szabályainak ismételt felülvizsgálata,
- a kulturális terület szakmáihoz kapcsolódó belső elemzések és hatásvizsgálatok elvégzése.

IV. Az oktatási ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek

1. Bevezetés

A pedagógiai szakmák, legyen szó a köznevelési vagy a felsőoktatási rendszer bármely szintjén lévő óvodapedagógusi, tanítói, tanári vagy felsőoktatási oktatói szakmáról, hagyományosan képesítéshez kötött hivatások.

Az óvodapedagógus-képzés az 1980-as évektől felsőoktatási intézményekben, 3 éves időtartamú képzés keretében történik, a tanítóképzés az 1970-es évektől felsőoktatási intézményekben, kezdetben 3 éves, majd az 1990-es évektől 4 éves képzés keretében folyik.

A bolognai rendszer bevezetéséig az általános iskolai tanárokat főiskolai szinten, a középiskolai tanárokat egyetemi szinten képezték.

A képzés főszabályként intézménytípusok (általános iskola és középiskola) és a tanított tantárgyak szerint specializált volt.

A bolognai rendszer bevezetése után a tanárképzés osztott mesterképzésben, 2013. szeptember 1-jétől osztatlan mesterképzésben történik.

Az osztatlan mesterképzésben újból elkülönül az általános iskolai és a középiskolai tanárképzés.

A felsőoktatásban az oktatói munkakörben történő foglalkoztatáshoz nem meghatározott szakképzettség, hanem főszabályként mesterfokozatot tanúsító végzettségi szint szükséges.

2. Az oktatás szabályozása

Magyarországon a pedagógus szakma *a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény* által szabályozott szakmai tevékenység. A magyarországi köznevelési rendszer intézményeiben pedagógus-munkakörben alkalmazottak végzettségi és szakképzettségi követelményeit e törvény 3. melléklete részletezi.

Felsőoktatási intézményben az oktatói munkakörben való foglalkoztatás feltételeit *a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 25. § (1) bekezdése* szabályozza.

3. A felülvizsgálat eredményei

A felülvizsgálat célja annak felkutatása, kimutatása volt, hogy a tanári szakma esetében a magyar jogi szabályozás követelményrendszere tartalmaz-e állampolgárság vagy lakóhely alapján történő közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést.

A vizsgálat azt mutatta ki, hogy a magyarországi tanári munkaerőpiacon jelen lévő, nem magyarországi végzettséggel rendelkezők jelentős százaléka olyan határon túli magyar anyanyelvű szakember, aki Magyarországra költözött és itt telepedett le. Az érintő szabályozás sajátos eleme, hogy azok, akik oktatási (nyelvtanári) tevékenység ellátására anyanyelvi tanárként érkeznek Magyarországra, mentesülhetnek az elismerési eljárás alól. Az

elismerési eljárás alóli mentesítésre az oktatásért felelős miniszter által kiállított igazolás alapján, az abban megjelölt időtartamra kerülhet sor.

A felsőoktatás területén a *nemzeti felsőoktatásról szóló* CCIV. törvény 2015. szeptemberi módosításával az oktatói tevékenységre jogosultak köre bővült ki. Az oktatói munkakör betöltéséhez *legalább mesterfokozatú* végzettség szükséges (a törvény korábbi rendelkezése kizárólag mesterfokozatról szólt), így a nem magyarországi végzettséggel rendelkezők számára elegendő ennek, vagy bármely magasabb, például doktori végzettségi szint elismertetése. Tekintettel a Magyarországra érkező pedagógusok, oktatási szakemberek viszonylag magas számára, megállapítható, hogy a jelenlegi szabályozási rendszer nem gördít komoly akadályokat a migráció és a szakma gyakorlása elé.

A felülvizsgálat kitért a szabályozás szükségességének vizsgálatára, valamint annak megfontolására, hogy a szabályozás megszüntetésének milyen kockázatai lennének. A tanári szakmát gyakorlók számára a képesítési követelmények meghatározása közérdekű célt szolgál, a szabályozás végső célja az ingyenes, magas szintű oktatáshoz való alkotmányos jog biztosítása. Az alapfokú és középfokú oktatásban kötelező a részvétel, a hozzáférhetőség biztosítása állami feladat. Mivel a magyar lakosság kb. 13%-a veszi igénybe nap mint nap kötelezően ezt a szolgáltatást, a minőségbiztosítás érdekében általános az egyetértés arról, hogy a képesítési követelmények meghatározása elengedhetetlen az oktatás színvonalának fenntartásához. Enélkül fennállna az oktatás színvonalcsökkenésének kockázata. Egy alacsony színvonalú oktatás veszélyeztetné a diákok esélyeit a továbbtanulásban, a társadalmi beilleszkedésben.

A pedagógiai hivatás természetéből adódik, hogy magas szintű autonómiát és integritás igényel, és összetett szakmai, pedagógiai és pszichológiai tudáson alapul. Összességében elmondható, hogy a magyar jogszabályok ésszerű, társadalmilag elfogadott magas szintre emelik a mércét a tanári szakma gyakorlását megkezdeni szándékozók előtt.

Ezzel egy időben a vizsgálat megállapította, hogy az oktatás színvonalának fenntartása érdekében megfontolásra érdemes a pedagógus-továbbképzési és a pedagógiai tevékenység támogatására kialakított rendszerek továbbfejlesztésének programja. Az elmúlt években bevezetett intézkedések, úgymint a folyamatos szakmai fejlődést segítő kötelező pedagógus-továbbképzési rendszer, valamint a tanfelügyeleti és pedagógusminősítési rendszer is ezt a célt szolgálja. Az intézkedések hatásainak vizsgálata jelenleg túl korai lenne, viszont az eddigi visszajelzések azt mutatják, hogy az új kötelezettségek nem jelentenek aránytalan, eltúlzott megterhelést a szakmát gyakorlók számára.

4. További teendők

A felülvizsgálat összességében nem tárt fel olyan körülményt, amely reformot indokolna magának a szakmának a szabályozása területén. A szabályozás és az újólag felvetődő kérdések folyamatos figyelemmel kísérése szükséges ahhoz, hogy a szabályozás – a fentiekben bemutatott változtatásokhoz hasonlóan – rugalmasan reagálhasson az újabb kihívásokra.

V. A sport ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek

1. A fennálló szabályozási rendszer ismertetése

A *sportról* szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Sporttörvény) 79. § (1) bekezdésének bf) pontja alapján a Kormány megállapítja a sport területén képesítéshez kötött tevékenységek gyakorlására vonatkozó részletes szabályokat. A sport ágazat vonatkozásában a sport területén képesítéshez kötött tevékenységek gyakorlásához szükséges képesítések jegyzékéről szóló 157/2004. (V. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) tartalmazza a sport területén képesítéshez kötött tevékenységek gyakorlásához szükséges képesítések jegyzékét. A Korm. rendeletben a tevékenységek meghatározása mellett szerepelnek a hatályos és ezek jogelőd, valamint a korábban létezett képesítések megnevezései, amelyek közül valamelyik megléte feltétlenül szükséges az adott tevékenység gyakorlásához.

A Korm. rendelet keretjogszabály, amely – az egyes sportágak speciális, eltérő versenyszabályzata okozta különbségek kezelése érdekében, a Sporttörvény alapján – a sportszövetségek kötelezettségeként előírja a képesítési szabályzat megalkotását, amelyben a sportszövetség köteles meghatározni a különböző szintekhez rendelt differenciált tevékenységeket. A Korm. rendelet és a konkrét sportszövetségi szabályzat együttesen alkalmazandó.

2. A felülvizsgálat eredményei

A Kormány 2012. december 17-én elfogadta a *képesítési követelmények ésszerű csökkentéséről* szóló 1589/2012. (XII. 17.) Korm. határozatot (a továbbiakban: Korm. határozat), amely kijelölte a képesítési követelmények egyszerűsítésével kapcsolatos kormányzati tevékenység további fő irányait: meghatározta azokat az alapelveket, amelyek alapján a képesítési követelményeket az egyszerűsítés érdekében felül kell vizsgálni, ezek figyelembe vételével egyes konkrét jogszabályok felülvizsgálatára kérte fel a szakterületért felelős minisztereket, és előírta a további képesítési követelményeket tartalmazó jogszabályok teljes körű feltárását és felülvizsgálatát. A Korm. határozat végrehajtása során kidolgozásra, illetve kialakításra kerültek a képesítési követelmények felülvizsgálatának gyakorlati szempontjai, illetve az egyszerűsíteni javasolt képesítési követelményekre vonatkozó ágazati javaslatok.

A 2013. évben a felülvizsgálatot a sport ágazat is elvégezte azzal a céllal, hogy az egyes tevékenységek gyakorlásához, illetve munkakörök betöltéséhez szükséges képesítési követelmények ésszerű egyszerűsítésével – a modern belső piaci követelményekhez és a jelenlegi gazdasági környezethez igazodva – hozzájáruljon a rugalmas vállalkozói környezet kialakításához, és ezen keresztül a hazai vállalkozások munkahelyteremtő potenciáljának növeléséhez.

Az érintett ágazatok felülvizsgálatának eredményeként született a *képesítési követelmények ésszerű csökkentésével kapcsolatos kormányzati feladatokról* szóló 2054/2013. (XII. 31.) Korm. határozat (a továbbiakban: Korm. határozat 2.), amely előírta a szaktárcák számára, hogy az általuk a képesítési követelmények felülvizsgálata keretében javasolt jogszabályi egyszerűsítéseket végezzék el az ágazati szabályozásban. A Korm. határozat 2. megteremtette továbbá annak a feltételeit, hogy új képesítési követelmény a jövőben csak a

kormányhatározatban meghatározott szakmai elvek szerinti mérlegelést követően kerüljön bevezetésre, illetve hozzájárult a képesítési követelményekre vonatkozó szabályozás áttekinthetőbbé tételéhez azáltal, hogy lehetővé tette, hogy a jövőben nyilvánosan hozzáférhetővé váljon a képesítésekre vonatkozó jogszabályok rendszerezett jegyzéke.

A Korm. határozat 2. szerint az emberi erőforrások minisztere

- előkészíti a Korm. határozat 2. 1. mellékletben szereplő, a hatáskörébe tartozó tevékenységek gyakorlásához vagy munkakörök betöltéséhez szükséges képesítési követelményeket meghatározó jogszabályok hatályon kívül helyezését, majd végrehajtja a szükséges jogszabály-módosításokat;
- előkészíti és végrehajtja a képesítési követelmények egyszerűsítése keretében a Korm. határozat 2. 2. mellékletben meghatározott, a sporttevékenységek gyakorlásához szükséges képesítési követelményeket szabályozó jogszabályok módosítását.

A felülvizsgálat eredményeképp elmondható, hogy a képesítési követelmények – Korm. határozat 2-ben előírt –egyszerűsítése, az Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakképesítésekkel, valamint a felsőoktatás keretében megszerzhető képesítésekkel való összhang biztosítása egyaránt szükségessé teszi a Korm. rendelet módosítását.

3. Cselekvési terv

A felülvizsgálat és ennek következményeként a Korm. rendelet módosítás célja, hogy az egyes sportcélú tevékenységek gyakorlásához, illetve munkakörök betöltéséhez szükséges képesítési követelmények ésszerű egyszerűsítésével hozzájáruljon a rugalmas vállalkozói környezet kialakításához, és ezen keresztül a hazai vállalkozások munkahelyteremtő potenciáljának növeléséhez. A módosítással a képesítési követelményrendszer alkalmassá válik arra, hogy a valós kockázatokat szem előtt tartva, ténylegesen indokolt esetekben támasson jogszabályi feltételeket a munkaerő alkalmazása során figyelemmel arra, hogy a sportszakmai képesítések szabályozása a sporttevékenységet végzők testi épségének megóvása érdekében kiemelten indokolt.

A Korm. rendelet-módosítás keretében

- a kapcsolódó jogszabályi környezetben bekövetkezett változásoknak megfelelően pontosításra kerül a rendelet hatálya;
- a Korm. rendelet okafogyott szakaszai hatályon kívül helyezésre kerülnek;
- a módosítást követően a korábban megszerzett képesítések megfeleltetése aktualizálásra kerül.

Új jegyzék kerül összeállításra, amely az állam által elismert, a sport területén képzéshez kötött tevékenységek körét a korábbi 20 tevékenységi körrel 5-re csökkenti, illetve a tevékenységek gyakorlásához kötött hatályos képesítéseket képesítési szintenként (OKJ-s szakképzés, felsőoktatás keretében megszerzett szakképzettségek, szakirányú továbbképzés keretében megszerzett szakképzettségek, egyéb képzettség) határozza meg. A jegyzékben a továbbiakban is feltüntetésre kerültek azon képesítések, amelyek a hatályos OKJ-ban már nem szerepelnek, ugyanakkor a meghatározott tevékenység végzése szempontjából jogosultságot biztosítanak.

VI. A szociális ágazathoz tartozó szabályozott tevékenységek

1. Fennálló szabályozási rendszer ismertetése

A rendszer alapját képező jogszabályok:

- *a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény;*
- *a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény*
- *a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet;*
- *a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet;*
- *a hivatásos gondnoki feladatot ellátó személyek képesítési előírásairól szóló 25/2003. (V. 13.) ESzCsM rendelet*
- *a helyettes szülők, a nevelőszülők, a családi napközit működtetők képzésének szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint az örökbefogadás előtti tanácsadásról és felkészítő tanfolyamról szóló 29/2003. (V. 20.) ESzCsM rendelet;*
- *a javítóintézetek rendtartásáról szóló 1/2015. (I. 14.) EMMI rendelet.*
- *az egyes szociális szolgáltatásokat végzők képzéséről és vizsgakövetelményeiről szóló 81/2004. (IX. 18.) ESzCsM rendelet*

A szabályozás nem egy konkrét végzettséghez, hanem többféle végzettséget is érintő szakmai tevékenység végzéséhez kapcsolódik.

A társadalomtudományok körébe tartozó szociális szakterület feladata, hogy reagáljon az elemzést és választ igénylő mindennapi társadalmi folyamatokra. Ennek tevékenység megértése és megvitatása széleskörű tudományos és képzési kapacitást igényel.

- A szociális munka az alkalmazott társadalomtudományok közé sorolt professzionális segítő tevékenység, mely elősegíti a társadalmi fejlődést, az egyének, csoportok, közösségek működésének javítását, helyreállítását, problémáinak megoldását, jobb társadalmi feltételek megteremtését.
- A szociális tevékenységet végzők feladata nagy vonalakban megőrizni az ember és társadalmi környezete között lévő kényes egyensúlyt; amennyiben ez már nem lehetséges, akkor a fellépő szociális problémákat próbálják a lehetőségekhez mérten csökkenteni, szakszerűen kezelni.

A szociális szakterület képzéseinek célja olyan szakemberek képzése, akik felkészültek az emberi viselkedésről és a társadalmi rendszerekről szóló elméletek felhasználásával, az emberi jogokon és a társadalmi igazságosság elvein alapuló, a társadalmi integrációt, a demokratikus viszonyok erősítését szolgáló szakmai segítő tevékenység végzésére.

2. A felülvizsgálat és eredményei

A fenti két törvény alapján a szociális-, gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenység végzése hatósági szolgáltatói nyilvántartás bejegyzése és a **szakdolgozók működési nyilvántartásba vétele** mellett folytatható.

A nyilvántartásban a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi tevékenység folytatására jogosító, Magyarországon szerzett, valamint külföldön szerzett és Magyarországon honosított vagy elismert szakképesítés vehető fel, biztosítva ezáltal a szakma gyakorlására jogosító képesítésekkel rendelkező személyek egységes, zárt rendszerben történő nyilvántartását.

A szabályozásban a tevékenységekhez szükséges képzettségek részletesen meghatározásra kerültek. A szakmák gyakorlásához megfelelő iskolai végzettség az ellátandó tevékenység arányához mérten eltérő. *A tevékenységek egy része középfokú, egy része felsőfokú végzettséghez kötött.*

A szabályozás a magyar ellátórendszer és képzési fejlesztési szempontokat figyelembe véve, valamint Magyarország Uniós tagságából eredően az uniós szabályozások szempontjából egyaránt több alkalommal felülvizsgáltra került, illetve módosult.

2015 nyarára befejeződött a teljes szakképzési rendszer felülvizsgálata (rendszerterv) és megfogalmazódtak a képesítési követelmények egyszerűsítésére, illetve átalakítására vonatkozó rendszertani elképzelések, melyek az alábbiakban foglalhatóak össze.

2.1 Általános célkitűzések

- az oktatási-képzési programok tervezésének és kidolgozásának eredményesebb orientálása
- az oktatási és képzési rendszerek közötti, valamint a formális és nem formális tanulási utak közötti átjárhatóság erősítése
- az oktatás és képzés minőségbiztosítási rendszereinek az erősítése és összhangjuk kialakításának támogatása
- az oktatási és képzési rendszeren belüli szakmapolitikai koordináció, a társadalmi partnerekkel való együttműködés erősítése

2.2. Konkrét célkitűzések

- a szociális képzések és a szociális szakmai tevékenységek összevetése, a szakképesítések és a feladatkörök („munkakörök”) közötti kapcsolat újraszabályozása;
- a szociális szakképzés és a felsőoktatási szakképzés funkciójának és viszonyának újragondolása az alapszakok és a mesterszakok vonatkozásában, illetve az alapszakok egymáshoz és a mesterszakokhoz való viszonyának vizsgálata, továbbá a végzettek munkaerő-piaci lehetőségeinek kérdése;
- az oktatás, illetve képzés időtartamának, a szakképesítés tananyagegységeinek, szakmai követelménymoduljainak újragondolása, az oktatási-képzési programok elméleti és gyakorlati része szakmai tartalmának felülvizsgálata;
- a terepgyakorlatok, a tereptanárok és a sajátos szakmai tudással bíró óraadó oktatók helyzetének megoldása a terepen folyó képzések minőségének javítása érdekében.

3. Cselekvési terv

A felülvizsgálat eredménye alapján **a rendszer jelenlegi fenntartása indokolt** az alábbi indokok alapján:

- a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatás végzését Magyarországon kizárólag a meghatározott hatóságok nyilvántartásában szereplő személy végezhesse, biztosítva ezzel mind az dolgozók és a szolgáltatást igénybe vevők védelmét;
- a szakma gyakorlásához szükséges végzettségeknek a szakmai szabályoknak való megfelelő végzése érdekében a folyamatos továbbképzés kötelezettség teljesítése elengedhetetlen a szakmai minőség folyamatos fenntartása és biztosítása érdekében;

A „*Szakképzés a gazdaság szolgálatában*” című koncepció, melyet a Kormány a 1040/2015. (II.10.) Korm. határozatával fogadott el, illetve *a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény* módosításának bevezetése indokolta tette

- *az Országos Képzési Jegyzék ismételt felülvizsgálatát;*
- *az új típusú szakgimnáziumban oktatható, az érettségi végzettséggel együtt megszerzhető szakképesítések kialakítását.*

Az új struktúra kialakításánál arra törekedtünk, hogy a szakgimnáziumi érettséggel megszerzhető szakképesítés olyan tartalmú és kimenetű legyen, mely a lehető legtöbb szakképesítés alapjául szolgálhat, így biztosítva, hogy a későbbiekben gyakorlatilag bármely irányba biztosított a specializáció, továbbá az ágazat szakképesítései esetében legyen lehetőség ágazat specifikus szabályok kialakítására.

A tevékenységekhez kötődő képesítési előírások fenntartása „a fogyasztók és a szolgáltatások igénybevevőinek védelme” közérdek okán **indokolt**, azonban szükséges a jelenlegi munkakör és hozzá **kapcsolódó képzési előírás felülvizsgálata minden eddig rögzített munkakör esetében.**

Az alábbi munkakörök esetében **a jelenlegi szabályozás fenntartása** a célunk:

- a kisgyermeknevelő
- a bölcsődei szaktanácsadó
- a családi napközi koordinátor
- a családi napközi szolgáltatást nyújtó személy
- a hivatásos gondnok
- a helyettes szülő
- a gyermekfelügyelő
- a gyermekgondozó
- a gyermekvédelmi asszisztens
- a gyermekvédelmi ügyintéző
- a gyermekvédelmi gyám
- a növendékügyi előadó
- a nevelőszülő
- a nevelőszülői tanácsadó
- az örökbefogadási tanácsadó
- rehabilitációs kutya kiképzője

- jelző kutya kiképzője
- mozgássérültet segítő kutya kiképzője
- vakvezető kutya kiképzője
- jelnyelvi tolmács
- jelnyelvi szaktolmács
- relé jelnyelvi tolmács
- falu- és tanyagondnok
- közösségi gondozó
- közösségi koordinátor
- támogató szolgálat vezető
- támogató szolgálat személyi segítő
- támogató szolgálat személyszállító
- adósságkezelési tanácsadó.

VII. A Földművelésügyi Minisztérium szabályozási körébe tartozó szabályozott tevékenységek

1. Bevezetés

A Földművelésügyi Minisztérium (továbbiakban: FM) álláspontja szerint a különböző részszakterületek gondozásában lévő egyes tevékenységek szabályozásának általános célja, hogy csak olyan szakemberek kapjanak jogosultságot munkavégzéshez, akik szakmai végzettségükkel, ismereteikkel biztosítják az elvégzett munka minőségét. Ennek megfelelően az FM szabályozott szakmáinak túlnyomó része a 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendeletben meghatározott Országos Képzési Jegyzékben felsorolt szakképesítések megszerzéséhez köti a szabályozott tevékenységek végzését.

2. Az FM illetékességébe tartozó szabályozott szakmák áttekintő ismertetése

2.1. A földmérő - térképész tevékenységek

A földmérő - térképész tevékenységek Európai Uniói tagságunkat megelőzően is léteztek. A tevékenységek nem kötődnek uniós jogszabályokhoz, ajánlásokhoz. A hazai szabályozás elemei:

- a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény;
- az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet;
- a földmérési és térképészeti tevékenység végzéséhez szükséges szakképzettségről szóló 19/2013. (III. 21.) VM rendelet;
- a földmérő igazolványról, az ingatlanrendező földmérő minősítésről, valamint a földmérési szakfelügyelői feladatokról szóló 52/2014. (IV. 29.) VM rendelet;
- az egyéb célú földmérési és térképészeti tevékenységgel összefüggő szakmagyakorlás részletes szabályairól szóló 327/2015. (XI. 10.) Korm. rendelet

A földmérő igazolvánnyal rendelkező szakmai csoporthoz tartozó szabályozott tevékenységek az ország teljes területére vonatkozó földmérési tevékenységekkel, illetve a térképészettel és távérzékeléssel kapcsolatos állami alapfeladatokat látják el.

Az ingatlanrendező földmérő nélkülözhetetlen az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázisban történő változások vezetéséhez szükséges dokumentációk elkészítéséhez, valamint az adatbázis földrészlet-határvonalakra vonatkozó elemeinek terepi megjelenítéséhez (kitűzés), mind a közigazgatásban, mind a magánszférában. Ezekhez a mérnöki munkákhoz (különböző telekalakítások, épületfeltüntetés, földrészlet határ kitűzése, stb.) joghatások fűződnek.

A geodéziai tervező és geodéziai szakértői munkák ipari, építőipari beruházások során merülnek fel.

A földmérési és térképészeti jogosultságot az FM Földügyi Főosztályának szakmai irányítása alá tartozó földmérési és térinformatikai államigazgatási szerv által kiállított földmérő igazolvány és megbízólevél vagy a honvédelmi célú földmérési és térképészeti tevékenység végzésére jogosító „Parancs” tanúsítja.

Ingyatlanrendező földmérő minősítést az a földmérő igazolvánnyal rendelkező személy kaphat, aki felsőoktatási szakképzettséggel, igazolt szakmai gyakorlattal, meghatározott mennyiségű referencia munkával és földmérési szakfelügyelő ajánlásával, valamint sikeres szakmai minősítő vizsgával rendelkezik.

Geodéziai tervezői minősítés szükséges az építmények tervezésével, megvalósításával, működtetésével, vizsgálatával kapcsolatos geodéziai feladatok irányításához, minőségtanúsításához. Geodéziai tervező az a földmérő igazolvánnyal rendelkező személy lehet, aki a Magyar Mérnöki Kamara tagja, rendelkezik felsőfokú szakirányú szakképzettséggel, 5 év szakmai gyakorlattal, megfelelő referenciamunkákkal és szakmai minősítő vizsgával.

Geodéziai szakértői minősítéssel szakértői vélemények készítése lehetséges. Geodéziai szakértő az a személy lehet, aki 10 év szakmai gyakorlattal, 5 éve geodéziai tervezői minősítéssel, és 5 db, meghatározott referencia munka irányítói tervezői gyakorlatával rendelkezik.

Jelenleg 632 fő a nyilvántartott geodéziai tervezői, 148 fő a nyilvántartott geodéziai szakértői létszám és további 118 fő rendelkezik geodéziai tervezői és szakértői együttes jogosultsággal Földmérő igazolvánnyal: 2452 fő rendelkezik, az ingatlanrendezői létszám 2267 fő.

2.2. A Vágóállatok vágás utáni minősítője (sertés, marha, juh)

A Vágóállatok vágás utáni minősítője szabályozott szakma nem sorolható szakmai csoportba.

A hazai jogi alapját a *vágóállatok vágás utáni minősítéséről* szóló 75/2003. (VII.4.) FVM rendelet adja, mely megfelel az Európa Tanács 1234/2007/EK rendelete, az Európa Bizottság 1249/2008/EK rendelete és az Európai Parlament és az Európa Tanács 2006/123/EK irányelve előírásainak.

A vágott-test minősítést működési engedéllyel rendelkező minősítő szervezet vagy tevékenységét nem minősítő szervezet keretében végző minősítő végezheti.

A minősítők hatósági képzését, vizsgáztatását, a működési engedély kiadását, felfüggesztését és visszavonását, az engedélyesek nyilvántartását az FM háttérintézményeként működő Nemzeti Élelmiszerlánc Biztonsági Hivatal végzi.

2.3. A természeti értékek őrzése

A természeti értékek őrzésére rendészeti feladatot ellátó személyek jogosultak. A szabályozások létrejötté természet- és környezetvédelmi okokból, élőlények és természetes élőhelyük védelmének szükségességéből fakad. A rendészeti feladatot ellátó személyek jogkorlátozó intézkedéseket foganatosíthatnak, ezért szükséges a tevékenységek tekintetében az egyértelmű szabályozás.

A természeti értékek őrzése esetében a nemzeti jogi szabályozás az **Európai Parlament és Európai Tanács** 2009/147/EK és az Európai Tanács 92/43 / EGK **irányelvein** alapul.

A Belügyminisztérium a különböző ágazati őrzési feladatot ellátó örök feladatellátását, jogosítványait összehangolta. A rendészeti tevékenység kapcsán az alábbi hazai, rendészeti tárgyú jogszabályok vonatkoznak:

- az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény;
- a rendészeti feladatokat ellátó személyek, valamint a fegyveres biztonsági őrök ruházati ellátására vonatkozó részletes szabályokról szóló 70/2012. (XII. 14.) BM rendelet
- a rendészeti feladatokat ellátó személyek szolgálati igazolványának és a szolgálati jelvényének kiadásához kapcsolódó igazgatási szolgáltatási díjról szóló 69/2012. (XII. 14.) BM rendelet;
- a rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet;
- a rendészeti feladatokat ellátó személyek és a segédfelügyelők által alkalmazható kényszerítő eszközök igénylésének, átvételének és visszavételének szabályairól, a térítés módjáról, a kényszerítő eszközök típusaira, fajtáira és az alkalmazásukra, valamint a jelentéstétel és a kivizsgálás rendjére vonatkozó részletes szabályokról szóló 86/2012. (XII. 28.) BM rendelet.

A szakterületekhez tartozó rendészeti feladatok specialitásait az alábbi jogszabályok szabályozzák:

- a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény;
- a természetvédelmi őrekre, illetve őrszolgálatokra vonatkozó részletes szabályokról szóló 4/2000. (I. 21.) Korm. rendelet;
- a Természetvédelmi Őrszolgálat Szolgálati szabályzatáról szóló 9/2000. (V. 19.) KöM rendelet;
- az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény;
- az erdészeti szakszemélyzet és a jogosult erdészeti szakszemélyzet nyilvántartásba vételének és nyilvántartásból való törlésének, továbbképzésének, szolgálati tevékenységének részletes szabályairól, valamint az erdészeti hatósági és igazgatási feladatokat ellátó személyek szolgálati tevékenységének egyes szabályairól szóló 71/2010. (V. 13.) FVM rendelet;
- az erdészeti termőhely-feltárás részletes szabályairól szóló 36/2010. (IV. 13.) FVM rendelet;
- a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény;
- a halgazdálkodás és a halvédelem egyes szabályainak megállapításáról szóló 133/2013. (XII. 29.) VM rendelet;
- a hegyközségekről szóló 2012. évi CCXIX. törvény;
- a mezőőrök és a hegyőrök szolgálati viszonyáról szóló 29/1998. (IV. 30.) FM rendelet;
- a mezei őrszolgálat megalakításához, fenntartásához és működéséhez nyújtandó állami hozzájárulás igénybevételeinek rendjéről és feltételeiről szóló 64/2009. (V. 22.) FVM–PM együttes rendelet.

Országos viszonylatban az állami természetvédelmi őrök létszáma 250 fő, a halászati őrök létszáma mintegy 600 fő.

A természetvédelmi örök mindannyian kormánytisztviselők, ezért az előírt határidőkkel közigazgatási alapvizsgát, valamint szakvizsgát kötelesek letenni.

A természetvédelmi örök alkalmazása közép-, illetve felsőfokú szakmai végzettséghez kötött. Szükséges ezen felül a 2012. évi CXX. törvényben meghatározott rendészeti képzés elvégzése és vizsga letétele is, melyet a BM Oktatási, Képzési és Tudományszervezési Főigazgatósága szervez. A halászati örököt a halgazdálkodásra jogosult alkalmazza a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény szerint. A halászati őri jogosultság feltétele a rendészeti és halászati őri vizsga megszerzése. A társadalmi halőrök a halászati öröknél jóval kevesebb jogosítvánnyal rendelkeznek, ők civil személyek, nekik nem kötelező a rendészeti vizsga letétele sem. Társadalmi halőr az a személy lehet, aki halászati őri vizsgát és meghatározott szövegű esküt tett. A képzés iskolarendszeren kívül szerezhető meg, megkezdésének nem feltétele a középfokú végzettség megléte.

Az örök öt évente kiegészítő képzésen vesznek részt és vizsgát kell tenniük. A halászati örök és a társadalmi halőrök két évente kötelesek továbbképzésen részt venni és vizsgát tenni.

2.4. Az élelmiszerbiztonság körébe tartozó tevékenységek

Az élelmiszerlánc kiemelt kockázatokat hordoz magában: a biztonságos élelmiszerek, az egészséges növények, állatok kulcsfontosságúak az ember és a társadalom védelme szempontjából. A szabályozás célja, hogy az élelmiszerláncból kikerülő termékek mindenkor egészségesek, kiváló minőségűek és biztonságosak legyenek, valamint az, hogy a termelés során megfelelő állatjóléti és állatvédelmi környezet alakuljon ki.

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/128/EK és 2010/63/EU irányelvén, 2005/1/EK rendeletén, a Tanács 2006/88/EK és 2007/43/EK irányelvein alapuló hazai jogszabályok:

- a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet;
- az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény;
- a Magyar Állatorvosi Kamaráról, valamint az állatorvosi szolgáltatói tevékenység végzéséről szóló 2012. évi CXXVII. törvény;
- a jogosult állatorvos hatásköréről és a működésével kapcsolatos részletes szabályokról szóló 113/2006. (V. 12.) Korm. rendelet;
- az állatkísérletekről szóló 40/2013. (II. 14.) Korm. rendelet;
- a mező- és erdőgazdasági légi munkavégzésről szóló 44/2005. (V. 6.) FVM–GKM–KvVM együttes rendelet;
- a mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól szóló 32/1999. (III. 31.) FVM rendelet;
- az állatoknak a szállítás és a kapcsolódó műveletek közbeni védelmére vonatkozó 1/2005/EK rendelet végrehajtásáról szóló 88/2008. (VII. 18.) FVM rendelet;
- a tenyésztett víziállatokra és az azokból származó termékekre vonatkozó állat-egészségügyi követelményekről és a víziállatokban előforduló egyes betegségek megelőzéséről és az azok elleni védekezésről szóló 127/2008. (IX. 29.) FVM rendelet;
- az étkezési célra forgalomba kerülő vadon termett gombák gyűjtéséről, feldolgozásáról, forgalomba hozataláról szóló 107/2011. (XI. 10.) VM rendelet;

- az *Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia (2013–2022) elfogadásáról* szóló 1703/2013. (X. 8.) Korm. határozat.

Az élelmiszerbiztonság körébe tartozó tevékenységek esetén alapvető kritérium az élelmiszerbiztonsággal, -minőséggel, az adott technológiával kapcsolatos ismeretek megléte, melyeket az *élelmiszer-vállalkozás működéséhez szükséges szakképesítés meghatározásáról* szóló 47/2011. (V. 31.) VM rendelet tartalmaz.

A terület szabályozott szakmáihoz tartozó képzések között található egyetemi szintű képzés (pl. állatorvos), valamint az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóságok képzései (pl. gombaszakellenőr), továbbá a hatóságok és szakmai szervezetek közös szervezésében megvalósuló tanfolyamok (pl. víziállat-egészségőr). Egyes képzéseknél folyamatos továbbképzési kötelezettség áll fenn (pl. magánállatorvos) vagy a képzés meghatározott időnkénti megújítása szükséges.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóságok rendszerét szakmai kamarák (Magyar Állatorvosi Kamara, Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara) és egyéb testületek (pl. az Állatkísérleti Tudományos Etikai Tanács) is segítik.

A Központi statisztikai adatok alapján 2014-ben az élelmiszeriparban foglalkoztattak száma 143.032 fő (ebből a dohányiparban: 1.285 fő) volt.

2.5. A hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó szabályozott szakmák

A hulladékgazdálkodás a közszolgáltatás részeként nélkülözhetetlen a lakosság mindennapi élete szempontjából. Az ipari, termelési szektor szempontjából a hulladékgazdálkodás egyrészt környezetvédelmi, másrészt versenyképességi kérdés.

A hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó szabályozott szakmák a hulladék képződésétől a végső kezeléséig, a hasznosításig, vagy ártalmatlanításig lefedik a hulladékokkal kapcsolatos tevékenységeket.

A hazai szabályozás az Európai Parlament és a Tanács 2008/98/EK irányelvének, 94/62/EK irányelvének, 2000/53/EK irányelvének, 2012/19/EU irányelvének és 2006/66/EK irányelvének szabályozásához igazodik:

- a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény;
- az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairól szóló 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet;
- az elektromos és elektronikus berendezésekkel kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről szóló 197/2014. (VIII. 1.) Korm. rendelet;
- az elem- és akkumulátorhulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről szóló 445/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet;
- a biohulladék kezeléséről és a komposztálás műszaki követelményeiről szóló 23/2003. (XII. 29.) KvVM rendelet;
- a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről szóló 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet;
- a hulladékká vált gépjárművekről szóló 369/2014. (XII. 30.) Korm. rendelet;
- a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet;

- a hulladékgazdálkodási tevékenységek nyilvántartásba vételéről, valamint hatósági engedélyezéséről szóló 439/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet;
- az építési és bontási hulladék kezelésének részletes szabályairól szóló 45/2004. (VII. 26.) BM-KvVM együttes rendelet;
- a humán gyógyszerek és csomagolásuk hulladékainak kezeléséről szóló 20/2005. (VI. 10.) EüM rendelet;
- a települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről szóló 16/2002. (IV. 10.) EüM rendelet;
- az egészségügyi intézményekben keletkező hulladék kezeléséről szóló 1/2002. (I. 11.) EüM rendelet;
- a hulladékégetés műszaki követelményeiről, működési feltételeiről és a hulladékégetés technológiai kibocsátási határértékeiről szóló 29/2014. (XI. 28.) FM rendelet;
- a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről szóló 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet;
- az országhatárt átlépő hulladékszállításról szóló 180/2007. (VII. 3.) Korm. rendelet.

A KSH adatai szerint a hulladékgazdálkodásban foglalkoztatottak száma kevéssel 10.000* fő alatti, és a létszám viszonylag állandónak tekinthető.

2.6. Erdészeti és vadgazdálkodási tevékenységek szabályozott szakmái

„Az erdészeti és vadgazdálkodási tevékenység kapcsán hatósági vizsgálathoz kötött az erdészeti szakszemélyzet és a jogosult erdészeti szakszemélyzet, valamint a hivatásos vadász tevékenysége és a trifla gyűjtés.

Az erdészeti szakszemélyzeti tevékenységet végzők célja az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvényben meghatározott erdészeti szakszemélyzeti – erdészeti munkák tervezése, szakmai irányítása, erdő- és vagyonvédelmi – feladatok ellátása. Megfelelően képzett szakemberek közreműködése nélkül a széleskörű elvárásoknak megfelelő erdők fenntartása, illetve a szakszerű és fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása nem lehetséges. A tevékenységet erdésztechnikus szakképesítéssel, erdőmérnök vagy okleveles erdőmérnök szakképzettséggel rendelkező személyek végezhetik.

A tevékenységet az alábbi jogszabályokban előírtak alapján lehet csak végezni:

- az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény;
- az erdészeti szakszemélyzet és a jogosult erdészeti szakszemélyzet nyilvántartásba vételének és nyilvántartásból való törlésének, továbbképzésének, szolgálati tevékenységének részletes szabályairól, valamint az erdészeti hatósági és igazgatási feladatokat ellátó személyek szolgálati tevékenységének egyes szabályairól szóló 71/2010. (V. 13.) FVM rendelet;
- az erdészeti termőhely-feltárás részletes szabályairól szóló 36/2010. (IV. 13.) FVM rendelet;

A hivatásos vadász szakma célja a közérdekű elvárásoknak megfelelő vadvédelem, illetve a szakszerű és fenntartható vadgazdálkodás megvalósítása, melynek szabályozása a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvényben,

illetve a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendeletben valósul meg.

A hivatásos vadász szakma alapfeltétele a legalább középfokú szakirányú végzettség és az Országos Magyar Vadászkamara tagság.

Hazánkban közel 1400 vadászatra jogosult mintegy 3600 fő hivatásos vadászt alkalmaz. A vadgazdálkodási ágazat éves bevétele az elmúlt 5 év átlagában – 2015-el bezáróan – több mint 20 milliárd forint. Ehhez adódnak hozzá az egyéb turisztikai szolgáltatásokból származó bevételek, mely szolgáltatásokat a vendégvadászok és azok családjai veszik igénybe az itt-tartózkodásuk idején.

A földalatti gombák gyűjtésének hazánkban évszázados hagyományai vannak. A földalatti gombák gyűjtéséről szóló 24/2012. (III. 19.) VM rendelet szabályozza a gyűjtők és a triflakereső kutyák képzését vizsgázását, a kereskedelmi célból gyűjthető fajokat és ezek gyűjtési idejét, és a gyűjtés módját. A szabályozás eleme az étkezési célra forgalomba kerülő vadon termelt gombák gyűjtéséről, feldolgozásáról, forgalomba hozataláról szóló 107/2011. (XI. 10.) VM rendelet. A gyűjtők sikeres vizsga után kapják meg a tanúsítványt és a gyűjtési naplót. A gyűjtés csak alkalmassági vizsgát teljesített kutyával történhet. A trifla gyűjtőknek legalább alapfokú iskolai végzettséggel kell rendelkezniük. Képzésük és nyilvántartásuk, működésük koordinációja és a tevékenységükkel kapcsolatos adatok feldolgozása a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság feladata. Jelenleg mintegy 200 fő foglalkozik trifla gyűjtésével.

2.7. Mezőgazdasági és erdészeti tevékenységgel kapcsolatos jogosítványok

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény alapján került sor az agrár ágazatban a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat és az Erdészeti Biztonsági Szabályzat kidolgozására és közzétételére. (Előbbi a 16/2001. (III. 3.) FVM, utóbbi a 15/1989. (X. 8.) MÉM rendelettel került kiadásra.). A szabályzatokkal összhangban bevezetésre kerülő gépkezelői jogosítvány a meghatározott erő- és munkagépek esetében annak tanúsítására szolgál, hogy a gép kezelője elsajátította a géppel végzendő munkák szakmai és munkavédelmi ismereteit, képes a munka- és környezetvédelmi előírások betartásával ellátni munkaköri feladatait.

A mezőgazdasági és erdészeti gépkezelői jogosítvány bevezetéséről és kiadásának szabályairól szóló - többször módosított 83/2003. (VII.16.) FVM rendelet a gépkezelői jogosítvány igénylésének és kiadásának feltételeit, továbbá az eljárás rendjét szabályozza.

A rendelet hatálya a szervezett munkavégzés keretében végzett tevékenységekre, illetve az e tevékenységekhez kapcsolódó szolgáltatásokra, valamint ezen tevékenységeket és szolgáltatásokat végző munkavállalókra terjed ki.

A rendelet a gépkezelői jogosultság kiadását előírt szakképesítésekhez rendeli.

A mezőgazdasági és erdészeti gépkezelői jogosítvány kiadását az FM háttérintézménye, a Herman Ottó Intézet végzi, a kiadott igazolványok érvényességi ideje munkaegészségügyi orvosi vizsgálatához kötött.

A Herman Ottó Intézet 17 gépkezelői kategóriában 2015 szeptemberének közepéig 208.266 db jogosultságra adta ki a jogosítványt.

2.8. A szabályozott szakmákat gyakorló szakemberek illetménye

Az FM illetékességébe tartozó szakterületeken a foglalkoztatás és az illetmények mértéke nem határozható meg egyértelműen, mert a tevékenységek nagy része rész munkaidőben, illetve kiegészítő jellegű munkaviszony keretében végezhető vagy eseti munkavégzéssel járnak.

Az állami alkalmazottak bérezése a közalkalmazotti, illetve a kormánytisztviselői, az önkormányzati természetvédelmi őr bérezése a közalkalmazotti bértábla alapján történik. Ez alapján a foglalkoztatás során a becsült átlagkereset kormánytisztviselők esetén felsőfokú végzettséget és középfokú nyelvvizsgát feltételezve mintegy bruttó 970 €/hó, közalkalmazottak esetén mintegy bruttó 800 €/hó. A magánszférában erre vonatkozóan nincs rendelkezésünkre álló adat.

A hivatásos vadász szakma esetén a becsült átlagkereset bruttó 300 €/fő.

3. A szabályozott szakmák szabályozásával és nyilvántartásával kapcsolatos minisztériumi teendők

3.1. A szabályozott szakmák áttekintése

A szabályozott szakmák nyilvántartásba vétele megkezdésekor eredetileg 105 szabályozottnak ítélt szakmát vizsgáltak meg az FM szakfőosztályai és soroltak szakfőosztályi illetékességi körbe.

A *szakmai képesítések elismeréséről* szóló 2005/36/EK irányelvben meghatározott „szabályozott szakma” fogalma értelmezését követően a Nemzetgazdasági Minisztérium és az Oktatási Hivatal szakembereivel történő egyeztetés után történt felülvizsgálat és összevonások eredményeképpen 53 darab szakma került törlésre a szabályozott szakmák listájáról.

Az FM feladatának tekinti az illetékességi körébe tartozó szabályozott szakmák szakfőosztályi szinten történő illetékességi rendszerének további áttekintését és az érintett szakmákkal kapcsolatos hivatalos adatok nyilvántartási és feldolgozási rendszerét érintő szabályozás kidolgozását.

3.2. A szakterületekhez tartozó szabályozott tevékenységek szabályozása

Az FM az illetékességi körébe tartozó szabályozott tevékenységek jelenlegi szabályozását összességében megalapozottnak és társadalmi jelentőségükhöz viszonyítottan arányosnak, az uniós előírásokhoz igazítottan tartja.

A szakmai szervezetekkel a minisztériumi szakfőosztályok napi szintű munkakapcsolatot tartanak fent, ahol nem merült fel a képesítési követelményekkel kapcsolatos probléma, szabályozási hiányosság.

A fent említett okok alapján a szakmai tárca állásfoglalása szerint valamennyi tevékenység tekintetében a jelenlegi szabályozási rendszert szükséges fenntartani.

3.3. A képesítési követelmények vizsgálata

A *képesítési követelmények ésszerű csökkentésével kapcsolatos kormányzati feladatokról* szóló 2054/2013. (XII. 31.) Korm. határozat végrehajtása keretében a minisztériumi szakfőosztályok megvizsgálták a szabályozott szakmákkal kapcsolatos képesítési követelményeket.

A vizsgálatot követően a szükséges egyszerűsítéseket megtettük, további egyszerűsítés, illetve változtatás a megfelelő színvonalú és szakszerű feladatellátás érdekében nem javasolható.

Az FM megítélése szerint tárgykörben az elmúlt években korszerű szabályozás jött létre, melynek előkészítésekor az adminisztrációs terhek csökkentése, az egyszerűsítés és a feltétlenül szükséges minimális képesítési követelmények közötti egyensúly megteremtése volt a szándék.

Az egyes szakterületek szakmai változásainak, az ismeretek és technológiák bővülésének nyomán követése és azoknak a képzési követelményekbe történő beillesztése folyamatos minisztériumi feladat.

3.4. Tervezett regulációs, illetve deregulációs folyamatok

Tekintettel arra, hogy az FM illetékességébe tartozó szabályozott szakmák túlnyomó többsége régtől fogva létezik, a közelmúltban szükségtelen volt hatástanulmányok elvégzése a szabályozást illetően.

Az FM a legtöbb esetben jogszabályait az európai joghoz igazítását célzó tevékenységeinek részeként már a szabályozott szakmák nyilvántartásba vételét célzó uniós folyamat megkezdését megelőzően elvégezte a regulációs, illetve deregulációs feladatokat.

A fejezetben az ettől eltérő, hatásvizsgálattal érintett szakmák esetében született megállapításokat és szükséges intézkedéseket részletezzük.

A trifla gyűjtés felülvizsgálata során problémaként jelent meg, hogy az egyes földalatti gomba fajokhoz megállapított gyűjtési időszakok évjáratonként változhatnak. Ezeknek az időpontoknak a rugalmasabb szabályozása segíti a gyűjtőket.

A hivatásos vadász szakma esetében a jelenlegi szabályozási rendszer fenntartása szükséges a szakmához tartozó bizonyos részlet-szabályok átdolgozása, finomítása mellett. Ezen részlet-szabályok főként a foglalkoztatás témakörét, annak feltételeit érintik, anélkül, hogy a munkakörben lényeges változást eredményeznének. A foglalkoztatás szabályozásának átdolgozása hozzájárul a szakma nagyobb megbecsüléséhez, illetve a szakmájában ténylegesen aktívan dolgozók munkakörülményeinek javulásához.

A triflagyűjtéssel kapcsolatos rendelet 2016. május 12-vel módosult, a hivatásos vadász szakma szabályozását célzó jogszabályi változások hatályba lépése várhatóan 2017. év elején történik meg.

Az állami bürokrácia csökkentésére indított jogszabályi revízióval összefüggésben a Horgászati és Halgazdálkodási Főosztály 2015 júniusában kezdeményezésére az elektromos halászeszköz használata engedélyezésének feltételeként a mezőgazdasági gépkezelői jogosítvány kiváltását előíró rendelkezés a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvényből 2016. január 1-jei hatállyal törlésre került. Az elektromos halászgép továbbá kikerült a mezőgazdasági és erdészeti gépkezelői jogosítvány bevezetéséről és kiadásának szabályairól szóló 83/2003. (VII. 16.) FVM rendeletben található azon mezőgazdasági és erdészeti gépek jegyzékéből, amelyek kezeléséhez gépkezelői jogosítvány szükséges.

Emellett a halászati őri jelenléti képzés és vizsgáztatás további egységesítése szükséges, mert megyéknként a vizsgáztatásban vannak eltérések.

A gépkezelői jogosítvány kiváltását előíró rendelkezést és a halászati őri jelenléti képzés és vizsgáztatást érintő deregulációs folyamat 2016 tavaszán fejeződött be.

VIII. Az Igazságügyi Minisztérium szabályozási körébe tartozó szabályozott tevékenységek

1. Bevezető

A szakmai képzések elismeréséről szóló 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatálya alá tartozó tevékenységek körén belül ismeretes néhány olyan szakma, melyekkel kapcsolatban az igazságügyért felelős miniszter határozhatja meg, hogy azokat mely személyi kör gyakorolhatja, ezen belül kifejezetten azt, hogy milyen képesítéssel kell rendelkezni az adott szakma gyakorlásához.

Az Igazságügyi Minisztérium szabályozási körébe tartozik többek között pl. a bírókra, a bírósági végrehajtókra, a közjegyzőkre, a szabadalmi ügyvivőkre, a szakfordítókra, a tolmácsokra, az ügyvédekre és az ügyészekre vonatkozó szabályozás. A hatályos szabályok értelmében azonban e szakmák túlnyomó többségében jogszabályi előírás a magyar állampolgárság, e szakmák gyakorlói tehát kizárólag magyar állampolgárok lehetnek. Ennek megfelelően e tevékenységek gyakorlásakor határon átnyúló szolgáltatásnyújtás jellemzően nem történik, ezért e szakmáknak az adatbázisba való feltöltésére nem került sor.

Az Igazságügyi Minisztérium szabályozási körébe tartozik azonban három szakma, amelyek jellegüknél fogva nem korlátozottak kizárólag magyar állampolgárokra, e tevékenységek gyakorlásakor határon átnyúló átmeneti vagy alkalmi szolgáltatásnyújtás is történhet, így ezek felvételre kerültek az adatbázisba. E szakmák a következők: ügyvéd; szabadalmi ügyvivő, illetve szakfordító/tolmács.

2. A hatályos szabályozás bemutatása

2.1. Ügyvéd

Az ügyvéd tevékenysége gyakorlása körében elsősorban képviseli az ügyfelét, büntetőügyben védelmet lát el, jogi tanácsot ad, szerződést, beadványt, más iratot készít, pénz és értéktárgy letéti kezelését végzi.

Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény a következőket rögzíti:

„13. § (1) *Ügyvédi tevékenységet az végezhet, aki a kamara tagja, és az ügyvédi esküt letette.*
(3) *A kamarába – kérelmére – ügyvédként fel kell venni azt, aki megfelel a következő feltételeknek:*

- a) az Európai Gazdasági Térségről szóló Megállapodásban részes valamely állam állampolgára,*
- b) jogi egyetemi végzettséggel rendelkezik,*
- c) magyar jogi szakvizsgát tett,*
- d) legalább egy évig ügyvédi, ügyvédjelölti vagy alkalmazott ügyvédi joggyakorlatot folytatott,*
- e) a Magyar Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesületének tagja, vagy a kamara által elfogadott más felelősségbiztosítása van,*

- f) az ügyvédi tevékenység folyamatos gyakorlására alkalmas irodahelyiséggel rendelkezik a kamara működési területén,
g) nem esik a (4) bekezdésben felsorolt kizáró okok alá.”

„89/F. § (1) A névjegyzékbe felvett európai közösségi jogászt kérelmére a kamarába ügyvédként fel kell venni, ha

- a) megfelel a 13. § (3) bekezdésének e)-g) pontjában foglalt feltételeknek,
b) az általa ellátott ügyek számára és jellegére vonatkozó iratokkal, illetve a kamara külön felhívására személyes meghallgatáson hitelt érdemlően igazolja, hogy Magyarország területén megszakítás nélkül három éven át folytatott ügyvédi tevékenységet a magyar joggal kapcsolatban (ideértve az Európai Unió jogának magyarországi alkalmazásával kapcsolatos tevékenységet is), és
c) a személyes meghallgatáson bizonyítja, hogy rendelkezik az ügyvédi tevékenység gyakorlásához szükséges szintű magyar nyelvtudással.

(2) A névjegyzékbe felvett európai közösségi jogász kérelmére a kamarába ügyvédként felvehető abban az esetben is, ha megszakítás nélküli magyarországi ügyvédi tevékenysége a három éves időtartamot eléri, de a magyar joggal kapcsolatos ügyvédi tevékenysége (ideértve az Európai Unió jogának magyarországi alkalmazásával kapcsolatos tevékenységet is) három évnél rövidebb időtartamú, és egyébként megfelel az (1) bekezdésben írt feltételeknek.

(4) Az európai közösségi jogász a kamarába történő felvétellel a kamara teljes jogú tagjává válik. Az ügyvéd megjelölés mellett továbbra is jogosult a saját EGT-állama szerinti szakmai megnevezését szerepeltetni névhasználatában.”

Az ügyvédi hivatás magas szintű végzéséhez elengedhetetlen a komplex tudás, amit a jogi egyetemi tanulmányok sikeres elvégzését követően csak a gyakorlati készségek megszerzésével lehet elsajátítani. Az ügyvédekkel szembeni közbizalom fenntartása érdekében szükség van az ügyvédek iránti magasabb szakmai elvárásokra, ezért írja elő a törvény a speciális joggyakorlatot. A szabályozás biztosítja azt is, hogy az ügyvéd hivatásának gyakorlása során a tőle elvárható legnagyobb gondossággal járjon el ügyfele vagyoni érdekeinek védelmében. A kötelező felelősségbiztosítás előírása azt a célt szolgálja, hogy az ügyvéd munkája során elkövetett hibákból eredő károkat a biztosító megtérítse, az ügyvédi tevékenység folyamatos gyakorlására alkalmas irodahelyiség előírása pedig a működés feltételeit biztosítja.

Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény IX. fejezete az Európai Gazdasági Térségről szóló Megállapodásban részes tagállamok valamelyikében ügyvédi tevékenység folytatására jogosult személyek magyarországi tevékenység-gyakorlását szabályozza, az irányadó európai uniós irányelveknek megfelelően.

2.2 Szabadalmi ügyvivő

A szabadalmi ügyvivő feladata, hogy ügyfelét iparjogvédelmi ügyben jogai érvényesítéséhez és kötelezettségei teljesítéséhez hozzásegítse; ennek során iparjogvédelmi ügyekben megbízás vagy kirendelés alapján képviselőt lát el az illetékes bíróságok és más hatóságok előtt, beadványokat, szerződéseket és egyéb okiratokat szerkeszt, valamint iparjogvédelmi ügyekben kutatásokat végez, szakvéleményt, tanácsot és tájékoztatást ad.

A szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény kimondja:

2. § (1) Szabadalmi ügyvivőként az működhet, aki a Magyar Szabadalmi Ügyvivői Kamara (a továbbiakban: Kamara) tagja.

(2) A Kamarába való felvétellel jogosult, aki

- a) magyar állampolgár, valamely EGT-állam állampolgára, letelepedett vagy bevándorló;
- b) büntetlen előéletű;
- c) mérnöki, informatikai vagy más, egészségügyi, természettudományi jellegű - különösen orvosi, állatorvosi, biológus, vegyész, gyógyszerész, matematikus vagy fizikus - egyetemi szintű, illetve mesterfokozatú szakképzettséggel rendelkezik; és
- d) szabadalmi ügyvivői vizsgát tett.

(3) A Kamarába való felvételhez rendelkezni kell

- a) Magyarország területére kiterjedő hatályú szabadalmi ügyvivői felelősségbiztosítással, kivéve, ha a szabadalmi ügyvivő kizárólag a 6. § (2) bekezdése szerinti gazdálkodó szervezetnél működik;
- b) a szabadalmi ügyvivői tevékenység folytatásához megfelelő irodahelyiséggel, kivéve, ha a szabadalmi ügyvivő a 6. § (2) bekezdése szerint gazdálkodó szervezetnél, illetve a 6/A. §, a 7. § (2) bekezdése vagy a 10. § (2) bekezdése alapján alkalmazott szabadalmi ügyvivőként működik.

4. § (1) Szabadalmi ügyvivői vizsgát az tehet,

- a) aki megfelel a 2. § (2) bekezdésének a)-c) pontjaiban felsorolt feltételeknek;
- b) aki külön jogszabályban meghatározott felsőfokú iparjogvédelmi szakképesítéssel rendelkezik; és
- c) akinek legalább hároméves szabadalmi ügyvivőjelölti gyakorlata van.

A szabadalmi ügyvivői hivatás magas szintű végzéséhez elengedhetetlen a komplex tudás, amit a műszaki tárgykörű egyetemi tanulmányok sikeres elvégzését követően csak speciális iparjogvédelmi szakképesítéssel és a gyakorlati készségek megszerzésével lehet elsajátítani. A szabadalmi ügyvivőkkel szembeni közbizalom fenntartása érdekében szükség van a szabadalmi ügyvivők iránti magasabb szakmai elvárásokra, ezért írja elő a törvény a speciális jelölti gyakorlatot.

A tudomány és a technika az utóbbi években – és napjainkban is – rendkívüli mértékben fejlődik. A hatályos szabályozás célja az, hogy az iparjogvédelmi eljárásokban a képviselőket a legmegfelelőbb képzettségű szabadalmi ügyvivők láthassák el. A szabályozás biztosítja azt is, a szabadalmi ügyvivők hivatásuk gyakorlása során a tőlük elvárható legnagyobb gondossággal járjanak el ügyfeleik vagyoni érdekeinek védelmében.

2.3 Szakfordító és tolmács

A szakfordító és a tolmács feladata speciális, szakmai információk átalakítása egyik nyelvről a másikra, azaz a forrásnyelvről a célnyelvre.

A szakfordításról és a tolmácsolásról szóló 24/1986 (VI. 26.) MT rendelet értelmében:

2. § Szakfordítást vagy tolmácsolást munkaviszonyban, valamint munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban díjazás ellenében az végezhet, aki szakfordító vagy tolmács képesítéssel rendelkezik.

A szabályozás rögzíti, hogy a szakfordítóként és tolmácsként kizárólag megfelelő képesítés megszerzése után lehet tevékenykedni, ezzel biztosítva a szakmai hozzáértést, a helyes terminus technikusok alkalmazását az információnak egyik nyelvből másikba történő átültetése során.

3. Az adatbázisba való feltöltés eredménye

A nemzeti szabályok vizsgálatát követően megállapítható, hogy a fent felsorolt három szabályozott szakmára vonatkozó hatályos magyar követelmények nem diszkriminatívak, nem sértik az egyenlő bánásmód követelményét. A rendelkezések a szolgáltatásnyújtás szabadságát szolgálják. A korlátozások megfelelnek a szükségességi és arányossági követelményeknek is, a szabályzás elsősorban a fogyasztók és a szolgáltatások igénybevevőinek, illetve az igazságszolgáltatás megfelelő működésének védelmét célozzák.

Az adatbázisba való feltöltés konklúziója mindhárom szabályozott szakma esetében az volt, hogy ugyan a jelenlegi szabályozási rendszer megfelelően működik, de az Igazságügyi Minisztériumon belül megkezdődött az ügyvédekre és a szakfordítókra, tolmácsokra vonatkozó jogszabályi környezet felülvizsgálata, aminek eredményeképpen – erre irányuló felső vezetői döntés esetén – a szabályozás megújítása várható. A módosítások az átláthatóbb, letisztultabb jogszabályi környezet megteremtését céloznák, a szakmagyakorlás feltételrendszerét a szükségességi és arányossági követelmények megtartásával aktualizálnák.

4. Cselekvési terv

Valamennyi tevékenység színvonalának emelése, illetve a nem megfelelő felkészültségű szakemberek kiszűrése kiemelt gazdasági és társadalmi jelentőséggel bír. A fent megnevezett három tevékenységet végzők esetében továbbra is elengedhetetlen a megfelelő szakképesítés, valamint gyakorlat megléte, ettől eltekinteni továbbra sem indokolt. A nemzeti szabályozás enyhítése érdekében nem tartjuk szükségesnek újabb lépések megtételét.

Az ügyvédi hivatásrend tekintetében a tárcánál megkezdődött a vonatkozó jogszabályi környezet felülvizsgálata, aminek eredményeképpen – erre irányuló felső vezetői döntés esetén – a szabályozás megújítása várható. *A szakfordításról és tolmácsolásról szóló 24/1986. (VI. 26.) MT rendelet* módosításának szükségessége szintén többször felmerült már, mivel annak tartalma sok vonatkozásban elavultnak tekinthető, illetve az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdésében minisztertanácsi rendelet, mint jogszabálytípus nem szerepel. Megjegyzendő továbbá, hogy *a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló 2010/64/EU irányelv* kapcsán szintén előkerült a szakfordítókra és tolmácsokra irányadó szabályozás új alapokra helyezésének, továbbfejlesztésének gondolata.

IX. A régészethez és műemlékvédelemhez kapcsolódó szabályozott tevékenységek

Az Európai Koordinációs Tárcaközi Bizottság részére a szabályozott szakmákra vonatkozó nemzeti szabályozások felülvizsgálatáról szóló előterjesztésben – *a szakmai képzések elismeréséről szóló módosított 2005/36/EK irányelv* (a továbbiakban: irányelv) 59. cikkének gyakorlati végrehajtása érdekében – az érintett szakmákat klaszterekben nevesíti. Az első klaszterbe tartozó szakmák között, a kulturális örökségvédelem területén az építőmérnök, építésmérnök tevékenysége jelenik meg. E területhez szervesen tartozik továbbá a művészettörténész, a restaurátor és a régész szakma tevékenysége is.

1. Fennálló szabályozási rendszer ismertetése

A fenti szakmáknak a kulturális örökség védett elemeihez kapcsolódó gyakorlása szakértői jogosultsághoz kötött. Ennek hatályos nemzeti szabályozását *a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről* szóló 439/2013. (XI.20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) rögzíti.

Az R. hatálya a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos területeken végzett szakértői tevékenységre terjed ki, a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos igazságügyi szakértői tevékenység kivételével. Az R. szabályozza tehát a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos területeken a szakértői működést, illetve szakértői nyilvántartásba vétel követelményeit és folyamatát. A szakértői jogosultságokról jegyzéket és nyilvántartást a Miniszterelnökség vezet. A szakértői jegyzékbe való bekerülést kérelmezni kell.

A szabályozás egyrészt a hazai felsőfokú szakképzés és az erre épülő szakirányú posztgraduális képzés sajátosságait, másrészt az ágazatban a magyar viszonyok között elsajátítható szakmai gyakorlatot veszi alapul.

A régészeti területen dolgozó szakértő feladata a régészeti örökség felkutatásával, értékelésével, számbavételével, nyilvántartásával, megőrzésével, fenntartható használatával kapcsolatosan végzett tanácsadói tevékenység végzése. A régészet területén a szakértői jogosultság megszerzésének feltétele mesterfokozat vagy azzal egyenértékű végzettség és okleveles régész szakképzettség bölcsészettudomány képzési területen szerzett szakképzettség és régészeti specializáció, továbbá régészeti feltárással jogosult intézményben vagy örökségvédelmi hatóságnál régészeti feladatok ellátására vonatkozó, munkavégzésre irányuló jogviszonyban szerzett, legalább 5 éves, vagy a szakmai kritériumon alapuló pontrendszer alapján számítással igazolt gyakorlat.

Műemléki területen a műemléki érték dokumentálása, a műemléki épületkutatás, a műemléki restaurátor, a történeti kertek, a műemléki épületdiagnosztika és az orgonahangszer-helyreállítás szakterületen végezhető tevékenység. A szakterületenként eltérő szabályozás közös jellemzője, hogy mesterfokozat vagy azzal egyenértékű végzettség és egyetemi szintű szakképzettség szükséges, továbbá műemlékvédelem területén legalább 5 év munkavégzésre irányuló jogviszonyban végzett, szakirányú tevékenységgel szerzett, vagy meghatározott számítási módszer alapján megszerzett szakmai gyakorlat igazolása szükséges.

2. A felülvizsgálat eredményei

Megtörtént az R.-nek a nemzeti szabályozás esetleges diszkriminatív jellege, szükségessége és arányossága szempontjából történő felmérése („*Proportionality*”).

Az R. alapvetően a hazai képzésben résztvevő és Magyarországon – a magyar kulturális örökség területén – gyakorlatot szerzett szakemberek szakértői jogosultságának szabályait és szakmagyakorlási feltételeit határozza meg. Nem tiltja, de nem is szabályozza a külföldön szerzett szakirányú végzettséggel, vagy a külföldön szerzett szakmai gyakorlattal rendelkezők szakértői jogosultságának megszerzését és a szakértői tevékenységük folytatását.

A felülvizsgálat során megállapítást nyert, hogy a magyar kulturális örökség hathatós védelme érdekében a szerteágazó, a speciális és komplex szaktudást igénylő tevékenységek gyakorlásának feltételeit és szabályait lefektető R., az örökség minőségi fennmaradásának biztosítása szempontjából, **elengedhetetlenül szükséges** és – tekintettel a kulturális örökség védett elemeinek nem megújuló jellegére – **arányosan** korlátozza az érintett szakmák tekintetében a versenyképességet, illetve a munkaerőpiachoz való hozzáférést. A kulturális örökség védett elemeivel foglalkozó szakértői tevékenység szabályozása megfelelő.

2.1. A szakterületekkel folytatott egyeztetések eredményei

A szakterület szakmai testületeivel (Magyar Tudományos Akadémia, Magyar Építész Kamara, Magyar Mérnök Kamara, Magyar Építőművészek Szövetsége, Magyar Művészeti Akadémia, ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, Magyar Restaurátorok Egyesülete, Régi Épületkutatók Egyesülete stb.) legutóbb a jogszabály módosításának társadalmi egyeztetése keretében történtek konzultációk. A szakterületek részéről a szabályozás diszkriminatív jellegének kifogása nem merült fel, éppen ellenkezőleg: a szabályozás további szigorításának igénye állapítható meg. (A képesítési követelmények emelése, az elvárt gyakorlati idő növelése, mentességi feltételek szűkítése.)

2.2. A már zajló, vagy előirányzott fejlesztések, változtatások ismertetése

A jogszabály legutóbbi módosítása 2015. március 12-én lépett hatályba. A módosítások elsősorban a műemléki területen folytatható szakértői tevékenységek és az azokhoz kapcsolódó fogalmak szabályozását érintették, módosult a szakértői minősítés alapjául szolgáló pontrendszer.

Az R. közelmúltban lezajló módosítása miatt jelenleg szabályozási változtatás nem tervezett. A feladathoz kapcsolódóan fejlesztések nem zajlanak.

3. Cselekvési terv

3.1. A cselekvési terveket alátámasztó hatásvizsgálatok bemutatása

Az R. közelmúltban lezajló módosítása miatt készült hatásvizsgálati lap, amely nem mutatta ki, hogy a szabályozásnak lennének negatív gazdasági, társadalmi hatásai.

3.2. A meghatározott célok, és a hozzájuk kapcsolódó konkrét cselekvési tervek

A kulturális örökség védett elemeivel foglalkozó szakértők nyilvántartásba vétele 2013 novembere óta folyamatos. A régészeti területen 64 fő, a műemléki területen 370 fő tevékenykedik szakértőként.

A szabályozás végrehajtásából levont tapasztalatok a jogszabály revíziójakor figyelembe vételre kerültek. A közeljövőben a szakértői jogosultsági rendszer módosítása nem tervezett.

3.3 A tervezett ütemterv (dátumokkal)

Az R. módosítására a fentebb említett szakmai szempontokra tekintettel – a jogalkalmazás biztonsága érdekében – 2016-ban nem kerül sor.

X. Az építésügy ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek

1. Fennálló szabályozási rendszer ismertetése

A rendszer alapját képező jogszabályok:

- az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény;
- a tervező és szakértő mérnökök és építészek szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvény;
- az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlás szabályairól szóló 266/2013. (VII.11.) Korm. rendelet.

A szabályozás nem egy konkrét végzettséghez, hanem többféle végzettséget is érintő szakmai tevékenység végzéséhez kapcsolódik.

Ezek az építésügy területén szabályozott tevékenységek (szakmák) a következők:

- településtervezési tevékenység
- településrendezési szakértői tevékenység
- építészeti-műszaki tervezési tevékenység
- építésügyi műszaki szakértői tevékenység
- építési műszaki ellenőri tevékenység
- építési felelős műszaki vezetői tevékenység
- energetikai tanúsító tevékenység

2. A felülvizsgálat eredményei

A szabályozásban a tevékenységekhez szükséges képzettségek részletesen meghatározásra kerültek. A szakma gyakorlásához felsőfokú végzettség szükséges, kivéve az építési felelős műszaki vezetői feladatokat, amely bizonyos korlátozásokkal középfokú szakmai végzettséggel is ellátható.

Magyar állampolgárok és állandó letelepedéssel rendelkező személyek tervezési tevékenységet kamarai tagság esetén végezhetnek, egyéb területeken a tagság nem kötelező. Az úgynevezett „határon átnyúló” szolgáltatást végzők szakmagyakorlási jogosultságukat a küldő ország előírásai szerint végezhetik, ezt a tevékenységüket mindössze egy egyszerű regisztrációs eljárással kell, bejelentés. Az engedélyezést és az ellenőrzést a Magyar Mérnöki Kamara és a Magyar Építész Kamara kormányrendeletben felhatalmazott hatósági jogkörben, független szervezetként végzi. A kamara törvény által létrehozott köztestület, amely felett a törvényességi felügyeletet az építésügyért felelős miniszter végzi.

A minőség biztosítása és annak az etikai és szakmai szabályokkal történő ellenőrzése, a végzettségek és a szakmai gyakorlat egységes értelmezése alapvető érdeke a megbízóknak és a társadalomnak. A szabályozás fenntartása elengedhetetlen a fogyasztók és a szolgáltatás igénybevevőinek védelme, a környezetvédelem és az épített környezet védelme, valamint a kulturális, történelmi, régészeti és a művészeti örökség megőrzése szempontjából is.

A szakmagyakorlás szabályozását a gyakorlati előírások és Magyarország Uniós tagságából eredően az uniós szabályozások szempontjából egyaránt több alkalommal is felülvizsgáltuk, és módosítottuk.

A rendszer első teljes körű felülvizsgálatára 2006-ban került sor, amikor már a végzettségek kerültek a középpontba és a jogosultságok száma, összhangban az Uniós gyakorlattal jelentősen, mintegy 40-re csökkent. Ezt követően 2009-ben megtörtént a szabályozásnak az Uniós előírásokkal történő teljes összhangba hozatala, különös tekintettel az Uniós állampolgárok magyarországi tevékenységének egyszerűsítésére.

Az építésügyért felelős miniszter a rendszer további javítása érdekében egyeztetést kezdeményezett valamennyi szakmai szervezettel, a mérnök és építész kamarákkal, és a kivitelezésben érdekelt további szervezetekkel. Ennek eredményeképpen jött létre a 266/2013. (VII.11.) Korm. rendelet, amely a jogosultságokat és az azokkal végezhető tevékenységeket, valamint a szükséges végzettséget egyaránt egyszerű, átlátható rendszerben szabályozza és a kamarák hatáskörébe helyezi a szakmai gyakorlat illetve a végzettségek szakirányúságának meghatározását. Ez a rendszer összhangban van a végzettségek kölcsönös elismeréséről szóló irányelvvel, valamint a szolgáltatások és a személyek szabad áramlását és munkavállalását biztosító elvekkel. A Magyar Mérnöki Kamara országosan egységes, mindenki által elérhető, naprakész, közhiteles nyilvántartást vezet. A kialakított rendszer bárholnan elérhető, teljesen informatikai alapokra helyezett e-eljárás.

Az építésügyi és az építésüggyel összefüggő tevékenységek (szakmák) gyakorlásának magyarországi szabályozása alapvetően a megrendelők érdekeinek védelmében és a szakmai minőség magas színvonalának biztosítására, valamint annak ellenőrzésére jött létre. Uniós kötelezettségeinkből eredően a rendszer figyelembe veszi a szakemberek szabad mozgására vonatkozó előírásokat. A Magyarországon dolgozó, vagy határon átnyúló tevékenységet végzők esetében a saját országukban előírtakhoz képest a versenysemlegesség érdekében többletelőírást a szabályok nem tartalmaznak, de ezekben az esetekben is biztosítani kell a magas műszaki színvonalat és a hazai építésügyi szabályok és előírások betartását. A kamarák részt vesznek az európai szakmai szervezetek, a *European Council of Engineers' Chambers* és az *Architects Council of Europe* munkájában a minőség és a fogyasztóvédelem érdekeit figyelembe vevő egységes szabályozás kialakítása érdekében.

3. Cselekvési terv

A fentiek alapján a jelenlegi szabályozási rendszer fenntartása közérdek, ennek legfontosabb indokai:

- 1) A szakma gyakorlásához szükséges végzettségeknek, a szakmai szabályoknak és a folyamatos továbbképzés kötelezettségének előírásával lehet a szolgáltatások egységes minőségét és az épített környezet védelmét biztosítani.
- 2) A szakmai szabályozás jelenti a költséghatékonyság garanciáját és annak biztosítékát, hogy a tervezés és megvalósítás során azonos elvek kerülnek alkalmazásra.
- 3) A szakmai önkormányzatok, kamarák ellenőrzési tevékenysége jelenti annak biztosítékát, hogy a szakmagyakorlók tudásukat a megbízók érdekében fejtik ki. A kamarai tagokra kötelező az etikai szabályzat betartása, a kamarai tagság nélkül végezhető tevékenységek esetén is fennáll a kamara szakmai ellenőrzési jogköre.

A magyarországi jogalkotás során az építészeti-műszaki tervezés és szakértés területén, különös tekintettel az építészmérnöki és az építőmérnöki területekre a szakmai szabályozás rendszere az EU direktíváival és előírásaival teljes összhangba került. A szabályozás biztosítja

a magyar és az uniós állampolgárok diszkrimináció-mentes értékelését a verseny során, a határon átnyúló szolgáltatások esetén a küldő államban érvényes szabályokat érvényesíti.

Mindezek alapján a szabályozás változatlan formában történő fenntartása társadalmi érdek. További intézkedésekre jelenleg nincsen szükség.

XI. Az energetika ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek

A szabályozott szakmák szempontjából az energetikán belül két szakterületet különböztetünk meg: a bányászatot, illetve a földgázellátást. Ezen a két szakterületen a műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakképesítés és szakmai gyakorlat meghatározása azért szükséges, mert a munkakörökben elvégzendő feladatok veszélyes tevékenységek, fennáll a tűz, robbanás, egyéb súlyos üzemzavarok, balesetek bekövetkezésének veszélye. Ezen veszélyek megakadályozásához szükséges a hozzáértő szakemberek alkalmazása és oktatása.

1. Fennálló rendszer ismertetése

1.1. Fennálló jogszabályi rendszer ismertetése

A bányászati szakmák szabályozásában két csoportot különböztethetünk meg: egyrészt átfogó miniszteri rendeletek, másrészt egy-egy önálló szakmához, szakterülethez kapcsolódó jogszabály határozza meg a szakma végzéséhez szükséges iskolai végzettséget, valamint gyakorlati időt.

A) Az átfogó szabályozást a bányászati területen *a bányászatban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló 60/2009. (XI. 3.) KHEM* rendelet, a földgáz ágazatban *a földgázellátásban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló 12/2004. (II. 13.) GKM* rendelet valósítja meg.

B) Az önálló szakterülethez kapcsolódó szabályozást a következő jogszabályok valósítják meg:

- *a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény* (a nyomástartó berendezést vizsgáló szakember, földtani szakértő, hites bányamérő, bányauzemi felelős műszaki vezető tevékenységek tekintetében);
- *a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó egyes nyomástartó berendezések hatósági felügyeletéről szóló 23/2006. (II. 3.) Korm. rendelet* (nyomástartó berendezést vizsgáló szakember tekintetében);
- *a hites bányamérőről szóló 12/2010. (III. 4.) KHEM* rendelet;
- *az Általános Robbantási Biztonsági Szabályzatról szóló 13/2010. (III. 4.) KHEM* rendelet (robbantásvezető és robbantómester tekintetében);
- *a földtani szakértői tevékenység folytatásának részletes szabályairól szóló 40/2010. (V. 12.) KHEM* rendelet;
- *a bányauzem felelős műszaki vezetőjének kijelöléséről szóló 16/2013. (IV. 19.) NFM* rendelet.

1.2. A fennálló rendszer a gyakorlatban

Ahogy a jogszabályi háttér is két csoportra volt osztható, a hozzájuk tartozó eljárások is ezt a megoszlást követik.

A) A két átfogó szabályozást megvalósító miniszteri rendelet esetében a munkáltatónak kötelessége a rendeletekben meghatározott munkakörökben olyan személyeket alkalmazni, akik megfelelnek a feltételeknek. A bányászati és gázipari tevékenységek műszaki-biztonsági felügyeletét ellátó hatóság (a továbbiakban: bányafelügyelet) az e tevékenységet végzőknél felügyeleti jogkörében folyamatosan ellenőrzi a bányauzemekben, gázipari vállalkozásokban alkalmazottak jogszabályi feltételeknek való megfelelését.

B) Az önálló rendeletben szabályozott szakmák esetében a tevékenység gyakorlása a bányafelügyelet engedélyéhez van kötve. Az engedély iránti kérelmet az nyújthat be, aki rendelkezik az egyes rendeletekben előírt felsőfokú vagy középfokú, a földtani szakértő és a hites bányamérő esetében felsőfokú végzettséggel, valamint megfelelő gyakorlati idővel. Ezen felül a robbantásvezető és robbantómester esetén tanfolyam elvégzése, hites bányamérő esetén szakmai minősítő vizsga szükséges az engedély megszerzéséhez. Az engedélyt szerzett földtani szakértőket, nyomástartó berendezést vizsgáló, felügyelő szakembereket, hites bányamérőket és bányauzemi felelős műszaki vezetőket a bányafelügyelet nyilvántartásba veszi, az adott tevékenységet csak a nyilvántartásban szereplő személy végezheti.

2. A felülvizsgálat eredményei

A felülvizsgálat, feltöltés alapvető megállapítása volt, hogy a jelenlegi rendszer, a képesítési követelmények felülvizsgálata indokolt, arra tekintettel, hogy a bányászati és földgázellátási területen hatóságként eljáró Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (a továbbiakban: MBFH) jelezte a Nemzetgazdasági Minisztérium mellett a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumnak is a szakmákkal kapcsolatosan, hogy némely szakmák esetében a szabályozás módosításra szorul. A felülvizsgálaton túl más területektől is érkezett megkeresés a szabályozás egyszerűsítésére, amely nyomán kidolgozott módosítások könnyítést jelentenek a jogosultaknak a jelenlegi rendszerhez képest abban, hogy a hosszadalmas engedélyezési eljárás eredményének megvárása helyett már a bejelentést követő napon végezhetik a szakmai tevékenységet a jogosultak.

2.1. Szakterületekkel folytatott egyeztetések eredményei

A szakterülettel folytatott egyeztetések során több módosítási igény is felmerült a szabályozásokkal kapcsolatban. *A földgázellátásban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló 12/2004. (II. 13.) GKM rendelet* esetében a Nemzetgazdasági Minisztérium, míg *a bányászatban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló 60/2009. (XI. 3.) KHEM rendelet* esetében a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium rendelkezik a módosításhoz szükséges hatáskörrel.

Az MBFH tájékoztatása alapján *a földgázellátásban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló 12/2004. (II. 13.) GKM rendelet* felülvizsgálata már megtörtént, *a bányászati területen a bányászatban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló 60/2009. (XI. 3.) KHEM rendelet* felülvizsgálata pedig az MBFH 2017. évi jogalkotási tervében szerepel.

2.2. Már zajló vagy előirányzott fejlesztések ismertetése

Egyrészt a Miniszterelnökség által vezetett bürokráciacsökkentésre vonatkozó javaslatok között több szabályozott szakma (nyomástartó berendezést vizsgáló szakember, földtani szakértő, hites bányamérő, bányüzemi felelős műszaki vezető) esetében szerepel a könnyítés, mely szerint az eddigi engedélyezést 2016. január 1-jétől felváltotta a könnyítést jelentő bejelentési eljárás. A bejelentési eljárás azt jelenti, hogy a szükséges jogszabályi feltételeknek megfelelő szakembernek már nem kell megvárni a bányafelügyelet engedélyét a tevékenység megkezdéséhez, hanem a bányafelügyelethez történő bejelentést követő napon már elkezdheti a szakma gyakorlását. A bányafelügyelet a bejelentő jogszabályban előírt feltételeknek való megfelelését vizsgálja, azonban ez a vizsgálat nem korlátozza addig sem a bejelentőt a tevékenység végzésében. További könnyítést jelent az a módosítás, amely szerint a hites bányamérők esetében eltörlésre kerül a szakmai minősítő vizsga.

Másrészt a Nemzetgazdasági Minisztériumban már folyamatban van *a földgázellátásban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló 12/2004. (II. 13.) GKM rendelet felülvizsgálata*, amely az MBFH és a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal javaslatait is tartalmazza.

Továbbá a bányászati területen *a bányászatban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló 60/2009. (XI. 3.) KHEM rendelet felülvizsgálata*, módosítása az MBFH tájékoztatása alapján a 2017. évi jogszabály-alkotási tervben szerepel.

2.3. A cselekvési terveket alátámasztó hatásvizsgálatok (gazdasági, társadalmi, stb.) bemutatása

Hatásvizsgálatok még nem készültek, azokra az egyeztetett és a társadalmi, szakmai szervezetek által elfogadott módosító javaslatok véglegesítését követően kerül sor.

3. Cselekvési terv

3.1. A fentiek ismeretében meghatározott célok, és a hozzájuk kapcsolódó konkrét cselekvései tervek

Kiemelt cél a szakmákhoz tartozó képzési követelmények felülvizsgálata az ágazat igényei alapján és a felülvizsgálat során meghatározott módosítások átvezetése a jogszabályokon.

3.2. Tervezett menetrend (dátumokkal)

A bürokráciacsökkentéssel összefüggő jogszabály módosítások 2016 márciusában léptek hatályba.

A földgázellátásban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló új miniszteri rendelet egyeztetése a Nemzetgazdasági Minisztérium tájékoztatása szerint folyamatban van.

A bányászatban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló miniszteri rendelet felülvizsgálata és módosításának elfogadása 2017-ben.

XI. A nukleáris iparhoz kapcsolódó szabályozott tevékenységek

1. A jelenlegi szabályozás bemutatása

Magyarországon a nukleáris iparral kapcsolatos szakmák szigorú szabályozás és ellenőrzés alá esnek. A szakmákra vonatkozó jelenlegi szabályozási rendszer a következő jogszabályokat tartalmazza:

- az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény és a hozzá kapcsolódó további törvények, illetve miniszteri rendeletek;
- a nukleáris létesítményben foglalkoztatott munkavállalók speciális szakmai képzéséről, továbbképzéséről és az atomenergia alkalmazásával összefüggő tevékenységek folytatására jogosultak köréről szóló 55/2012 (IX.17) NFM rendelet (A továbbiakban: Rendelet.)

A Rendelet meghatározza a nukleáris létesítmény üzemeltetéséhez nélkülözhetetlen képesítéseket, így módon lehetővé téve a hazai és a nemzetközi nukleáris jog követelményeinek és elvárásainak való megfelelést, a nemzeti szakképzési rendszer keretei által biztosítottnál rugalmasabban és pontosabban. Ezen a területen nem elvárás a diploma megléte, de a nukleáris létesítmény biztonsága érdekében néhány pozícióban megkívánt. Ilyen beosztások például:

- vezetői pozíciók
- blokkvezénylői beosztások, operátorok
- a karbantartási terület operatív vezetői
- mérnöki beosztások.

Más szakmákban a szükséges általános szaktudást a középfokú oktatás, míg a nukleáris képzést az engedélyes képzési rendszere biztosítja.

Tekintettel arra, hogy ezek a szakmák a lakosság biztonságára és egészségére gyakorolt közvetlen hatásuk révén a biztonság szempontjából jelentőséggel bírnak, a magas szaktudás elérése esetükben elengedhetetlen, amely kizárólag a helyi szinten elérhető infrastruktúra és nyelvi közegben valósítható meg.

2. A jelenlegi szabályozás értékelése (eredmények és tapasztalatok)

A jogi szabályozás és főként a fent említett Rendelet teremti meg azt a szabályozási keretet, amelyben a nukleáris létesítmény üzemeltetéséhez a lakosság egészségére és a környezetre biztonsági hatással lévő tevékenységek végzéséhez szükséges szakmai kompetenciakövetelmények érvényesülnek. A rendelet részletes követelmény leírást tartalmaz azon képességekre és képesítésekre vonatkozóan, melyek elengedhetetlenek a nukleáris létesítmény biztonságos és megbízható üzemeltetéséhez. Ez a követelményspecifikáció lehetővé teszi, hogy az ország általános képzési rendszerében megjelenő követelményeknél pontosabban, rugalmasabban kövessük a nemzetközi jogi követelményeket és elvárásokat, fenntartva a magas szintű képzettséget és kiválóságot a kapcsolódó szakmák vonatkozásában.

A nemzeti oktatási rendszer csak egy általános felkészültségi szintet képes biztosítani. A nukleáris létesítményben való munka speciális képzettséget igényel, melyet a létesítmény a saját képzési rendszere által biztosít. Így az általános nemzeti oktatási rendszer csak a bejutás feltételét adja meg a speciális képzés irányába. Tekintettel arra, hogy az Európai Unió biztosítja polgárainak a szabad mozgáshoz való jogot, az alapfokú képzettséget már Magyarországon kívül is megszerezhetik a munkavállalók. Mindazonáltal a speciális szakképzettség megszerzéséhez elengedhetetlen követelmény a magyar nyelv folyékony ismerete. A jelenlegi szabályozást nem lehet sem közvetlen sem közvetett módon diszkriminatívnak mondani, azonban közvetett módon mégis korlátoz azáltal, hogy az megkíván némi nyelvi és lakóhelyi sajátosságoknak való megfelelést.

A képzési programok alapját képező követelmények alapossága és pontossága lehetővé teszi, hogy a képzési tevékenység a leoptimálisabb tartalommal, ezáltal legkedvezőbb költséggel valósuljon meg. A nukleáris képzés fő jellemzője a biztonsági kultúra elemeinek fejlesztésére helyezett hangsúly, ami magában foglalja a környezetbe történő radioaktív anyagok kibocsátásának csökkentése érdekében alkalmazott megoldásokat, a környezetvédelmi szabályok és gyakorlatok teljesítéséhez szükséges tudást és a nukleáris események kezelését is.

A nukleáris létesítményben dolgozó személyzet felkészültségének állandó és egyenletes minősége érdekében tett erőfeszítések tekintetében a jelenlegi szabályozási rendszer megfelelőnek tekinthető, amelyet az időszakos hazai és nemzetközi felügyeleti és hatósági felülvizsgálati missziók is bizonyítanak.

A nukleáris ipar szakmáinak belső vizsgálatát követően összefoglalásként elmondható, hogy a jelenlegi szabályozási rendszer megfelelőnek tekinthető, amelyre tekintettel alternatív eljárások alkalmazását nem látjuk szükségesnek.

3. Akcióterv

A fentieket figyelembe véve a hazai szabályozási rendszer fenntartása közös érdekünket szolgálja.

- 1) A nukleáris biztonság szempontjából jelentős szakmákkal szemben támasztott változatlanul magas előírásokat a szabályozás szigorú részletezései és követelményei megfelelően irányozzák elő.
- 2) Az intézkedések olyan követelményeket rögzítenek, amelyeket szisztematikus alaposság és pontosság jellemez, a képzési tevékenységek ily módon megfelelően-hozzájárulnak ahhoz, hogy a képzés során a legmagasabb kompetenciák elérésére törekedjenek.
- 3) A szakmai tevékenység felügyeletét független szervek látják el rendszeresen külsőleg és belsőleg is egyaránt. Ez biztosítja, hogy a különböző tevékenységek mindig a lakosság egészsége és biztonsága érdekében működjenek. Az etikai szabályok a legmagasabb szintűek, csak kisebb - nem szándékos - korlátozások vannak, mint például a nyelvi korlátozás.

A nukleáris ipar területén azon a szakmák szabályozása, melyek nagy jelentőséggel bírnak a nukleáris biztonság és a lakosság egészsége vonatkozásában, teljes mértékben megfelelnek az Európai Unió által előírt rendeleteinek és szabályainak. A szabályozás biztosítja az egyenlő

bánásmód elvét Magyarország és az egyéb tagállamok állampolgárainak vonatkozásában, kivéve a fent említett lakóhellyel és a helyi nyelv ismeretével kapcsolatos korlátozást.

A szabályozás aktuális szinten tartása közös érdek, e terület további szabályozást jelenleg nem igényel.

XIII. Fogyasztóvédelemhez kapcsolódó szabályozott tevékenységek

1. Fennálló szabályozási rendszer ismertetése

1.1. *Jogi szabályozás előzménye, és alapja*

A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (Fgytv.) preambuluma megfogalmazza, hogy a törvény célja, hogy a fogyasztói jogok hatékonyan érvényesüljenek, valamint az ehhez szükséges intézményi rendszer kiépítésre kerüljön.

A IV. számú középtávú fogyasztóvédelmi politika és a végrehajtására elfogadott feladatterv fontos célként tűzte ki a vállalkozások jogkövető magatartásának elősegítését preventív és alternatív eszközökkel.

A fentiek érdekében 2014. február 1-től bevezették a fogyasztóvédelmi referensi munkakör intézményét. (consumer relations officer - ID 36145)

1.2. *A fogyasztóvédelmi referens munkakör bevezetésének célja*

A fogyasztóvédelmi referens foglalkoztatásának kötelezettsége erősíti mind a fogyasztói, mind a vállalkozási oldal körülmények közötti fogyasztói szemléletének fejlődését. A pozíció létrehozása a fogyasztóvédelmi referens foglalkoztatására kötelezett vállalkozások fogyasztóvédelmi szemléletének megalapozását, a fogyasztóvédelmi szabályok ismeretének elmélyítését, ezáltal a jogkövető magatartás erősítését, könnyedebbé válását célozza. A hatékony és eredményes feladatellátáshoz szükséges, hogy az akár több százezer fogyasztóval kapcsolatban álló, országos hálózattal rendelkező vállalkozásoknál a megfelelő képzettséggel rendelkező személy lássa el a kapcsolatos feladatokat.

1.3. *Jogi alapok*

A fogyasztóvédelmi referensre vonatkozó előírás a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 17/D. § és az 1. sz. mellékletében található. A jogszabály ezen rendelkezései 2014. február 1-től léptek hatályba, míg az Fgytv. 17/D. §-a 2016. július 4. és az 1. sz. melléklete 2016. január 1. napjával módosult.

A hivatkozott törvény előírja, hogy fogyasztóvédelmi referenst azoknak a vállalkozásoknak kell foglalkoztatnia, akik:

- az Fgytv. hatálya alá tartozó (vagyis önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységi körén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy fogyasztókat érintő) tevékenységet folytat;
- a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény hatálya alá tartozik;
- nem tartozik a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény hatálya alá.

Meghatározza a fogyasztóvédelmi referens legfontosabb feladatait: a fogyasztóvédelmi referens feladata a vállalkozás fogyasztókat érintő tevékenységének figyelemmel kísérése, a vállalkozás alkalmazottai részére a fogyasztóvédelmi szemlélet erősítését, valamint a fogyasztóvédelmi szabályok ismeretének elmélyítését elősegítő fogyasztóvédelmi tárgyú

oktatás, képzés rendszeres szervezése. A fogyasztóvédelmi referens kapcsolatot tart a fogyasztóvédelmi hatósággal, békéltető testületekkel, valamint egyéb, fogyasztóvédelmi feladatokat is ellátó állami szervekkel.

Kimondja, hogy fogyasztóvédelmi referens az a magyar állampolgár vagy az Európai Unió tagállama és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más állam állampolgára lehet, aki államilag elismert fogyasztóvédelmi szakképzettséget szerzett, illetve aki részére iskolarendszeren kívüli hatósági jellegű képzést követően képesítési bizonyítvány kiadására került sor.

2014. július 31-éig lehetett még képesítés nélkül fogyasztóvédelmi referensi munkakört betölteni, de azóta kizárólag megfelelő képesítés birtokában lehet valaki referens.

1.4. Hatályos jogi szabályozás

A fogyasztóvédelmi referens (Consumer relations officer) alkalmazásának kötelezettsége 2014. február 1-je óta hatályos. Ugyanakkor 2016. január 1-től módosultak, s egyben enyhültek a képzésre vonatkozó szabályok.

A módosított rendelkezések értelmében a vállalkozás olyan fogyasztóvédelmi referens foglalkoztatására köteles, akinek az államilag elismert fogyasztóvédelmi szakképzése, szakképzettsége vagy az iskolarendszeren kívüli hatósági jellegű képzés során kiadott képesítési bizonyítványában szereplő szakiránya illeszkedik a foglalkoztató vállalkozás cégjegyzékben szereplő főtevékenységi köréhez.

2016. január 1-től

A fogyasztóvédelmi referens köteles tájékoztatni a fogyasztóvédelmi hatóságot a foglalkoztatásával kapcsolatos adatokról (név, a képesítési bizonyítvány kiállításának dátuma és sorszáma, a foglalkoztatás kezdő időpontja), valamint az adatokban beállt változásról, 8 napon belül.

Az iskolarendszeren kívüli hatósági jellegű képzést olyan gazdasági társaság vagy egyéni cég szervezheti, amely tevékenységének folytatását a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvény szerint a fogyasztóvédelmi hatóságnak bejelentette, és ellene sem csőd-, sem felszámolási eljárást nem indítottak, továbbá a képzési tevékenység bejelentését megelőző 5 évben nem szerepelt az adóhiányosok, hátralékosok vagy végrehajtási eljárás alatt álló adózók listáján, és adószáma nem került felfüggesztésre vagy törlésre.

A jogszabály-módosítás értelmében a vizsga eredményes teljesítéséről a szervező (s nem a hatóság) állítja ki a képesítési bizonyítványt, amely tartalmazza a képzésben részt vevő által elvégzett szakirányt. A szervező a képesítési bizonyítványokról nyilvántartást vezet.

A szervező a képzés folytatása során folyamatosan meg kell feleljen az Fgytv.-ben meghatározott feltételeknek

2. A felülvizsgálat eredményei

2.1. Jelenlegi fogyasztóvédelmi képzés intézményrendszere

2016. január 1-től nem a fogyasztóvédelmi hatóság látja el a fogyasztóvédelmi referens képzéssel és vizsgáztatással kapcsolatos tevékenység szakmai felügyeletét.

Fogyasztóvédelmi referens szakképzettség megszerzésére irányuló felsőoktatásban folyó, valamint hatósági jellegű képzést meghatározott intézmények, gazdasági társaságok vagy egyéni cégek szervezhetnek, mely működést bejelentési kötelezettség terheli.

A fogyasztóvédelmi hatóság információi szerint 2016-ban államilag elismert fogyasztóvédelmi képzést szerveznek az alábbi intézmények:

- Budapesti Gazdasági Főiskola – Áruismeret és fogyasztóvédelem;
- Eszterházy Károly Főiskola – Fogyasztóvédelem; Élelmiszerellenőrzés és fogyasztóvédelem;
- Eszterházy Károly Főiskola – Fogyasztóvédelem (fogyasztóvédelmi ellenőrző és elemző);
- Pécsi Tudományegyetem – Jogi szakokleveles fogyasztóvédelmi szakember.

2.2. A fogyasztóvédelmi referens hatósági jellegű képzés szakmai követelményei

A képzés célja, hogy a vizsgázó birtokában legyen az alapvető és a terület specifikus fogyasztóvédelmi ismereteknek, valamint alkalmassá váljon az Fgytv. 17/D. §-ában meghatározott fogyasztóvédelmi referensi feladatok ellátására.

A képzés során a fogyasztóvédelmi alapismeretek témaköreinek felvétele kötelező, mely mellé kötelezően választandó legalább egy szakirány.

1. A képzés témakörei

1.1. Fogyasztóvédelmi alapismeretek (kötelezően választandó)

1.2. Szabadon választható szakirányok

1.2.1. Elektronikus hírközlés szakirány

1.2.2. Idegenforgalmi szakirány

1.2.3. Közszolgáltatások szakirány

1.2.4. Kereskedelmi szakirány

2.3. A képzéssel kapcsolatos tapasztalatok, eredmények ismertetése

A fogyasztóvédelmi referens hatósági jellegű képzés bevezetése óta 10 intézményt kellett törölni a nyilvántartásból, melynek oka, hogy nem tudtak megfelelni a jogszabályi módosítások követelményeinek. 2016-ban 8 intézmény jogosult fogyasztóvédelmi referens képzést tartani.

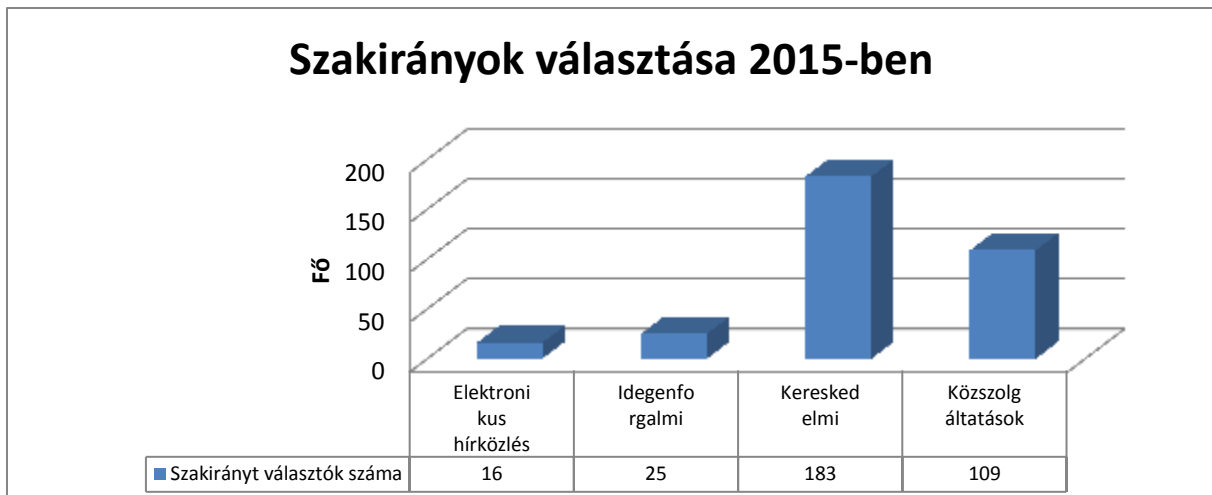
A képzés indulása óta nyilvántartásba vett szervezetektől számítva új szervezőként belépő cég nem volt.

A fogyasztóvédelmi hatóságnak a fogyasztóvédelmi referensképzéssel és vizsgáztatással kapcsolatban 2015 decemberéig az alábbi szakmai felügyeleti joga volt biztosítva:

- részére be kell jelenteni a képzési tevékenység végzését, valamint az azzal kapcsolatos esetleges változásokat,
- jóváhagyja a képzés tantervét és felkészítő anyagát, az oktatás és vizsgáztatás módját és a vizsgafeladatokat,
- ellenőrzi a tanterv és a felkészítő anyag célra való alkalmasságát, tartalmát, jogszabályoknak való megfelelését, a tanulmányi és vizsgaszabályzat megfelelőségét, valamint az oktatók és vizsgáztatók Fgytv-ben meghatározott feltételeknek való megfelelését,
- országos nyilvántartást vezet a szervezőkről,
- ellenőrzi a szervezők működését,
- törli a szervezőt a nyilvántartásból, amennyiben annak nem megfelelő működését állapítja meg,
- kiadja és nyilvántartja a képesítési bizonyítványokat,
- közzéteszi minden év január 31. napjáig a referensi vizsgatematika követelményét.

A fenti hatáskörökből adódóan 2015 decemberéig a fogyasztóvédelmi hatóságnak csak meghatározott adatokra volt rálátása. Így például, hogy hány fogyasztóvédelmi referens rendelkezett a szakképesítést igazoló bizonyítvánnyal. 2014-ben összesen 1192 fő szerzett fogyasztóvédelmi referens képesítést, míg 2015-ben 435 fő kapott bizonyítványt.

2015. évben a következőképpen alakultak a szabadon választható szakirányok választásai. A legtöbben a kereskedelmi szakirányt választják, míg a legkevesebben az elektronikus hírközlési szakirányt. A legtöbben a kötelező mellett egy szabadon választott szakiránnyal végzik a képzést, azonban előfordul olyan is, aki mind a négy szabadon választható szakirányt elvégezte 2015. évre (eddig 9 fő).

Arra vonatkozólag viszont, hogy a képesítést megszerzők hogyan tudtak elhelyezkedni, vagy például milyen indítatásból végezték el a szakot, nem áll rendelkezésre információ.

3. Cselekvési terv

Mint már említettük, 2016. január 1-től módosultak, s egyben enyhültek a fogyasztóvédelmi referens képzésre vonatkozó szabályok. A fogyasztóvédelmi referens képzéssel és vizsgáztatással kapcsolatos tevékenység szakmai felügyeletét a fogyasztóvédelmi hatóság ettől az időponttól nem látja el.

Lehetséges fejlesztési irányok:

3.1. *Utókövetés*

Azt, hogy a képzés jelenlegi rendszere mennyire éri el a célját, több irányú utákövetés tárhatná fel a következők szerint:

- Hasznos visszacsatolást jelentene, az a mutatószám, ami a referensek végzettségének megfelelő feladatkörbeli elhelyezkedését mutatná.
- A képzés eredményességét fel lehetne mérni a fogyasztóvédelmi referenseket alkalmazó cégek megkérdezésével is (például interjú keretében).
- Piackutatás segítségével pedig fel lehetne mérni, hogy egyrészt van-e további referens képzésre irányuló igény, másrészt a végzett referensek hasznosnak ítélték-e meg a képzésen megszerzett tudást.

Szintén feladatként jelentkezik annak megoldása, hogy a végzett referensek jobban nyomon tudják követni a módosuló jogszabályokat.

Figyelemmel arra, hogy a hatályos szabályok szerint csak az alkalmazott fogyasztóvédelmi referensnek kell jeleznie adatait a fogyasztóvédelmi hatóság felé, így nem, vagy nehezen lesz nyomon követhető a továbbiakban a fogyasztóvédelmi referens bizonyítvánnyal rendelkezők száma, mivel a képzőknek nincs adatszolgáltatási kötelezettsége a hatóság felé. Ennek megoldása lehetne egy közös adatbázis létrehozása, melyen keresztül lehetne regisztrálni a végzett hallgatók számát, az elvégzett szakirányokat.

3.2. Tananyag tartalmának egységesítése

A képzésre vonatkozó tevékenység bejelentésekor *a képzés tárgyköreinek megfelelő tantervet és felkészítő anyagot 2015. december végéig szükséges volt előzetesen benyújtania a szervezőnek a fogyasztóvédelmi hatóság felé.*

A szervezőnek csatolnia kellett bejelentéséhez papír alapon vagy elektronikus formában a teljes felkészítő anyagot, mely az elsajátítandó tananyagot legalább *a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény melléklete szerinti bontásban (egyes tárgykörök)* tartalmazta, azonban annak részletes kidolgozása a képzést szervező vállalkozás feladata volt.

A felkészítő anyagnak az egyes tárgykörök szerint minimális követelményeket volt szükséges teljesítenie, melyek tartalmuk szerint a következők voltak:

- az egyes tárgykör tartalmának megfelelő releváns, lényeges hatályos fogyasztóvédelmi jogszabályi előírások;
- a felkészítő anyag benyújtását követő fél éven belül bekövetkező – a benyújtás időpontjában elfogadott – jogszabályváltozások;
- az egyes képzések esetén előírt gyakorlati órák tárgykörök szerinti beosztását. Gyakorlati órát nem minden tárgykör esetén volt szükséges tartani.

Az előző pontok szerinti jogszabályi előírások esetén a jogszabályok szövegének közérthető, lényegre törő ismertetése volt szükséges.

A fentiek ismeretében a hatóság által jóváhagyott fogyasztóvédelmi referenseket képző vállalkozások tananyaga a jogszabályi feltételeknek megfelelték, azoknak egyedi mivolta okán azonban azok nem voltak egységesek, így nem feltétlenül volt garantált az egységes színvonalú képzés.

2016. január 1. óta nem szükséges hatósági jóváhagyás a tananyag tartalmához, így hangsúlyozottabban jelentkezik az igény az egységes oktatási anyag kialakításához.

Javasolt a képzések tananyagának, valamint az egyéb képzést szervező intézmények képzési programjainak összevetése és összehangolása a tartalmi egységesítés érdekében.

3.3. Oktatók szakmai ellenőrzése

A fogyasztóvédelmi referens képzésen oktató és/vagy vizsgáztató olyan személy lehet, aki,

- 1) szakirányú felsőfokú végzettséggel, és 3 éves, valamely fogyasztóvédelmi hatáskörrel rendelkező hatóságnál eltöltött gyakorlattal rendelkezik, vagy
- 2) legalább 5 éves, fogyasztóvédelmi hatóságnál eltöltött gyakorlattal rendelkezik.

A fenti kritériumok formai követelményekről adnak számot. Javaslatként fölmerül egy oktatói tevékenység felmérésére irányuló lépés, vagy az oktatók képzésének, továbbképzésének szükségessége.

XIV. A közúti közlekedés ágazatába tartozó szabályozott tevékenységek

1. Fennálló szabályozott szakmákra vonatkozó szabályozási rendszer ismertetése

A közúti közlekedés területén tevékenységet folytató szakemberek képzése két irányban történik.

- Az egyik képzési terület az állam által elismert szakképesítések köre, amely szakképesítések *a szakképzésről szóló* 2011. évi CLXXXVII. törvény hatálya alá tartoznak és, amelyeket *az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló* 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendeletbe foglaltak.
- A másik képzési terület *a közúti közlekedésről szóló* 1988. évi I. törvény alapján folyó hatósági képzések köre.

1.1. Az állam által elismert szakképesítések köre:

Az Országos Képzési Jegyzék közlekedési miniszter szakképesítésért felelősségi körébe tartozó szakképesítései között szerepelnek úgynevezett, a közlekedési miniszter által kiadott jogszabályok alapján szabályozott szakmának minősülő szakképesítések.

Ezek közül a gépjármű karbantartó- és fenntartó tevékenység körébe összesen hét szakképesítés tartozik:

- 1) Autóelektronikai műszerész
- 2) Autószerelő
- 3) Autótechnikus
- 4) Gázautószerelő
- 5) Karosszerialakatos
- 6) Járműfényező
- 7) Gumiabroncs-javító- és kerékkiegyensúlyozó

Fentiekben felsorolt szakképesítések esetében a szabályozott szakmák közé tartozást a gépjárműfenntartó tevékenység személyi és dologi feltételeiről szóló 1/1990. (IX. 29.) KHVM rendelet írja elő.

1.2. A hatósági képzések köre:

A közúti közlekedésben az alábbi 7 db tevékenység végzéséhez hatósági képzés keretében lehet jogosultságot szerezni.

- 1) Műszaki vizsgabiztos
- 2) Járművezetői vizsgabiztos
- 3) Szakoktató (járművezetés)
- 4) Közúti járművezetői iskola vezetője
- 5) Személytaxi vezetője / taxaméter nélküli személyszállító
- 6) Közúti szakkísérő
- 7) Emelő és rakodógép kezelője

- 1) *A járműveket vizsgáló műszaki vizsgabiztos tevékenységét szabályozott szakmaként a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 24/A. § (6) bekezdése határozza meg, a képzettségére vonatkozó követelményeket a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet 12/A. § adja meg az erre a személyre vonatkozó feltételeket és 12. számú melléklete a képzésükre vonatkozó feltételeket.*
- 2-4) *A járművezetői vizsgabiztos, a szakoktató, a közúti járművezetői iskola vezetője tevékenységét a szabályozott szakmák közé az 1988. évi I. törvény 18. §-a sorolja be és a szakmai követelményekre vonatkozó előírásokat a közúti járművezetők és a közúti közlekedési szakemberek képzésének és vizsgáztatásának részletes szabályairól szóló 24/2005. (IV. 21.) GKM rendelet adja meg.*
- 5) *Személytaxi vezetője / taxaméter nélküli személyszállító tevékenységet a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény és az ennek alapján kiadott 176/2015 (VII.7.) Korm. rendelet sorolja a szabályozott szakmák körébe, amelyekhez tartozóan a képzési és vizsgáztatási követelményekről is a díj ellenében végzett közúti személyszállításról szóló 176/2015. (VII. 7.) Korm. rendelet rendelkezik.*
- 7) *A szabályozott szakmák körébe tartozásának jogszabályi előírásait a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 19. § (5) bekezdése határozza meg és a részletszabályokat a közúti közlekedési ágazatban használt önjáró emelő- és rakodógépek kezelőinek képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 40/2009. (VIII. 31.) KHEM rendelet rögzíti, melyet megerősít a 17/2015. (VI. 9.) NGM rendelet, amit az egyes ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képesítésekről szóló 5/1997. (III. 5.) IKIM rendelet, valamint az egyes ipari és kereskedelmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képesítésekről szóló 21/2010. (V. 14.) NFGM rendelet módosítására adtak ki.*

2. A felülvizsgálat eredményei

Egyértelműen megállapítható, hogy az 1/1990. (IX. 29.) KHVM (Közlekedési, hírközlési és Vízügyi Minisztérium) rendelet megalkotása során gépjármű fenntartói tevékenység személyi és a tárgyi követelmények esetében a szabályozott szakmák körének meghatározására kiadott jogszabály, egyrészt a közúti közlekedés biztonság garantálása, másrészt a munkabiztonsági feltételeknek való megfelelés vezérelte a jogszabályalkotót.

A közúti közlekedés biztonságának garantálására a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény kötelezi a közlekedési minisztert. Hasonló a helyzet a munkabiztonsági feltételeknek való megfeleléssel is, amely ugyancsak törvényi kötelezettség.

Nyilvánvalóan megállapítható azonban, hogy a KHVM elkészítésének és kiadásának ideje, 1990. óta eltelt 25 évben igen jelentős változások történtek a gépjármű technikában, az alkalmazott technológiákban, amelyeknek nyilvánvalóan kihatásai vannak mind a karbantartói, mind a javítási tevékenységekre. Ezen kívül a gazdasági környezet szintén jelentős változásokon ment keresztül.

Mindezek következtében a gépjárműfenntartói területre kiadott KHVM rendelet elavultnak tekinthető, ezért felülvizsgálatra szorul, ami magában hordozza a jogszabályban foglalt szabályozott tevékenységek és azokkal összefüggő szakképesítések egymáshoz rendelésének átgondolását, felülvizsgálatát, valamint szükség szerinti módosítását, ha kell csökkentését.

Az építő- és anyagmozgató gép kezelője szakképesítés szintén olyan munkaterület, amelynek igen jelentősek a közlekedésbiztonsági és munkabiztonsági kihatásai. Amennyiben a

tevékenységet folytatók felkészítése nem ellenőrzött keretek között történne, az jelentős biztonsági kockázatot jelentene és a balesetek számának emelkedését hozná magával.

Ugyanakkor megállapítható, hogy a mai felkészítési rendszer további összehangolása, finomítása indokolt. Tovább szükséges erősíteni az OKJ-ban folyó képzés alapozó jellegét, ebben kiemelten kezelve a munkavédelmi, rakodástechnológiai, gépműködtetési, karbantartási, stb. ismereteket. Míg ezekre az ismeretekre építve lenne indokolt fokozottabban érvényesíteni a hatósági képzések keretében a gyakorlati gépkezelést a változó, illetve helyi körülmények között.

Szakoktatói képzés tekintetében Magyarország és az Európai Unió közlekedéspolitikájának célkitűzései között előkelő helyen szerepel a közúti közlekedés biztonságának javítása. Mivel a közúti biztonságtechnológia fejlődésének következtében a balesetek egyre kisebb hányada következik be a jármű vagy az infrastruktúra hibájából a közúti közlekedésbiztonsági célok eléréséhez kiemelt fontosságú a járművezető hibájából bekövetkező kockázatok csökkentése.

Szakoktatói képzés tekintetében a kezdő, tapasztalatlan vezetők esetében a baleseti kockázati tényezők lényegesen magasabbak. Ezek a kockázati tényezők hatványozottan fennállnak egy vezetői engedéllyel még nem rendelkező járművezető-jelölt esetében, ezért elengedhetetlennek tartjuk, hogy az oktatás kizárólag egy megfelelő képesítéssel rendelkező, szigorú képzési és vizsgakövetelményeknek eleget tevő szakoktató által valósulhasson meg. A közúti járművezetők képzését végző személlyel szemben fennálló komoly, komplex követelmények (átlagon felüli járművezetői képesség, a járművezető tanulók hiányosságainak feltárására vonatkozó kompetenciák, a kulturált magatartás, a fejlett kommunikációs készség, a példamutató közlekedési és szabálykövetési morál, a pedagógia ismeretek) indokolják és szükségessé teszik a megfelelő képesítés megszerzésének előírását a szakoktatói tevékenység végzéséhez.

3. Cselekvési terv

A fentiekre tekintettel a közúti közlekedési szakterületen a következő lépések indokoltak **2017 augusztusáig**:

- A gépjármű karbantartó- és fenntartó területen új jogi szabályozás keretében indokolt kialakítani azt a korszerű és a mai technikai, valamint technológiai, továbbá vállalkozási feltételeknek megfelelő szakmai követelmény rendszert, amelynek figyelembevételével, a közúti- és a munkabiztonsági feltételeknek való megfeleltetés szempontjait érvényesítve lehet meghatározni, szükség szerint csökkenteni azokat a munkatevékenységeket, amelyeket feltétlenül indokolt a szabályozott tevékenységek, illetve szakmák körében tartani.
- Az építő- és anyagmozgató gép kezelője állam által elismert szakképesítésének és a gépkezelésre vonatkozó hatósági képzés jogi szabályozási kereteit összehangolni, összevonni és egységesíteni szükséges, figyelemmel arra, hogy a hatósági képzés az OKJ képzés elméleti alapjaira épülve elsősorban a gyakorlati felkészítést és megfeleltetést kell előtérbe helyezni.
- A hazai iskolai rendszerű közúti közlekedési képzések és a közúti hatósági képesítések rendszerszerű egymáshoz igazítása és összehangolása feltétlenül szükséges. Ezt szolgálja a kialakításra kerülő hatósági képzési jegyzék létrehozása is. A műszaki vizsgabiztos szabályozott szakmaként való megtartása *a gépjárművek és pótkocsijaik időszakos műszaki vizsgálatáról és a 2009/40/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről* szóló 2014/45/EU irányelv szerint kötelező, ezért e körben a szabályozás fenntartása indokolt.

XV. A vasúti közlekedés ágazatába tartozó szabályozott tevékenységek

1. Bevezetés

1.1. *Történeti háttér, előzmények*

A vasúti közlekedés szabályozására jellemző Magyarországon – az Európai Unió tagjaként –, hogy az mára jelentős mértékben az EU szabályozás által meghatározott. A vasúti dolgozók képzése azonban közel 130 éves múltra tekint vissza, mivel az első Vasúti Tisztképző Tanfolyam ünnepélyes megnyitására 1887. szeptember 3-án került sor. Az akkori közlekedéspolitikai koncepció lényege az volt, hogy egységes államvasúti hálózatot kell szervezni, amelyet a legmagasabb szakmai végzettséggel rendelkező személyzet működtet. 1891-ben végzett az első nappali tiszti tanfolyam 218 fővel. A II. világháború után Magyar Állami Közlekedési Tanintézet és Vasúti Tisztképző Intézet néven működött tovább az iskola, amelynek képzési palettája 1963-tól építési és pályafenntartási, távközlő- és biztosítóberendezési, gépészeti és vontatási tisztképzéssel bővült. 1970-ben a vasúti képzés reformja során szükségessé vált regionális területi oktatási intézmények létrehozása, így jött létre a MÁV Magyar Államvasutak oktatási központjának 5 regionális területi oktatási egysége.

Az Európai Unióhoz történt csatlakozás – 2004. május 1-e – óta azonban az Uniós jogszabályok határozzák meg a vasúti munkavállalók képzésének alapjait. A 2007-ben elfogadott, 2009-ben hatályba lépett ún. Mozdonyvezetői Irányelv (*a közösségi vasúti rendszereken mozdonyokat és vonatokat működtető mozdonyvezetők minősítéséről szóló 2007/59/EK Európai Parlamenti és Tanácsi Irányelv*, a továbbiakban: *Mozdonyvezetői Irányelv*) meghatározta, hogy a mozdonyvezetőknek megfelelő alapképzettséggel kell rendelkezniük, amelyet időszakonként ellenőriznie kell a tagállamnak. Ezeket a vizsgákat egy, a vasúti társaságoktól, pályahálózat-működtetőtől és a nemzeti biztonsági hatóságtól (NSA, National Safety Authority) független vasúti vizsgaközpont kell, hogy lebonyolítsa független vizsgáztatók bevonásával. A vizsgáknak ki kell terjednie mind az elméleti-, mind a gyakorlati kérdésekre, és részét kell, hogy képezze a vasúti pályára és a vasúti járművekre vonatkozó ismeret is. A képzéseket külön képzési központok bonyolítják, de felhatalmazhatóak a vasúti társaságok is saját munkavállalók képzésére korlátozott hatáskörrel.

Ennek megfelelően Magyarországon felállításra került a Vasúti Vizsgaközpont, és a jogi szabályozás kialakítását követően a Hatóság (NSA) engedélyeket adott ki képző szervezeteknek (*az uniós szabályozás szerinti képzési központ*), amelyek ellátták az alapképzéseket és időszakos oktatásokat a Hatóság által nyilvántartásba vett vasútszakmai oktatókkal, valamint a Vasúti Vizsgaközpont ellátja a vizsgáztatást a Hatóság által kinevezett vasúti hatósági vizsgabiztosok által.

2. A fennálló szabályozási rendszer ismertetése

2.1. Törvényi szabályozás.

A vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény (továbbiakban: Vtv.) 36. §-a rendelkezik arról, hogy

- a vasúti közlekedés biztonságával összefüggő munkakörök betöltése csak hatósági alapvizsgálattal történhet,
- e munkakörökben dolgozóknak időszakos oktatáson kell részt venni és időszakos vizsgát kell tenni,
- keretszabályozás szintjén a képzést végző szervezetekre vonatkozó feltételekről,
- rendelkezik a vasútszakmai oktatókra vonatkozó feltételekről,
- a vizsgák szervezését a Kormány által kijelölt független vizsgaközpont végzi,
- a vizsgáztatás lebonyolítását a közlekedési hatóság elnöke által kinevezett vizsgabiztosok végzik.

A törvény 36/A § (1) bekezdése kimondja, hogy a képzést és vizsgáztatást az egyenlő bánásmód szerint kell végezni, amelyet a közlekedési hatóság ellenőriz.

A vasúti közlekedésről szóló törvényben kapott, a törvény 88. § (2) bekezdés 13. pontjába foglalt felhatalmazás alapján a közlekedésért felelős miniszter jogosult meghatározni a részletszabályokat.

2.2. A miniszteri rendelet szabályozása

A részletszabályokat a vasúti közlekedés biztonságával összefüggő munkakört betöltő munkavállalók szakmai képzésének és vizsgáztatásának, a vasúti vizsgaközpont és képzőszervezetek működésének, a képzési engedély kiadásának, továbbá *a vasúti járművezetői gyakorlat szabályairól* szóló 19/2011. (V. 10.) NFM rendelet tartalmazza. Ez rendelkezik:

- az alapképzéssel és időszakos oktatással kapcsolatos feltételekről és követelményekről,
- a vasútszakmai oktatókkal és a vasúti hatósági vizsgabiztosokkal szemben támasztott követelményekről,
- az alapképzést és időszakos oktatást végző szervezetekről,
- az alap- és időszakos vizsgák lebonyolításáról,
- a vizsgák alapján kiadott dokumentumokról – kivéve az EU jogszabályok által kötelezően előírt vasúti járművezetői engedélyt és kiegészítő tanúsítványt –,
- valamint a mellékletekben részletes táblázatokban a munkakörök felsorolásáról, az időszakos oktatások minimális időkeretéről, továbbá az egyes munkakörökben a munkakör betöltés alapvető feltételeiről, a vizsgatárgyakról és az egyes vizsgákkal betölthető munkakörök felsorolását is tartalmazza.

A képzés és az oktatás modulrendszerű, ezért nagy rugalmasságot biztosít a vasúti társaságok és a pályahálózat-működtetők számára, hogy a ténylegesen gyakorolt munkakörhöz illesszék a megfelelő képzést és vizsgákat, különösen akkor, ha egy munkavállaló több munkakört is ellát.

2.3. A szabályozás hatálya, indoklása.

A magyarországi szabályozás nem csak az országos, tehát az együttműködő transzeurópai vasúti rendszeren dolgozó vasúti munkavállalókra terjed ki, hanem annál jóval szélesebb körben rendelkezik kötelező képzésről és vizsgáztatásról. Így a kötelező hatósági képzés és vizsgáztatás kiterjed a következőkre is:

- városi vasúti pálya és járművek (villamos, metró, sikló ~cable car)
- elővárosi vasúti pálya és járművek (HÉV ~suburban rail tracks and vehicles)
- keskeny nyomtávú vasutak (narrow gauge rail services)
- ipari vasutak (~industrial branch lines and sidings)
- speciális kötöttpályás járművek és szolgáltatások (pl.: kétéltű járművek /"Unimog"/, sílift-kezelők)

Ezeknek a szolgáltatásoknak a közös jellemzője, hogy vasútbiztonsági szempontból különleges kategóriát képeznek, ugyanakkor a személyszállításban, vagy a transzeurópai vasúti hálózattal való kapcsolatuk miatt indokolt – a munkavállalók képzettségi szintjének fenntartása, és annak az egységes színvonalának biztosítása érdekében – a hatósági ellenőrzés fenntartása. (Az Európai Unióban készített, a Vasútbiztonsági irányelv átültetésére vonatkozó biztonsági jelentésében az EU tagállamai közül Magyarország a 8. legkockázatosabb tagállam a halálos vasúti balesetek bekövetkezése szempontjából. A legjellemzőbb vasúti baleset a szintbeli átjárókban bekövetkezett vasúti baleset.

Forrás: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/HU/1-2014-740-HU-F1-1.PDF>).

A városi (villamos és metró) és elővárosi vasúti szolgáltatások esetében pedig általánosan elmondható, hogy a szállított utasok száma jelentősen – nagyságrendekkel – meghaladja a transzeurópai vasúti rendszeren szállított utasok mennyiségét. E rendszerekben a munkavállalók ismereteinek, tudásának szintje meghatározó a közlekedés biztonsága szempontjából.

3. A felülvizsgálat eredményei

A vonatkozó hazai és nemzetközi szabályozási környezetet figyelembe véve megállapítható, hogy a vasúti szakterületen a vasúti járművezetői (mozdonyvezetői) képesítések tekintetében – az uniós szinten is harmonizált képesítési rendszerre való tekintettel – a szabályozott szakmák szempontjából a felülvizsgálat – a vasúti járművezetői munkakörben foglalkoztatottak esetén a képzés csökkentése, eltörlése – nem indokolt.

Az uniós szabályozás által le nem fedett területeken – helyi, elővárosi, városi vasúti szolgáltatások esetében – átfogó uniós szabályozás hiányában – a képesítések megszerzésének feltételeit, a képzéssel, vizsgával és képesítéssel, valamint a képesítő okmányokkal kapcsolatos szabályokat nemzeti szintű szabályozás határozza meg. Erre való tekintettel a vasúti képesítések feltöltése az uniós felületre indokolt volt.

Tekintettel arra, hogy az Európai Vasúti Ügynökség (*továbbiakban: ERA*) is vizsgálja a Mozdonyvezetői Irányelv kiterjesztésének lehetőségét a biztonsággal összefüggő munkakörökre vonatkozóan („safety related staff”), ezért úgy véljük, a Magyarországon már bevezetésre került vasúti képzési és vizsgáztatási rendszer megelőzte az Uniós szabályozást, ezért nem tekinthető indokolatlannak. A szabályozás kizárja a diszkriminációt, biztosítja a független és pártatlan elbírálást.

4. Cselekvési terv

A fentiekre való tekintettel a vasúti szakterületen a következő lépések indokoltak:

- A mozdonyvezetői irányelvben meghatározott, a Vtv. 36/G §-ában rögzített, a képzési rendszer bevezetésétől számított legfeljebb öt éves ciklust követően a 2016-ban esedékes felülvizsgálat során értékelni és elemezni kell a vasúti képzési és vizsgáztatási rendszert, annak vasútbiztonságra gyakorolt hatását és fejlesztési lehetőségeit,
- konzultációt szükséges kezdeményezni az ERA-val az általa által vezetett, a biztonsággal összefüggő munkakörökre vonatkozóan elindított projekttel kapcsolatban, tapasztalatcsere és uniós szintű együttműködés révén összehasonlítani a hazai képzési rendszer előnyeit és hátrányait,
- a munkaerőpiac igényeit figyelembe véve, más képzési formák igénybevételével biztosítani a lehetőséget, hogy a hatósági képzésbe bekapcsolódhassanak nem specializált oktatási intézmények, ezáltal szélesítve a munkaerő utánpótlás és fejlesztés bázisát.

XVI. A víziközlekedés ágazatába tartozó szabályozott tevékenységek

A hajózási tevékenység elsősorban nemzetközi relációkban és nemzetközi vízi utakon folyik, ennek megfelelően a hajózási szakmák gyakorlásához szükséges képzéseknek – a nemzetközi elfogadhatóság érdekében – a nemzetközi sztenderdeknek szükséges megfelelni. A nemzeti cselekvési terv is ennek az alapelvnek a szellemében és a nemzetközi szabályozás figyelembe vételével került kialakításra.

A tengerész képzések tekintetében egy globálisan egységes szabályozás van hatályban. A tengerészek képzéséről, képesítéséről és az őrszolgálat ellátásáról szóló 1978. évi nemzetközi egyezmény (Standards of Training, Certification and Watchkeeping, STCW) – amelyhez Magyarország is csatlakozott – már teljes körűen lefedi a tengerész munkakörökhöz kapcsolódó képzéseket, biztosítja a magyar képesítések nemzetközi elismerését, így ezek vonatkozásában már nincs szükség nemzeti cselekvési terv kidolgozására csak néhány, az STCW-nek nem megfelelő képesítés hatályon kívül helyezésére.

A belvízi hajózási képesítések nemzetközi elismerése tekintetében jelenleg nincs érvényben a tengerihez hasonló nemzetközi egyezmény, de a Duna szabad hajózhatóságát biztosító Belgrádi Egyezményből és a Duna Bizottság ez irányú ajánlásaiból adódóan a magyar belvízi hajózási képesítések a Dunán elismertek. A dunai és rajnai víziút-rendszer összekötéséből fakadóan azonban szükséges volna a teljes európai víziút-rendszerre kiterjedő egységes és kölcsönös elismerésen alapuló szabályozás kialakítása. Ez uniós szinten jelenleg csak a hajóvezetői képesítések tekintetében szabályozott, ezért a nemzeti cselekvési terv ennek, a minden hajós képesítésre vonatkozó kiterjesztését szorgalmazza és próbálja elősegíteni, ezáltal támogatva az áru és a munkaerő szabad áramlását.

1. Fennálló szabályozási rendszer ismertetése

A víziközlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény rögzíti, hogy:

- 2. § (1) l) Az állam feladata a belvízi és a tengerhajózási szakemberek – nemzetközi képesítési követelményeknek is megfelelő – iskolai rendszerű és iskolarendszeren kívüli képzési és továbbképzési feltételeinek meghatározása.
- 26. § (1) Úszólétesítményt csak a hajózási képesítésekről szóló miniszteri rendeletben meghatározott képesítéssel rendelkező, egészségileg és a biztonságos munkavégzésre is alkalmas állapotban lévő személyzet működtethet.
- 26. § (2) Úszólétesítményen képesítéshez kötött szolgálat csak a hajózási hatóság által kiadott, illetve honosított; továbbá nemzetközi szerződés alapján elismert képesítő okmány birtokában látható el.

A tengerész képzések tekintetében, a tengerészek képzéséről, képesítéséről és az őrszolgálat ellátásáról szóló 1978. évi nemzetközi egyezmény 2010. évi manilai módosításaival egységes szerkezetbe foglalt szövegének kihirdetéséről szóló 2012. évi XIX. törvény a mérvadó szabályozás.

A víziközlekedésről szóló törvényben kapott felhatalmazás alapján a közlekedésért felelős miniszter a *hajózási képesítésekről* szóló 15/2001. (IV.27.) KöViM rendeletben határozta meg

a hajózási képesítésekre felkészítő képzésekkel, a képesítő vizsgákkal és a képesítő okmányokkal kapcsolatos részletszabályokat.

2. A felülvizsgálat eredményei

A vonatkozó hazai és nemzetközi szabályozási környezetet figyelembe véve megállapítható, hogy a hajózási szakterületen a tengerész képesítések tekintetében – a nemzetközi és uniós szinten is egységes képesítési rendszerre való tekintettel – a szabályozott szakmák felületére való feltöltés nem indokolt.

A belvízi hajózási képesítések esetében – az átfogó uniós szabályozás hiányában – a képesítések megszerzésének feltételeit, a képzéssel, vizsgával és képesítéssel, valamint a képesítő okmányokkal kapcsolatos szabályokat nemzeti szintű szabályozás határozza meg az A és B kategóriájú hajóvezetői képesítések kivételével. Erre való tekintettel a belvízi hajózási képesítések feltöltése az uniós felületre indokolt volt.

Feltöltésre került továbbá a közös felületre három olyan tengerész képesítés, amelyeket a magyar hajózási képesítésekről szóló rendelet határoz meg, de nem felel meg az STCW Egyezménynek és ennél fogva a nemzetközi előírásoknak sem. Ezeknek a képesítéseknek a törlése indokolt lenne a magyar jogrendből. A törlésre javasolt képesítések: a matróz, a kormányos matróz és a fedélzetmester.

Az Európai Unió Bizottsága a belvízi hajózási képesítések egységes szabályozásának kialakítása érdekében 2012 őszén létrehozott egy Közös Szakértői Csoportot (CEG). A szakértői csoportban helyet kaptak a tagállamok által delegált szakértők, valamint a nemzetközi szervezetek szakértői. A Bizottság Mobilitáspolitikai és Közlekedési Főigazgatósága (DG MOVE) által vezetett szakértői csoport 2014. év végéig kialakított egy javaslatot, amelyben a vonatkozó uniós joganyag általános szabályaira és alapelveire tett javaslatot. A Bizottság ugyanakkor együttműködési megállapodást kötött a Rajnai Hajózás Központi Bizottságával, amely a belvízi képesítések harmonizációs folyamatát támogató szakértői munka koordinálását folytatja. A szakértői munka során 2015. év végére kidolgoztak egy javaslatot az uniós jogszabály szövegére, továbbá javaslatot készítenek a hajózási képesítésekkel kapcsolatos sztemderekre.

A közös szakértői munka mellett az Európai Unió Bizottsága a belvízi hivatásos hajózási képesítések elismerésével és megújításával kapcsolatban egy közvéleménykutatáson is alapuló hatástanulmányt készített a vonatkozó szabályozás egységesítésének és megújításának előkészítéséhez. A Bizottság a belvízi hajózás szereplői számára egy online kérdőívet és a közvéleménykutatás menetéről szóló részletes tájékoztatást tett közzé 2013 tavaszán az alábbi internetes oldalon.

http://ec.europa.eu/transport/media/consultations/2013-06-21-inlandnavigqualifications_en.htm

A véleményalkotási és javaslattételi lehetőségre 2013. június 21-ig minden érdekelt szervezetnek és magánszemélynek lehetősége volt a hivatásos hajós képzés, a vizsgafeltételek, a képesítések és a hajós szolgálati könyv témájában. A közvéleménykutatásról szóló értékelő jelentés 2014. év során elkészült, amelyet az alábbi internetes címen lehet elérni

<http://ec.europa.eu/transport/facts-fundings/evaluations/doc/2014-03-evaluation-report-directive-1996-50.pdf>

A véglegesített bizottsági hatástanulmány a következő weboldalon érhető el:

http://ec.europa.eu/transport/modes/inland/news/2016-02-16-recognition-professional-qualifications_en.htm

A felülvizsgálat során a hazai hajózási képesítési rendszert áttekintve megállapítható volt és a hazai szabályozás hibájaként értékelhető, hogy a szakképesítésről szóló törvény hatálya alá tartozó hajózási szakképesítések rendszere és tematikája nincs összhangban a hatósági hajózási képesítésekkel. A hajózási szakképzések nem megfelelő tematikájának és rendszerének köszönhetően a hajós szakképesítést szerzett személyek nem tudnak megfelelni a hajózási hatósági képesítések megszerzéséhez előírt feltételeknek és ezáltal a nemzetközi elvárásoknak sem. Ez elsősorban a tematikából hiányzó hajózási gyakorlatszerzésnek és a hajózási szakmai tárgyak oktatására fordítható óraszám kis arányának tudható be. A szakképesített személyek a hatósági képesítés hiányában nem tudnak elhelyezkedni sem a szakképesítésüknek megfelelő munkakörben, hiszen a víziközlekedésről szóló törvény rögzíti, hogy úszólétesítményt csak a hajózási képesítésekről szóló miniszteri rendeletben meghatározott képesítéssel rendelkező személyzet működtethet. Ennek a helyzetnek a megváltoztatása mindenképpen indokolt volt.

3. Cselekvési terv

A fentiekre való tekintettel a hajózási szakterületen a következő lépések indokoltak.

- A hajózási képesítésekről szóló rendeletből, a következő jogszabály módosítás alkalmával törölni kell az STCW Egyezménynek a 2010. június 25-i manilai konferencián történő módosításának hatálybalépése óta (2012. január 1.) a jelenleg már nem elfogadott tengerész-képesítéseket, azaz a matróz, a kormányosmatróz és a fedélzetmester képesítéseket.
- A belvízi hajózási képesítések tekintetében célszerű megvárni a készülő uniós szabályozás megjelenését és az egységes szabályozást átültetni a hazai jogrendbe. Tekintettel arra, hogy a készülő uniós szabályozás körvonalai már kirajzolódtak az ennek figyelembevételével esetleg korábban kialakított szabályozás a harmonizációt elősegítheti.

A hazai iskolai rendszerű és egyéb hajózási szakképzések rendszerének hajózási hatósági képesítésekhez történő igazítása az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló kormányrendelet 2016. évi módosításával megtörtént.

XVII. Államháztartási belső ellenőr

1. Történeti háttér

Az államháztartási belső pénzügyi ellenőrzési (ÁBPE) rendszer kialakítása az Európai Bizottság – a csatlakozási tárgyalások 28. Pénzügyi Ellenőrzés fejezete keretében tett – ajánlásain és az érintett magyar ellenőrzési szervezetek javaslatain alapult. A kidolgozott stratégia (Policy Paper) a következő legfontosabb EU dokumentumok pénzügyi ellenőrzésre vonatkozó részeit tekintette kiindulási pontnak: az EU közös álláspontra (CONF-H 30/00/, 2000. június 7.), a 2002-es Csatlakozási Partnerség (2002/87/EC tanácsi határozat), valamint a 2001. és 2002. évi Éves Jelentések. A Kormány 2003-ban elfogadta **az államháztartási belső pénzügyi ellenőrzési rendszer fejlesztési stratégiáját (Policy Paper)**. Megtörtént az államháztartási belső ellenőrzési rendszer fejlesztéséért felelős **központi harmonizációs egység megerősítése**, vezetőként miniszteri biztos kinevezésével és a létszám bővítésével, valamint külső humán erőforrások bevonásával. A belső ellenőrzési módszertan kidolgozásába a Pénzügyminisztérium külső szakértői segítséget is bevont (Twinning program keretében). Ennek eredményeképpen megtörtént a rendszer három elemének [1. financial management control (FM/C) = folyamatba épített, előzetes, utólagos és vezetői ellenőrzés (FEUVE); 2. internal audit = belső ellenőrzés; 3. central harmonization unit = központi harmonizációs egység] szabályozása. Fontos lépés volt továbbá, hogy 2003-ban **a pénzügyminiszter közzétette az IIA standardokat, és kötelezővé tette azok alkalmazását a közszférában**. Ennek a stratégiának a részét képezte a modern belső ellenőrzési ismereteken alapuló továbbképzési rendszer kialakítása is, amelynek nyomon követhetősége érdekében került 2009-ben bevezetésre az államigazgatási belső ellenőrök nyilvántartása, és jött létre a továbbképzésért felelős ÁBPE Módszertani és Képzési Központ. Az államigazgatási belső ellenőrök szabályozásának célja a belső ellenőrzési tevékenység, mint szakma elismertségének növelése, valamint a belső ellenőrzési tevékenység színvonalának növelése és támogatása volt. 2011-ben az addigi tapasztalatok alapján megtörtént az államháztartási kontrollrendszer szabályozási háttérének teljes felülvizsgálata, amely továbbra is fontos garanciális elemként tartalmazta, hogy költségvetési szervnél csak az végezhet belső ellenőrzési tevékenységet, aki rendelkezik az államháztartásért felelős miniszter engedélyével.

2. Szabályozás indoklása

A belső ellenőrzés (internal audit) az államháztartási belső kontrollrendszer részét képezi. A belső ellenőrzés független, tárgyilagos, bizonyosságot adó és tanácsadó tevékenység, amelynek függetlenségét törvény garantálja. A belső ellenőrzési tevékenység célja, hogy az ellenőrzött szervezet működését fejlessze és eredményességét növelje. A belső ellenőrzés az ellenőrzött szervezet céljai elérése érdekében rendszerszemléletű megközelítéssel és módszeresen értékeli, illetve fejleszti az ellenőrzött szervezet kockázatkezelési, ellenőrzési és irányítási eljárásainak, valamint belső kontrollrendszerének hatékonyságát.

A tevékenység jellege a belső ellenőrökkel szemben speciális szakképzettségi és gyakorlati feltételek támasztását követeli meg, hiszen a tanácsadási és bizonyosságot adó tevékenység magasabb kompetenciákat igényel, mint a kormánytisztviselők vagy köztisztviselők tekintetében meghatározott általános feltételek.

A fentiek érdekében a jogalkotó a belső ellenőrök szakmai kompetenciájának, azaz szaktudásának, készségeinek és a munkavégzés szempontjából fontos személyes

adottságainak fejlesztése, valamint a hatékony és eredményes munkavégzés elősegítése érdekében nyilvántartási és továbbképzési kötelezettséget ír elő a belső ellenőrök számára. Ez a szabályozás elősegíti továbbá a nemzetközileg elfogadott belső ellenőrzési standardoknak való megfelelést is.

A szabályozás segítséget nyújt a jogalkalmazók részére, mind munkáltatói, mind munkavállalói oldalon annak eldöntésében, hogy ki felel meg a jogszabályban meghatározott feltételeknek, tehát ki végezhet ilyen tevékenységet.

3. Jelenlegi szabályozás

1.	<i>az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.)</i>
2.	<i>a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Bkr.)</i>
3.	<i>a költségvetési szervnél belső ellenőrzési tevékenységet végzők nyilvántartásáról és kötelező szakmai továbbképzéséről, valamint a költségvetési szervek vezetőinek és gazdasági vezetőinek belső kontrollrendszer témájú továbbképzéséről szóló 28/2011. (VIII. 3.) NGM rendelet (a továbbiakban: Képzési rendelet)</i>

Magyarországon a jelenlegi szabályozás alapján költségvetési szervnél az Áht. 70. § (4) bekezdése szerint belső ellenőrzési tevékenységet az államháztartásért felelős miniszter engedélyével rendelkező személy végezhet. E tevékenységek folytatását az államháztartásért felelős miniszter annak engedélyezi, aki cselekvőképes, büntetlen előéletű, és nem áll a belső ellenőrzés körébe tartozó tevékenység vonatkozásában a foglalkozástól eltiltás hatálya alatt, továbbá rendelkezik a jogszabályban előírt végzettséggel és gyakorlattal.

Az engedélyezésre irányuló eljárás keretében a költségvetési szervnél belső ellenőrzést végzők nyilvántartásába való felvételt a természetes személynek kérelmeznie kell. A nyilvántartás vezetésének célja annak igazolása, hogy a belső ellenőr rendelkezik a tevékenység végzéséhez megfelelő végzettséggel és gyakorlattal, amelynek részletes szabályait a Bkr 24. §-a állapítja meg:

24. § (2) A belső ellenőrzési tevékenység ellátásához szükséges engedély szakmai feltételeinek az felel meg, aki legalább két éves ellenőrzési, költségvetési, pénzügyi, számviteli, vagy az adott költségvetési szerv tevékenységi körébe tartozó területen szerzett szakmai gyakorlattal és

a) a következő szakirányú szakképzettségek valamelyikével rendelkezik:

aa) jogász, közgazdász, okleveles közgazdász, gazdaságinformatikus, informatikus közgazdász, igazgatásszervező, közigazgatás-szervező, okleveles közigazgatási szakértő, okleveles közigazgatási menedzser vagy

ab) olyan főiskolai, vagy egyetemi végzettség, amely a könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartásba vételéről szóló 93/2002. (V. 5.) Korm. rendelet szerinti nyilvántartásba vételt lehetővé teszi, vagy

b) az a) pontba nem tartozó felsőfokú iskolai végzettséggel és a következő szakképesítések valamelyikével rendelkezik:

ba) okleveles pénzügyi revizori,

bb) pénzügyi-számviteli szakellenőri,

bc) ellenőrzési szakelőadó,

bd) okleveles könyvvizsgálói,

be) költségvetési ellenőri,

- bf) mérlegképes könyvelői,*
- bg) a Belső Ellenőrök Nemzetközi Szervezetének okleveles belső ellenőri (CIA),*
- bh) az Information Systems Audit and Control Association (ISACA) Nemzetközi Szervezetének okleveles informatikai rendszerellenőri (CISA),*
- bi) közigazgatási gazdálkodási és ellenőrzési szakértői,*
- bj) felsőfokú költségvetési, vagy*
- bk) felsőfokú államháztartási szakképesítéssel rendelkezik.*

A nyilvántartásba vétel, a nyilvántartásból való törlés, a nyilvántartás vezetése, valamint a kötelező szakmai továbbképzés részletes szabályait a Képzési rendelet határozza meg.

A jogszabályi előírás alapján a belső ellenőrök a már megszerzett ismereteiket kötelesek naprakészen tartani, fejleszteni, a változásokból eredő követelményekkel összhangba hozni. Ennek érdekében kötelesek szakmai továbbképzésen részt venni. A szakmai továbbképzés nem teljesítése esetén a belső ellenőr a nyilvántartásból törlésre kerül.

4. A felülvizsgálat eredményei

A jelenlegi gyakorlati tapasztalatok alapján az engedélyezésre irányuló eljárás és a továbbképzési kötelezettség megfelelően szabályozott.

A folyamatosan frissülő nyilvántartásban jelenleg 2512 fő regisztrált belső ellenőr szerepel. 2016-ban mindezidáig 198 fő belső ellenőr került nyilvántartásba vételre. Elmondható, hogy a belső ellenőrök többsége teljesíti a továbbképzési kötelezettségét, de előfordulnak olyan esetek is, hogy a belső ellenőr a kötelező továbbképzési kötelezettségének az erre vonatkozó felszólítás ellenére sem tesz eleget, ezért a hatóság törli a nyilvántartásból.

A változó környezetnek és a felmerülő új igényeknek megfelelően, a bürokráciacsökkentésre irányuló felülvizsgálat eredményeképpen 2016. január 1-től az engedélyezési eljárási rendszert az úgynevezett bejelentésen alapuló eljárási rendszer váltotta fel. A vonatkozó jogszabályok módosításával emellett bővül a belső ellenőri tevékenység végzését lehetővé tevő végzettségek köre is.

5. Célkitűzések

Kiemelendő, hogy a szakma színvonalának emeléséhez szükséges azon szabályok fenntartása, amelyek garantálják, hogy olyan belső ellenőrök rendelkezzenek engedéllyel, akik ismerik és betartják a hatályos jogszabályi előírásokat. A gyakorlati tapasztalatok alapján a továbbképzési kötelezettséggel kapcsolatosan kialakított előírásokat megfelelőnek és jól működőnek tartjuk, melyek segítik a belső ellenőrök hatékony kiválasztását.

Ahogy azonban azt fent is jeleztük, 2016-ban lezajlott egy átalakítási, illetve módosítási folyamat az engedélyezési eljárás egyszerűsítésére, amely a bürokrácia csökkentés részeként a belső ellenőrzési tevékenység engedélyeztetésének megkönnyítésre irányul. Az átalakításnak köszönhetően a bejelentő már a bejelentés napjától gyakorolhatja a belső ellenőrzési tevékenységet, melyről adatlap benyújtásával értesíti a hatóságot. A hatóság az adatlap benyújtását követően igazolást állít ki a bejelentés formai megfelelőségéről, és ha a bejelentő megfelel a jogszabályi feltételeknek, akkor nyilvántartásba veszi, és erről tájékoztatja a bejelentőt.

A belső ellenőri szakma népszerűsítése és a tevékenységet végzésére jogosultak körének bővítése érdekében a jogalkotó bővítette azon iskolai végzettségek körét, amelyekkel belső

ellenőri tevékenység végezhető. 2016. január 1-jétől az államháztartási gazdálkodási, az ellenőrzési, elektronikus információbiztonsági vezetői, az integritás tanácsadói szakképesítéssel, valamint a gazdasági mérnöki szakképzettséggel rendelkezők is felvételt nyerhetnek a nyilvántartásba megfelelő szakmai gyakorlat megléte esetén.

XVIII. Az ingatlanüggyhez kapcsolódó szabályozott tevékenységek

1. Fennálló szabályozási rendszer ismertetése

Magyarországon az ingatlanszakmák körébe négy szakma, az ingatlanközvetítő, az ingatlan-vagyonértékelő és -közvetítő, a társasházkezelő és az ingatlankezelő tartozik. A szakmákra vonatkozó szabályozás alapja törvényi szinten (*a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény 64/A-64/D. §, a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 54. §*) van rögzítve. A tevékenységek végzéséhez előírt szakképesítések követelményeit (27/2012. (VIII.27.) NGM rendelet) és a szakma gyakorlásának részletszabályait (23/2013. (VI.28.) NGM rendelet) külön jogszabályok rendezik.

Az ingatlan ágazatban megszerezhető középfokú szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeit jelenleg a 27/2012. (VIII.27.) NGM rendelet tartalmazza. E rendelet hatálybalépése és a szabályozási környezet (szakképzési törvény) változása elsősorban a képzési óraszámok emelkedésével járt. A képzésben az elméleti és gyakorlati órák aránya 60% és 40%. A képzések megkezdésének feltétele az érettségi vizsga megléte, illetve az ingatlan-vagyonértékelő és -közvetítő szakképesítés esetén az ingatlanközvetítő, ingatlankezelő szakképesítés esetén a társasházkezelő szakképesítés előzetesen történő megszerzése. A képzések szakmai vizsgával zárulnak (írásbeli, szóbeli, gyakorlati) és a sikeresen vizsgázók bizonyítványt és külön kérésre Europass bizonyítvány-kiegészítőt kapnak.

2. A felülvizsgálat eredményei

Az ingatlanközvetítői, az ingatlan-vagyonértékelő és -közvetítő, a társasházkezelő valamint az ingatlankezelő szolgáltatói tevékenység letelepedés keretében, üzletszerűen történő végzése 2016. január 1-je óta a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv szerinti bejelentés-köteles tevékenységek. 2016. január 1-jét megelőzően az ingatlanközvetítői, valamint az ingatlan-vagyonértékelő és -közvetítő szolgáltatói tevékenység részben engedély-, részben bejelentés-köteles volt annak függvényében, hogy természetes személy nyújtotta vagy vállalkozás.

A szolgáltatás nyújtásának feltétele az adott szakmára előírt szakképesítés megléte, illetve vállalkozás esetén az, hogy legalább egy személyesen közreműködő tagja vagy alkalmazottja rendelkezzen az előírt szakképesítéssel.

Az ingatlanvállalkozás-felügyeleti hatóság az üzletszerűen ingatlanközvetítő, az ingatlan-vagyonértékelő és -közvetítő, a társasházkezelő és az ingatlankezelő tevékenységet végző bejelentést tett szolgáltatókról nyilvántartást vezet és évente legalább egy alkalommal ellenőrzi a nyilvántartásban szereplőknél a szolgáltatási tevékenység gyakorlásához előírt jogszabályi feltételek meglétét.

3. Cselekvési terv

A belső átvilágítás eredményeként megállapítható, hogy az ingatlanközvetítő, az ingatlan-vagyonértékelő és -közvetítő, a társasházkezelő és az ingatlankezelő szakmák tekintetében a hazai intézkedések a bevezetésükkel elérni kívánt célt megfelelően szolgálják. Jelenleg további intézkedésekre nincs szükség.

XIX. Az ipar és építésgazdasági ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek

1. Fennálló szabályozási rendszer ismertetése

Magyarországon az ipari szakmákat és képezéseket alapvetően két jogszabály szabályozza. Az egyes ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képezésekről szóló 5/1997 (III. 5.) IKIM rendelet az építőanyag- és építőipari szakmákat és képezéseket, az egyes ipari és kereskedelmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képezésekről szóló 21/2010. NFGM rendelet minden más (pl.: elektronika, műszeripar; bőripar) ipari tevékenységhez kapcsolódó szakmát és képezést tartalmaz. Mindkét esetben azonos a szabályozás abban, hogy az adott rendelet mellékletében meghatározott tevékenységek csak az ott megjelölt képezésekkel végezhetők.

A fentiek alapján az egyes rendeletek a következő, felülvizsgálattal érintett szakmákat szabályozzák:

5/1997 (III. 5.) IKIM rendelet:	21/2010. (V. 14.) NFGM rendelet:
burkoló	asztalos
építményszigetelő	bördízműves
kőműves	cipész
szobafestő-mázoló és tapétázó	elektronikai műszerész
tetőfedő	felvonószerelő
üvegező	fodrász
	gázvezeték- és készülékszerelő
	hegesztő
	hűtő-és klímaberendezésszerelő, karbantartó
	kárpitos
	kézápolás és műkörömépítés
	kozmetikus
	lábápoló
	lakatos
	látszerész és fotócikk-kereskedő
	ötvös
	szabó
	szűcs
	villamosgép- és készülékszerelő
	villanyszerelő
	vízvezeték és központi fűtés szerelő

A fentiek mellett a fogyasztók és a közbiztonság védelme érdekében külön, a felvonókról, mozgólépcsőkről és mozgójárdákról szóló 146/2014. (V. 5.) Korm. rendeletben szabályozott szakma a felvonó- és mozgólépcső ellenőr.

2. A felülvizsgálat eredményei

A felülvizsgálat feltöltés alapvető megállapítása volt, hogy a jelenlegi rendszer, a képzési követelmények felülvizsgálata indokolt, arra tekintettel, hogy a nemzetgazdasági minisztériumhoz a szakma képviselői módosítási javaslatot, illetve egyéb észrevételeket tettek. Ebből arra lehet következtetni, hogy a jelenlegi szabályozás teljes egészében nem elfogadott a társadalomban, azt néhány esetben (pl.: építőipari szakmák) az ágazat szereplői nem tekintik hatékonynak.

2.1. Szakterületekkel folytatott egyeztetések eredményei

A szakmai érdekképviseleti szervek véleménye alapján a szabályozásokban rejlő legnagyobb kockázat, hogy a szabályozási szándékot előzetesen eddig nem ismerhették meg az érintettek, mert ha az egyeztetésre kerülne felelős szakemberekkel, akkor lehetne olyan megoldásokat találni, melyet támogatnának már a hatályba lépése előtt. Álláspontjuk szerint a minőség, hatékonyság, gazdaságosság iránti elkötelezettség javításának kellene lennie az elsődleges szempontnak, és ezt a területen gyakorló szakemberek bevonásával kell megoldani.

2.2. Már zajló, vagy előirányzott fejlesztések ismertetése

Jelenleg az 5/1997 (III.5.) IKIM rendeletben szabályozott egyes tevékenységek és képzések (1) összevonására, (2) törlésére, (3) új tevékenységek és kapcsolódó képzések meghatározására, (4) egyes tevékenységek bővítésére, egyértelműsítésére vonatkozó szakmai javaslatok kormányzati és társadalmi egyeztetése zajlik. Előreláthatólag ezzel kapcsolatban az Országos Képzési Jegyzék építőipari szakmákra vonatkozó rendelkezései is felülvizsgálatra kerülnek. Az építőipari szakmákhoz hasonlóan a további ipari szakmák felülvizsgálata is napirenden van.

2.3. A cselekvési terveket alátámasztó hatásvizsgálatok (gazdasági, társadalmi, stb.) bemutatása

Hatásvizsgálatok még nem készültek, azokra az egyeztetett és a társadalmi, szakmai szervezetek által elfogadott módosító javaslatok véglegesítését követően kerül sor.

3. Cselekvési terv

3.1. A fentiek ismeretében meghatározott célok, és a hozzájuk kapcsolódó konkrét cselekvési tervek

Elsősorban az alábbi, átfogó célrendszer határozható meg:

- szakmagyakorlás lehetőségének megteremtése (szakképzés és elsősorban a felnőttképzés életpályát támogató egységes rendszerének kialakítása);
- szakmagyakorlás támogatása (továbbképzések, LLL);
- szakmagyakorlás képzési követelményeinek célirányos pontosítása;
- a szakmagyakorlási jogosultságok megszerzésének és megtartásának jogszabályi feltételeinek ellenőrzése ésszerűségi és végrehajthatósági szempontokból;
- szakmagyakorlást szolgáló és akadályozó jogszabályok beazonosítása, deregulációs javaslatok;
- a szakmai képzések rendszerének jelenlegi fejlesztési irányaira vonatkozó állásfoglalás kialakítása, azok hatékony és eredményközpontú végrehajtására;

Kiemelt cél az ágazat igényei alapján meghatározott tevékenységek és kapcsolódó képesítések rendszerének kialakítása.

3.2. Tervezett menetrend (dátumokkal)

A konkrét szabályozási javaslatok megfogalmazása érdekében 2016-ban egyeztetésre került sor a szakmai érdekképviselői szervezetekkel. Ezt követően kormányzati szintű egyeztetés eredményeképpen a konkrét javaslatok a Kormány elé történő benyújtására 2017-ben kerülhet sor.

XX. A kereskedelem ágazatba tartozó szabályozott tevékenységek

1. Fennálló szabályozási rendszer ismertetése

Az egyes ipari és kereskedelmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képesítésekről szóló 21/2010. (V.14.) NFGM rendelet 1. § (2) bekezdése és melléklete 3. pontja szerint egyes termékek kiskereskedelmi tevékenység keretében való értékesítéséhez – a csomagküldő kereskedelem, az automatából történő értékesítés, és a kistermelői értékesítés kivételével – az azt végző személynek a kereskedelemért felelős miniszter rendeletében meghatározott szakképesítéssel kell rendelkeznie.

A bolti eladók ugyanis napi szinten kapcsolatba kerülnek a fogyasztókkal és a kereskedelmi egység által árusított termék alapvető ismerete, illetve a kereskedelmi tevékenység lényeges vonásainak ismerete e körben elengedhetetlen.

2. A felülvizsgálat eredményei

A felülvizsgálat, az adatfeltöltés alapvető megállapítása volt, hogy a jelenlegi rendszer fenntartása indokolt arra tekintettel, hogy a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz a szakma képviselői módosítási javaslatot egyetlen alkalommal sem tettek. Mindebből arra lehet következtetni, hogy a szabályozás elfogadott a társadalomban, és az nem tekinthető túlzott tehernek.

2.1. A szakterületekkel folytatott egyeztetések eredményei

A szabályozással kapcsolatban nem merült fel módosítási igény.

E szakma vonatkozásában az adatfeltöltés keretében, az online felületen található kérdőívek kitöltése során vitára sem került sor, így annak feloldására sem volt szükség további egyeztetésre.

A már zajló vagy előirányzott fejlesztések ismertetése

Mint e szakma vonatkozásában az adatfeltöltés keretében, az online felületen található kérdőívek kitöltése során már jeleztük, a jelenlegi állapot fenntartását tartjuk szükségesnek. Azaz e szakma vonatkozásában fejlesztések sem kerültek előirányzásra.

3. Cselekvési terv

3.1. A cselekvési terveket alátámasztó hatásvizsgálatok (gazdasági, társadalmi, stb.) bemutatása

A felülvizsgálat elfogadó eredményei alapján hatásvizsgálatok sem készültek.

3.2. A fentiek ismeretében meghatározott célok, és a hozzájuk kapcsolódó konkrét cselekvései tervek

További célok e szakma körében nem kerültek kitűzésre.

3.3. Tervezett menetrend (dátumokkal)

Tervezett menetrend kidolgozására nem volt szükség

XXI. A pénzügyi és számviteli területhez kapcsolódó szabályozott tevékenységek

1. Fennálló szabályozási rendszer ismertetése

1.1. *Mérlegképes könyvelő*

1.1.1. *Történeti háttér*

Az 1990-es években a magyar gazdaság piacgazdasággá történő átalakítása során megváltoztak a tulajdonviszonyok, mely igényelte a számvitel törvényi szabályozását is, egy olyan számviteli rendszer kialakítását, amely a piacgazdaság körülményeinek, feltételeinek, tulajdonviszonyainak jobban megfelel, amely elősegítheti a tulajdonosi szemlélet általánossá válását, hozzájárulhat a piacgazdaság gyorsabb kialakulásához. A jelenlegi számviteli törvény 2000-ben került kihirdetésre, és 2001. január 1-től hatályos.

A törvényi szabályozás előtt a számviteli információk elsődlegesen a gazdaságirányítás céljait szolgálták, amelyet a számvitel egészére és egyes területeire vonatkozó részletes állami szabályozás biztosított. Mindez egységes, jogszabályokkal megalapozott, összesíthető információkat adott a gazdaságirányítás számára, de nem tette lehetővé, hogy ezekhez az információkhoz a vállalkozók (és azok partnerei) hozzájuthassanak.

A törvényi változások következtében az információs rendszer kialakításával ma már a nemzetközileg kialakult normáknak megfelelő, valós képet adó információ áll rendelkezésre – minden érdekelt számára hozzáférhető formában – a számviteli törvény hatálya alá tartozók vagyoni, pénzügyi helyzetéről, az elért eredményről, azok alakulásáról. Mindez fontos információs bázisul szolgál a piaci szereplők vezetői döntéseihez.

A törvény céljának megfelelő számviteli szabályozás az információt tartalmazó végtermékre, a beszámolóra helyezi a hangsúlyt, melyre vonatkozó részletes előírások, továbbá a számviteli alapelvek érvényesítése a biztosíték arra, hogy a beszámolóban a gazdálkodó megbízható és valós képet adjon vagyoni, pénzügyi helyzetéről, jövedelmének alakulásáról. A számviteli törvény ezért nagy hangsúlyt fektet arra, hogy kik jogosultak a beszámolót összeállítani.

1.1.2. *Szabályozás*

A számviteli törvény előírja, hogy a vállalkozó a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításával, vezetésével, az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló, az összevont (konszolidált) éves beszámoló elkészítésével olyan természetes személyt köteles megbízni, illetve ezen feladatok végzésére alkalmazni, aki okleveles könyvvizsgálói vagy mérlegképes könyvelői szakképesítéssel rendelkezik. A törvény 2003. január 1-től előírja azt is, hogy az előírt szakképesítéssel rendelkező könyvelő a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel is rendelkezzen.

Az engedélykiadáshoz a szakképesítés megléte mellett az engedéllyel rendelkező (regisztrált) könyvelőnek büntetlen előéletűnek kell lennie, és a szakképesítés megszerzését követően hároméves szakmai gyakorlatot kell teljesítenie. A jogszabályi környezet változásának követése, az ismeretek naprakészen tartása, fejlesztése elengedhetetlen a könyvelői munka során, ezért kötelező az éves továbbképzés is. A könyvviteli szolgáltatási tevékenység szabályozási területéhez tartozik a továbbképzés szabályozása is. Csak a számvitelért felelős miniszter által akkreditált szervezetek szervezhetnek és bonyolíthatnak le továbbképzéseket a regisztrált könyvviteli szolgáltatást végzők számára, a továbbképzések tematikáját pedig

szintén e miniszter minősíti egy kreditpont minősítési eljárás során. A továbbképzési kötelezettség elmulasztását a hatóság a regisztrált könyvelő engedélyének visszavonásával szankcionálja.

1.1.3. Szabályozás indokolása

A könyvviteli szolgáltatási tevékenység esetében elengedhetetlen az átfogó szabályozás. A szabályozás fontos eleme, hogy a könyvelő a tevékenység megkezdése előtt engedélyt kérjen a hatóságtól a könyvviteli tevékenység gyakorlására. Az engedély kiadását megelőzően a hatóság ellenőrizni tudja, hogy a könyvelő rendelkezik-e megfelelő szakképesítéssel és szakmai gyakorlattal. Az ellenőrzés azért szükséges, mert a gazdasági visszaélések döntő része visszavezethető a könyvviteli nyilvántartások vezetésének hiányosságaira. Ha a könyvviteli szolgáltatást végzők által összeállított és közzétett beszámolók nem a valóságnak megfelelően tükrözik a nyilvánosság felé a gazdálkodók vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét, akkor súlyos károkat tudnak okozni az adott gazdálkodó szervezetnek (vállalkozónak), a gazdaság többi szereplőjének és a hatósági szervezeteknek, amelyek a beszámolók adataira építve hozzák meg döntéseiket.

A szabályozás védi a vállalkozót is, hiszen a beszámolóban közölt adatokért ő vállal felelősséget, azonban megfelelő szaktudás hiányában a könyvelő ismereteire alapozza döntéseit.

Az elmúlt években kiemelt kormányzati célkitűzés a gazdaság kifehéritése, az adózási morál javítása, ebben a könyvelők szerepe kiemelten fontos, mert az önadózás rendszerét ők működtetik. A szabályozás fenntartása tehát összhangban van a kormányzati célkitűzésekkel, a következő időszak feladata a szabályozás megfelelő finomítása az elmúlt évek tapasztalatai alapján.

1.2. Adótanácsadó

1.2.1. Történeti háttér

Az első adótanácsadói jogosultságok törvényi szintű szabályozására az 1990-es évek közepén került sor. A szabályozás kezdetben csak azokat a feladatokat nevesítette, amelyeket az adótanácsadó láthatott el, azonban nem szabályozta az adótanácsadásra jogosultak körét. Az adótanácsadóként ellátható tevékenységek köre folyamatosan bővült, ezzel együtt nőtt a tevékenységet végzők felelőssége is, amely indokolta az adótanácsadói szakma törvényi szintű szabályozását. Adótanácsadói tevékenységet 2009. január 1-jétől kizárólag a vonatkozó nyilvántartásba bejegyzett személy végezhet.

A szabályozás fontossága az elmúlt 6 évben felerősödött, mivel kiemelt kormányzati célkitűzés a gazdaság kifehéritése, az adózási morál javítása. Az adótanácsadók szerepe kiemelten fontos a célkitűzés teljesítésében, mert egyrészt az adózók képviseletében eljárhatnak, másrészt az adóhatóság ellenőrzési eljárásaiban szakértőként is részt vehetnek. Éppen ezért kiemelten fontos, hogy csak olyan adótanácsadók végezhesék ezt a tevékenységet, akik megfelelő és naprakész ismeretekkel rendelkeznek.

1.2.2. Szabályozás

Az adótanácsadók nyilvántartási rendszerének egyik célja az, hogy az érdekeltek hitelt érdemlő információhoz jussanak az adótanácsadó tevékenység ellátásához szükséges szakértelemmel rendelkező, és így a kapcsolódó tevékenységek ellátására jogosult személyek adatairól. Ez pedig hozzájárulhat a gazdasági visszaélések megakadályozásához, illetve a *pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény végrehajtásának ellenőrizhetőségéhez*, megteremtve ezzel mind az adózók, mind a feladatellátás biztonságát.

A nyilvántartás másik célja, hogy a hatóság a tevékenység megkezdése előtt ellenőrizni tudja, hogy csak megfelelő szakképesítéssel rendelkező személyek tudják gyakorolni az adótanácsadói szakmát. Az engedélykiadás során a hatóság az vizsgálja, hogy a jelölt rendelkezzen adótanácsadói szakképesítéssel és büntetlen előéletű legyen. Az adótanácsadói tevékenység gyakorlásához háromféle nyilvántartást vezet a hatóság. Adótanácsadóit, mely esetében a nyilvántartásba vétel a szakképesítés megszerzését követően kérelmezhető. Az adószakértői nyilvántartásba vételhez a szakképesítés megszerzésén túl felsőfokú végzettséget is szükséges igazolni, illetve a felsőfokú végzettség szakirányától függően hároméves vagy ötéves szakmai gyakorlat teljesítése is feltétel. A harmadik, okleveles adószakértői nyilvántartásba azok kerülhetnek, akik az adótanácsadói szakképesítés megszerzését követően egy magasabb szintű, okleveles adószakértői szakképesítést is megszereztek. A háromféle nyilvántartásban szereplő szakértők jogosultságai megegyeznek, így mintegy 6000 adótanácsadói tevékenységre jogosító engedély van érvényben 2016 első negyedében.

A jogszabályi környezet változásának követése, a megszerzett ismeretek naprakészen tartása, fejlesztése elengedhetetlen az adótanácsadói munka során, ezért kötelező az adótanácsadók számára a továbbképzés is. A tevékenység szabályozási területéhez tartozik az adótanácsadók kötelező továbbképzésének a szabályozása is. Ennek keretében az adózásért felelős miniszterhez kreditpont minősítési kérelmet nyújthatnak be azok a szervezetek, amelyek megfelelnek a jogszabályban előírt szervezési és lebonyolítási feltételeknek.

A továbbképzési kötelezettség teljesítése során az adótanácsadóknak öt évenként kell teljesíteniük az előírt 100 kreditpontot, amelyet kreditpont minősítési eljárásban elfogadott képzések teljesítésével, illetve az adótanácsadói szakma gyakorlásához releváns tanulmányok teljesítésével tud megszerezni a kötelezett. A továbbképzési kötelezettség teljesítésének ellenőrzésére a továbbképzési időszak végén, ötévenként kerül sor. A továbbképzés teljesítésének elmulasztását a hatóság az adótanácsadó engedélyének visszavonásával szankcionálja.

Az ellenőrzés kiterjed a továbbképző szervezetek ellenőrzésére is. Az ellenőrzések során a hatóság azt vizsgálja, hogy a továbbképző szervezetek megfelelően és időben elvégzik-e a továbbképzéssel kapcsolatos adminisztrációs feladatokat, illetve a továbbképzés során teljesülnek-e a kreditpont minősítési kérelemben vállalt kötelezettségek, különös tekintettel a képzés tartalmára és időbeosztására.

1.2.3. Szabályozás indokolása

A gazdasági visszaélések visszaszorítása kiemelt célkitűzés, amelyhez elengedhetetlen a tevékenység szabályozása. A szabályozáshoz szükséges nyilvántartások vezetése, a nem megfelelő szakértelemmel rendelkező adótanácsadók kiszűrése, különösen azért, mert az adótanácsadói tevékenységet végző személyek utólagos ellenőrzése nagy számukra való tekintettel aránytalan nehézségekbe ütközne, és olyan késsedelemmel járna, amely a szolgáltatást igénybevevők védelmét lehetetlenné tenné, és nem jelentene akadályt a visszaélésekkel szemben.

2. A felülvizsgálat eredményei

2.1. Mérlegképes könyvelő

A regisztrált mérlegképes könyvelői engedéllyel 2016 első negyedében hozzávetőleg 55 ezer könyvelő rendelkezik. Évente 2500-3000 új engedély kerül kiadásra, ezzel párhuzamosan a már korábban kiadott engedélyekre való jogosultság folyamatosan ellenőrzött. Az engedélyek visszavonására a legtöbb esetben a továbbképzési kötelezettség elmulasztása miatt kerül sor. Az ellenőrzések azt mutatják, hogy a könyvelők nagy része teljesíti az engedélyhez

kapcsolódó kötelezettségét, azonban több mint 10%-uk nem vesz részt a kötelező továbbképzéseken, így nem rendelkeznek megfelelő naprakész ismeretekkel a feladatellátásukhoz. Az elmúlt évek tapasztalatai azt is mutatják, hogy a visszavont engedélyek háttérében gyakori indok a könyvviteli szolgáltatás végzés megszüntetése vagy hosszú távú szüneteltetése.

2.2. Adótanácsadó

A jelenlegi szabályozás alapján az adótanácsadói engedélyek kiadása megfelelően szabályozott, a már kiadott engedélyek esetében azonban a hatóság ellenőrzési lehetőségei nem terjednek ki az adótanácsadói tevékenység minőségi vizsgálatára. Az ellenőrzés során a hatóság azt vizsgálja, hogy az adótanácsadó teljesítette-e a továbbképzési kötelezettségét, illetve eleget tett-e adatváltozás bejelentési kötelezettségének. Mindkét kötelezettség elmulasztása az engedély visszavonását eredményezi.

Az első engedélyek kiadására 2008 októberében került sor. Az akkor engedélyt kapott adótanácsadók első ötéves kötelezettségének vizsgálatára 2013 őszén került sor. Az adótanácsadók többsége teljesíti ugyan a továbbképzési kötelezettségét, de 2014. év végéig közel 500 esetben kellett a hatóságnak engedélyt visszavonnia továbbképzési kötelezettség elmulasztása miatt. Az adótanácsadók ellenőrzése 2015-ben is folytatódik.

3. Cselekvési terv (A könyvviteli szolgáltatási és az adótanácsadói tevékenység tekintetében)

3.1. Rövid távú célkitűzések:

A könyvviteli szolgáltatási, illetve az adótanácsadói tevékenység színvonalának emelése, valamint a nem megfelelően felkészült szakemberek kiszűrése kiemelt gazdasági fontossággal bír. Az ezen tevékenységeket végzők esetében továbbra is elengedhetetlen a megfelelő szakképesítés és gyakorlat megléte, ettől eltekinteni – a kormányzati célokkal összhangban – nem indokolt.

3.2. Hosszú távú célkitűzések

A szakma színvonalának emeléséhez szükséges olyan szabályok fenntartása, amelyek garantálják, hogy olyan adótanácsadók, illetve könyvelők rendelkezzenek engedéllyel, akik ismerik és betartják a jogszabályi előírásokat mind a munkájuk során, mind az engedélyük megtartásához. Garanciát jelentené az engedélyt kiadó hatóság által lefolytatott rendszeres és átfogó ellenőrzések, melyek a könyvviteli szolgáltatási tevékenységet végzők esetében minden évben – a továbbképzési kötelezettség alóli felmentési kérelmek elbírálását követően – június 1-től december 31-ig tartanak. Az ellenőrzések során a hatóság visszavonja azoknak az adótanácsadóknak, illetve könyvelőknek az engedélyt, akik nem teljesítik a vonatkozó jogszabályokban előírt továbbképzési kötelezettségüket.

A továbbképzés ellenőrzésén túl a szakmai szervezetek egyetértésével szükséges olyan szakmai sztenderdek és etikai elvárások meghatározása is, amelyek a szakmai ismeretek meglétén túl az adótanácsadóktól, valamint könyvelőktől elvárható magatartás mintákra is iránymutatásokat adnak. Mindkét tevékenységre vonatkozóan indokolt egy olyan felügyeleti rendszer (felügyeleti szerv) felállítása is, amely jogosult az adótanácsadók, illetve a könyvelők tevékenységét a szakmai sztenderdek és az etikai elvárások alapján ellenőrizni és azok megsértése esetén szankcionálni.

XXII. A szakképzés és felnőttképzés szakterületéhez tartozó szabályozott tevékenységek

1. A fennálló rendszer ismertetése

A szakképzési és felnőttképzési szakterülethez az alábbi szabályozott tevékenységek tartoznak:

1. Felnőttképzési tevékenység
2. Szakképzési szakértő
3. Szakmai vizsgabizottsági tevékenység
4. Felnőttképzési szakértő

Ezen tevékenységek teljes körű szabályozása a 2010-es évek első felében történt meg. A felülvizsgálat szempontjából meg kell jegyezni, hogy a „Felnőttképzési tevékenység” keretén belül a szakmai vezető tevékenységének elemzését végeztük el.

1.1. A szabályozás céljai

Mindegyik tevékenység esetében a szabályozás célja, hogy biztosítsa a végzésük lehető legmagasabb színvonalát, továbbá, hogy a szükséges mértékben meghatározza a szakmát gyakorlók tevékenységi körét, illetve a tevékenység végzőjének felelősségét.

1.1.1. Felnőttképzési tevékenység

A felnőttképzési tevékenységet *a felnőttképzési tevékenység folytatásához szükséges engedélyezési eljárásra és követelményrendszerre, a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásának vezetésére, valamint a felnőttképzést folytató intézmények ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról* szóló 393/2013. (XI. 12.) Korm. rendelet szabályozza.

A szabályozásnak köszönhetően biztosított, hogy valamennyi felnőttképzési tevékenység esetében a szakmai tartalmakért andragógiai végzettségű, vagy felnőttképzési gyakorlással rendelkező személy (szakmai vezető) feleljen.

A jogi szabályozás megállapítja a szakmai vezető által végzett legfontosabb tevékenységeket, ugyanakkor a szervezeti sajátosságokhoz való alkalmazkodás érdekében nem tartalmaz részletes szabályozást ezen a téren. Mindennek alapján a szakmai vezető felelős:

1. a szervezet szakmai tevékenységéért;
2. a szervezet képzési programjaiért, amit aláírásával is igazolnia kell.

1.1.2. Szakképzési szakértő

A szakképzési szakértői tevékenységet az *Országos szakértői, az Országos vizsgáztatási, az Országos szakmai szakértői és az Országos szakmai vizsgaelnöki névjegyzékről, valamint a szakértői tevékenységről* szóló 31/2004. (XI. 13.) OM rendelet szabályozza.

A szabályozás célja, hogy a köznevelésben és a szakképzésben a szakmai ellenőrzési tevékenységet megerősítse, ezért a tevékenység végzésének feltételei szigorodtak azáltal, hogy pontosabban meghatározásra kerültek a tevékenység végzésének, illetve a szakértői névjegyzékbe történő felvétel feltételei. Ezen feltételek teljesülésének ellenőrzését, illetve a szakértők Országos Szakértői Névjegyzékbe történő felvételét az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: OH) végzi azzal, hogy a szakképzésben ellenőrzési tevékenységet végző szakértők esetében együtt kell működnie a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatallal (a továbbiakban: NSZFH).

Az iskolákban folyó szakmai oktatás, ezen belül a szakmai elméleti és gyakorlati képzés ellenőrzése és értékelése a köznevelési törvény előírásainak megfelelően történik, melyet az OH végez. A szakképzést folytató köznevelési intézményekben folyó munka ellenőrzését az OH az NSZFH-val együttműködve egy vagy több szakképzési szakértő bevonásával látja el. A szakképzési szakértők ugyanazon szabályoknak megfelelően végezhetik munkájukat, mint a közismereti szakértők.

Szakképzési szakértői tevékenység folytatására azon személyek nyújthatnak be kérelmet, akik rendelkeznek felsőfokú (legalább BA/BSc szintű, vagy szakirányú pedagógiai vagy andragógiai) végzettséggel, illetve 10 év szakmai gyakorlattal, valamint az elvégzett szakmai gyakorlatukat értékelő legalább két ajánlással.

A tevékenység végzésének további feltétele a kötelező továbbképzéseken való részvétel.

1.1.3. Szakmai vizsgabizottsági tevékenység

A szakmai vizsgabizottsági tevékenység szorosan kapcsolódik a szakképzési szakértői tevékenységhez, hiszen az Országos Szakértői Névjegyzékben szereplő szakértők vehetnek részt a szakmai vizsgabizottságok munkájában. A szakképzési szakértővel megegyező szabályozás célja, hogy a szakmai vizsga egységes minőségi követelményeit teljes körűen meghatározza és ellenőrizze. A szakmai vizsgák lebonyolításában nem vesz részt és nincs jelen a felkészítő intézmény tanára, a vizsgáztatási és az értékelési feladatok egészét a vizsgabizottság tagjai látják el. Megjegyzendő, hogy a képzők szempontjai is érvényesülnek a vizsgabizottságban egy, a képző intézményt képviselő tag által. A vizsgabizottságok kibővült feladatköre új követelményeket támasztott a bizottságok tagjaival szemben, azonban e feladatok jelentős része a gyakorlatban már eddig is tevékenységük része volt.

A korábbi szabályozáshoz hasonlóan továbbra is lényeges elem a kötelező továbbképzés rendszere.

A szakmai vizsgabizottsági elnöki tevékenység folytatására azok a személyek nyújthatnak be kérelmet, akik

- 1) rendelkeznek megfelelő végzettséggel (szakirányú pedagógus végzettség, vagy felsőfokú szakirányú végzettség, vagy felsőfokú iskolai végzettség és szakirányú szakképzettség);
- 2) igazolni tudják, hogy rendelkeznek 10 éves szakmai gyakorlattal;
- 3) legalább két, szakmai tevékenységüket értékelő ajánlást tudnak bemutatni.

A vizsgabizottság tagjainak (vizsgaelnök, tag I. és II, képzőt képviselő tag) kell ellátnia valamennyi vizsgáztatási (írásbeli vizsga felügyelete, írásbeli vizsgák javítása, szóbeli vizsga esetében a feleltetés, kérdezés) és értékelési feladatokat.

A vizsgabizottság működésével szemben támasztott legfontosabb követelmény a szakmai függetlenség, aminek érdekében a tagokat az NSZFH jelöli ki szakértői listáról olyan részletszabályok betartásával, amelyek a véletlenszerűséget, függetlenséget, megvalósíthatóságot egyszerre garantálják. A feladatra jelölhető szakembereket az NSZFH elektronikus szakértői listán tartja nyilván. A szakértők képesítési követelményeinek teljesülését, előírt szakmai gyakorlatának meglétét az NSZFH ellenőrzi a listára való felvételük előtt. A kamara, valamint az egyes szakképesítésért felelős miniszterek által a gondozásukban lévő szakmák szakmai vizsgáira ajánlott szakemberek jegyzékre vételét az NSZFH csak akkor utasíthatja vissza, ha fentebb ismertetett előírások nem teljesülnek.

A szakmai vizsgabizottsági tevékenység során a szakembernek az alábbi részfeladatokat kell ellátni:

- 1) a lebonyolítási rendre vonatkozó javaslat jóváhagyása;
- 2) a vizsga előkészítésének és feltételeinek ellenőrzése;
- 3) dokumentáció ellenőrzése;
- 4) vizsga megkezdésére való jogosultság ellenőrzése;
- 5) vizsgázók tájékoztatása;
- 6) vizsgatevékenységek értékelése;
- 7) vizsga dokumentálása.

1.1.4. Felnőttképzési szakértő

A felnőttképzési szakértői tevékenységet a *felnőttképzési szakértői és a felnőttképzési programszakértői tevékenység folytatásának részletes szabályairól* szóló 14/2014. (III. 31.) NGM rendelet szabályozza.

A szabályozás lényege a tevékenység minőségének, szakszerűségének, a folyamatosságának és a függetlenségének a biztosítása.

A minőség tekintetében a szabályozás egyértelműen meghatározza azon feltételeket, melyek alapján a felnőttképzési szakértői tevékenység folytatható (a névjegyzékbe történő felvétel feltételeit, továbbképzési kötelezettség).

A szakszerűség érdekében a szakértői névjegyzékben meg kell jelölni az adott szakértő szakterületét is.

A folyamatosság biztosítása érdekében a megadott szakértői szakterületek módosíthatók (az engedélyezési eljárás mellőzésével, vagy egyszerűsített ellenőrzési eljárással), illetve bővíthetők. Ennek köszönhetően az egyes szakterületeken folyamatosan rendelkezésre állhat megfelelő szakértő.

A felnőttképzési szakértők tevékenységének ellenőrzési tapasztalatai alapján a szakértőkkel szemben alkalmazható jogkövetkezmények esetköre bővült, annak érdekében, hogy a szakértő képző intézménytől való függetlensége mindinkább biztosítva legyen.

A tevékenység végzésére azon személyek nyújthatnak be kérelmet, akik rendelkeznek felsőfokú (legalább BA/BSc szintű, vagy szakirányú pedagógiai vagy andragógiai) végzettséggel, illetve szakmai gyakorlattal (4 év a kérelemben megjelölt szakterületen, vagy 6

év felnőttképzési irányítási, oktatási, minőségbiztosítási, oktatásszervezési vagy mérési-értékelési területen).

Az engedély megszerzése után a tevékenységet folytató szakember köteles fél éven belül, majd ezt követően két évente továbbképzésen részt venni.

2. A felülvizsgálat tapasztalatai, eredményei

A felülvizsgálat (feltöltés) legfontosabb eredménye, hogy az egyes tevékenységek szabályozása, melyek az elmúlt öt évben születtek, a felülvizsgálati szempontok alapján megfelelőek, azokban lényeges változtatások nem szükségesek.

Az egyes tevékenységek szabályozásában rejlő kockázatot elsősorban a folytatásukhoz előírt szigorúbb követelmények jelentik. Ezek szűkítették a tevékenységet végzők potenciális körét, azonban nem okoztak fennakadást a tevékenységek ellátásában. Az ebben rejlő kockázat kezelhető mértékű volt, és ugyanezen intézkedések nagymértékben javították a tevékenységek függetlenségét és biztosították végzésük magas színvonalát.

3. Cselekvési terv

A közelmúltban sor került a *felnőttképzési tevékenység folytatásához szükséges engedélyezési eljárásra és követelményrendszerre, a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásának vezetésére, valamint a felnőttképzést folytató intézmények ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról* szóló 393/2013. (XI. 12.) Korm. rendelet módosítására, mely érinti a szabályozott tevékenységeket:

A változás hatályba lépése: 2016.01.01.

A változások főbb elemei:

- 1) módosult a felnőttképzési engedélyre vonatkozó kérelemben szereplő adatok összetétele;
- 2) módosultak az engedélyhez csatolandó nyilatkozatok összetétele;
- 3) változott a felnőttképzési szervezetek ellenőrzése;
- 4) a nyelvi képzés esetén változtak a meghatározott személyi feltételek;
- 5) pontosításra került a lemorzsolódási arány kiszámításának módszertanát;
- 6) módosult a bírságok mértéke.

A fentebbi változások a következőképpen érintik a felnőttképzési tevékenységet folytató intézmény szakmai vezetőjének jogállását: „Az egyéni vállalkozóként, egyéni céggént vagy egyszemélyes társaságként működő felnőttképzést folytató intézmény szakmai vezetője - a (7) bekezdés a) pontjában foglaltaktól eltérően - az egyéni vállalkozó, az egyéni cég vagy egyszemélyes társaság tulajdonosa (a továbbiakban: tulajdonos) is lehet, ha a szakmai vezetőre a (7) bekezdés a) pontjában előírt képesítésre, illetve szakmai gyakorlatra vonatkozó feltételeknek megfelel.”

Ezen rendelkezés szélesítette azon személyek körét, akik szakmai vezetőként felnőttképzési tevékenységet láthatnak el. A felsorolt vállalkozási formákban végzett felnőttképzési tevékenység eltéréseket mutathat, ezért a szakmai vezető státuszára vonatkozóan eltérő előírások alkalmazása indokolt.

A következő jogszabályokban nem várható változás:

- 31/2004. (XI. 13.) OM rendelet
- 14/2014. (III. 31.) NGM rendelet

A felülvizsgálat eredményei szerint nincs szükség újabb jogszabály megalkotására vagy a már meglévő jogszabályok módosítására. A jelenlegi szabályozás megfelelő az adott tevékenységekre vonatkozóan, azonban a szabályozási rendszer működésének monitoring-ja, folyamatos (elsősorban statisztikai adatokra épülő) elemzése a továbbiakban is szükséges.

A tevékenységekre vonatkozó statisztikai adatszolgáltatások (jelentések, egyéb visszajelzések) folyamatos elemzésének rendszerét ki kell alakítani az NSZFH-ban.

XXIII. A turizmus és vendéglátáshoz kapcsolódó szabályozott tevékenységek

1. Jelenlegi szabályozás bemutatása

1.1 Turizmus

1.1.1. Turisztikai szolgáltatások fogalmai

- 1) **Utazásszervezői tevékenység:** üzletszerű gazdasági tevékenység keretében személyszállítási, szállás- és egyéb turisztikai szolgáltatások (így különösen étkezés, idegenvezetés, szórakoztató, illetve kulturális program) közül legalább kettőnek az együttesét tartalmazó szolgáltatás (a továbbiakban: utazási szolgáltatás) összeállítása és nyújtása.
- 2) **Utazásközvetítői tevékenység:** üzletszerű gazdasági tevékenység keretében utazási szolgáltatás nyújtására az utazásszervező megbízása alapján, annak nevében szerződések kötése.
- 3) **Idegenvezetői tevékenység:** Üzletszerű gazdasági tevékenység keretében a turisztikai szempontból jelentős értékeknek és egyéb látnivalóknak az azokat látogató személyek számára a helyszínen való részletes ismertetése és ehhez kapcsolódóan a látogatók számára nem ismert helyen való eligazodás érdekében általános tájékoztatás, illetve adott esetben segítség nyújtása.
- 4) **Lovas szolgáltató tevékenység:** üzletszerű gazdasági tevékenység keretében ló igénybevételel nyújtott, szabadidős, terápiás vagy oktatási célú szolgáltatás.

1.1.2. Turisztikai szolgáltatások nyújtásának módjai és a szolgáltatók részére előírt képesítési követelmények

1) **Utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenységet folytató, letelepedett utazási vállalkozás**

Minden letelepedett utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenységet nyújtó utazási vállalkozásnak meg kell felelnie a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvényben (a továbbiakban Kertv.) és az utazásszervező- és közvetítő tevékenységről szóló 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendeletben előírtaknak, illetve ezeket a szolgáltatásokat a szabályoknak megfelelő előzetes bejelentés alapján a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal hatósági nyilvántartásába történt bejegyzésük esetén nyújthatják.

Képesítési előírások:

- Az utazásszervező- és közvetítő tevékenységről szóló 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendeletben előírtak alapján a tevékenységért felelős személynek legalább egy idegen nyelvből C1 típusú államilag elismert nyelvvizsgálóval, vagy azzal egyenértékű okirattal, szakképesítése szerint meghatározott 3-7 évig terjedő szakirányú szakmai gyakorlattal, valamint a rendelet 5. § (1) bekezdésében leírt 18 szakképesítés egyikével kell rendelkeznie.

2) Határon átnyúló utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenységet folytató vállalkozás

A szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény értelmében a szabad szolgáltatásnyújtás jogával rendelkező szolgáltató köteles bejelenteni a Magyar Kereskedelmi és Engedélyezési Hivatalnak határon átnyúló szolgáltatás keretében utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenység folytatására irányuló szándékát.

3) Letelepedett szolgáltató által folytatott idegenvezetői tevékenység:

A Kertv, illetve az idegenvezetői tevékenységről szóló 33/2009 (XII.18.) ÖM rendelet értelmében (2005/36/EC Irányelv végrehajtása):

Minden személy, aki idegenvezetői tevékenységet akar folytatni, a fenti jogszabályok értelmében a megfelelő végzettséggel és nyelvismerettel kell, hogy rendelkezzen.

Minden személy, aki idegenvezetői tevékenységet akar folytatni, köteles ezt előzetesen bejelenteni a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalnál (bejelentési rendszer).

Amennyiben az idegenvezetői tevékenységet nem egy természetes személy, hanem egy gazdasági társaság látja el, a képesítési követelményeket annak a személynek kell teljesítenie, aki ténylegesen ellátja ezen tevékenységeket.

A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal köteles kibocsátani egy hivatalos igazolást és egy igazolványt mindazon letelepedett személyek számára, akik a szabályoknak megfelelően előzetesen bejelentik, hogy idegenvezetői tevékenységet folytatnak.

Képesítési előírás: szakképzés és nyelvismeret igazolása, azokra a nyelvekre melyeken a szolgáltatási tevékenységet végezni kívánja (Magyar idegenvezetői szakképesítés)

4) Határon átnyúló idegenvezetői tevékenységet folytató szolgáltató:

A külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény hatálya alá tartozó ügyekben eljáró hatóságok kijelöléséről, valamint a nyilatkozattételi kötelezettség alá eső szolgáltatások felsorolásáról szóló 33/2008. (II. 21.) Korm. rendelet értelmében:

Minden személy, aki határon átnyúló szolgáltatás keretében idegenvezetői tevékenységet akar folytatni Magyarországon, köteles ezt előzetesen bejelenteni a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalnál (bejelentési rendszer).

A határon átnyúló szolgáltatások esetében egy másik tagállam szakképzésének az elfogadása:

Amennyiben a szolgáltatást nyújtó egy olyan tagállamból való, ahol az idegenvezetői tevékenység szabályozott szakmának számít, a képzés sikeres elvégzését igazoló okiratot kell a bejelentéshez csatolni, amit a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalnak meg kell vizsgálnia és el kell fogadnia (kölsönös elismerés keretében). Egy olyan tagállam esetében, amelyik nem szabályozza az idegenvezetői szakmát, az előző tíz évből legalább egy éves szakmai gyakorlatot igazoló okiratra van szükség.

Amennyiben az idegenvezetői tevékenységet nem egy természetes személy, hanem egy gazdasági társaság látja el, a képesítési követelményeket annak a személynek kell teljesítenie, aki ténylegesen ellátja ezen tevékenységeket.

5) Lovas szolgáltató tevékenységet folytató letelepedett vállalkozás:

A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal a 320/2010. (XII. 27.) Kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján kereskedelmi hatóságként jár el a lovas szolgáltatók bejelentésére és nyilvántartásba vételére irányuló eljárásokban.

Minden személy, aki lovas szolgáltatói tevékenységet akar folytatni, köteles ezt előzetesen bejelenteni a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalnál (bejelentési rendszer)

A lovas szolgáltató tevékenységről szóló 14/2008. (XII. 20.) ÖM rendeletben foglalt feltételek alapján a lovagoltatásért felelős személynek rendelkeznie kell a 2. § (3) bekezdésének b) pontjában felsorolt 6 szakmai képesítés egyikével, ezen felül amennyiben a szolgáltató lovasterápia szolgáltatást is nyújt, jelen kell lennie egy terapeutának, aki a 11/A. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott 5 szakmai képesítés egyikével és a 11/A. § (1) bekezdés b) pontja szerinti további képesítés valamelyikével rendelkezik.

A fogyatékos személynek nyújtott lovas szolgáltatás nyújtásakor jelen kell lennie olyan lovas oktatónak vagy edzőnek, aki rendelkezik 14/2008. (XII. 20.) ÖM rendelet 11/A. § (3) bekezdés a) pontja szerinti képesítés valamelyikével és a b) pont szerinti speciális, fogyatékos személyek lovassportja szerinti képzettséggel. fogyatékos személyek lovassportja képzettséggel.

A külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény hatálya alá tartozó ügyekben eljáró hatóságok kijelöléséről, valamint a nyilatkozattételi kötelezettség alá eső szolgáltatások felsorolásáról szóló 33/2008. (II. 21.) Korm. rendelet értelmében a lovastúra-vezető tevékenységet végző más tagállambeli személyek képesítésének elismerésére a határon átnyúló idegenvezetői tevékenységre vonatkozó fenti szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

1.2. Vendéglátóipar

A Kertv. értelmében vendéglátás a kész- vagy helyben készített ételek, italok jellemzően helyben fogyasztás céljából történő forgalmazása, ideértve az azzal összefüggő szórakoztató és egyéb szolgáltató tevékenységet is.

Releváns szabályozás a szakképzések tekintetében:

- *a nemzetgazdasági miniszter hatáskörébe tartozó szakképzések szakmai és vizsgakövetelményeiről* szóló 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet;
- *az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről* szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet;
- *az egyes ipari és kereskedelmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képesítésekről* szóló 21/2010. (V. 14.) NFGM rendelet.

Egy nemzeti reformprogram keretében a közel múltban felülvizsgálásra kerültek a vendéglátóiparhoz kapcsolódó szakmák. A magyar kormány egyrészt eltörölte, másrészt

egyszerűsítette a kötelező előírásokat (általánosságban csökkentette vállalkozások az adminisztrációs, illetve anyagi terheit)

Eltörölt kötelező képesítési előírások:

- 1) Gyorséttermi, büfé szolgáltatás: vendéglős, vendéglátó eladó, étkezdés, gyorséttermi eladó, pincér képesítések
- 2) Munkahelyi, intézményi büfé (külön nevesítés okafogyott)
- 3) Munkahelyi, intézményi főzőkonyhás, konyhai szolgáltatás (külön nevesítés okafogyott)

Az előzőekben említett kötelező képesítéseket az alábbiakkal helyettesítették:

- 1) Meleg és hideg ételek, italok készítése és cukrászati készítmények, sütemények, fagylalt készítése
- 2) Meleg és hideg ételek, cukrászati készítmények, italok kiszolgálása esetében csak a melegkonyhás vendéglátóhelyek esetében marad fenn a képesítési követelmény. Ezzel a megoldással a nem melegkonyhás üzletekben (pl. kávézó, eszpresszó, büfé) nem kell kötelező szakképzéssel rendelkezni (enyhítés).

2. A jelenlegi szabályozás értékelése (eredmények és tapasztalatok)

2.1 Turizmus

A közelmúltban fejeződött be a szabályozott szakmák nemzeti felülvizsgálata:

Egy nemzeti reformprogram keretében a közelmúltban felülvizsgálásra kerültek a turizmushoz kapcsolódó szakmák. A magyar kormány egyrészt eltörölte, másrészt egyszerűsítette a kötelező előírásokat (általánosságban csökkentette a vállalkozások adminisztrációs, illetve anyagi terheit). Az utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenységgel kapcsolatos szakmák tekintetében **megszüntetésre kerültek** a kötelező nemzeti szakmai képesítési előírások.

Meghatározott minimum feltételek az utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenységért felelős személyek esetében fennmaradtak (vállalkozásonként egy személy). Az utazásszervezői szakmai minősítő vizsgáról szóló 3/1992. (I. 13.) IKM rendelet hatályon kívül lett helyezve és a kijelölt gazdasági főiskola által az utazásszervezők részére szervezett nemzeti vizsga többé már nem alkalmazandó. A szakmai elvárások minimum utazásszervezői és utazásközvetítői tudást biztosítanak: szakképzés vagy magasabb végzettség igazolása, idegen nyelv ismerete, gyakorlati idő.

Az idegenvezetői tevékenység szabályozott szakma marad Magyarországon, és a kötelező vizsga (idegenvezetői szakképesítés) továbbra is előírás lesz a letelepedett szolgáltatást nyújtók esetében.

2.2. Vendéglátás

A három fő szakma dereguláció utáni meghatározása és értékelése:

1) Pincér

Tevékenység leírása: Értékesítési és felszolgálási tevékenység, a vendégek fogadása és kezelése, ételek italok elő-készítése és kiszolgálása. Kifinomult szervezőképesség, az étteremben, de speciálisan a vendégtérben a biztonságért és a higiéniaért való felelősség.

2) Szakács

Tevékenység leírása: Hideg-meleg ételek készítése és tálalása, kalkulációs és nyersanyag kiszabati ívek kezelése, étlap írása, árubeszerzés- árrendelés. Kifinomult szervezőkészség, a konyhában a biztonságért és a higiéniaért való felelősség.

3) Cukrász

Cukrászati készítmények, pékáruk készítése és tálalása, csomagolása. Kifinomult szervezőkészség, a konyhában a biztonságért és a higiéniaért való felelősség.

A fenti képesítések értékelése:

A szakképesítések mindenki számára megszerezhetőek, akik az élelmiszeripar iránt érdeklődnek. Ezekben a szakmákban dolgozni, azonban kizárólag szakképesítéssel lehet, nemzetiségre vagy lakhelyre tekintet nélkül mindenkire egységesen kötelezően. A munkavédelem és az élelmiszerbiztonság speciális szakismereteket követel meg.

Az ételkészítés során számos veszély leselkedik a szakemberre (pl.. forró gőzök és anyagok, éles eszközök), és a tevékenység eredménye kifejezetten veszélye, mivel az élelmiszerbiztonság megfelelése komoly kockázat. Az ételkészítés és kiszolgálás során számos veszélyt kell elkerülni, ezért az étterem területén betartandó munkavédelmi előírások kiemelt fontosságúak és speciális ismeretek meglétét követelik. A munkavállalók megfelelő védelme és az élelmiszerlánc biztonság fenntartása az élelmiszerhigiénia vonatkozóan elengedhetetlen követelmények.

A szakmák szabályozottsága (képesítési követelmények) garanciát jelentenek az élelmiszerbiztonság kockázatának minimálisra csökkentésében. Amióta a HACCP szabályok kötelezőek mindenkire nézve, a transzparens és azonos minőségű védelmi rendszer mind a vendégek, mind a szakemberek számára etalon. A rendszer egy állandó és fenntartható biztonságot eredményez, a szakemberek munkahelyétől függetlenül.

Minden ételkészítési tevékenység azonos alapszabályokkal védendő. A turizmus és vendéglátás szakmacsoportban három azonos szabályozású szakképesítés található, ezek: pincér, szakács, cukrász. A szakképesítések, így a tevékenységek fő célja a vendégek megfelelő ételmezése és élelmiszerhigiéniai védelme. Az ételkészítés során speciális szakismeretekre van szükség (élelmiszerek tárolása, ételkészítés), amely a HACCP szabályok állandó betartását követelik meg.

A fő cél az élelmiszerbiztonsági szabályok minden körülmények közötti betartása és betartatása, a tevékenység minden mozzanatában.

A kötelező szakképesítések azt garantálják, hogy az élelmiszerbiztonság mindenkor maximális legyen.

Nincs alternatíva a biztonságos élelmiszerlánc biztosítására.

Javaslatok:

Az élelmiszerbiztonság fenntartása miatt a szabályozás semmilyen módosítása nem javasolt.

3. Cselekvési terv

3.1 Turizmus

Mint azt az 1.2 pontban is láttuk, a szállodai portásra, az utazásszervezői, utazásközvetítő tevékenységre kötelezően előírt nemzeti szakmai képesítési követelmények megszüntetésre kerültek.

Az idegenvezetői tevékenységhez szükséges képesítési előírások lehetséges fejlődési irányai:

- Jelenlegi rendszer fejlesztése (az idegenvezetői tevékenység követelményeinek egyszerűsítése, a felesleges terhek eltávolítása);
- A szakmai és a vizsga tartalmak, eljárások értékelése és felülvizsgálata nem kormányzati szereplők bevonásával.

Szeretnénk felhívni a figyelmet az alábbi ügyekre:

- A szabályozott szakmákkal kapcsolatos értelmezési problémák: biztos és tiszta különbségtételre van szükség bizonyos állásprofilok illetve gazdasági tevékenységek között (vállalkozások alapításának feltételei vagy hogyan vállaljunk állást vagy végezzünk egy szakmát). A nemzeti riportokból, illetve az Európai Bizottság adatbázisából az látszik, hogy félreértés van a tagállamok értelmezései között.
- Harmadik országokból származó szolgáltatásnyújtókkal kapcsolatos szabályozási problémák (melyik előírást kellene alkalmazni) az eljárások ellenőrzése különös tekintettel a határon átnyúló tevékenységekre

3.2. Vendéglátás

A fentebb említett deregulációs eljárásnak köszönhetően a korábbi valódi tartalom nélküli kategóriák megszüntetésre kerültek.

Célunk, hogy a jelenlegi dereguláció alkalmával a most valódi tartalommal nem rendelkező kategóriákat töröljük. Egy következő módosítási csomagban magasabb jogszabályi szinten a vendéglátóipari kategóriák felülvizsgálatára illetve magalkotására van szükség, és a létrehozott besorolásokhoz a szabályozás majdani újabb pontosításaként a képesítési követelmények aktuális és életszerű meghatározására törekszünk.

Az illetékes szakterület régóta folytat széles körben egyeztetéseket a vendéglátóipari szakmai szervezetekkel, amely munka során alapvető piaci igények mutatkoznak a szabályozás részbeni, tartalmának teljes körű megváltoztatására. A következő néhány év rövid távú feladatai között nem halogatható a vendéglátóipari szakképzés ügyének rendezése, átfogó reformja.

Összefoglalás

A szabályozott tevékenységekre (szakmákra) vonatkozó szabályozást érintő, az uniós feladat által kitűzött felülvizsgálat elvégzését követően a nemzeti cselekvési tervben meghatározott intézkedések három kategóriába sorolhatóak annak megfelelően, hogy a jelenlegi szabályozás fenntartása indokolt-e, amennyiben igen, milyen beavatkozási vagy fejlesztési irányok vehetők számba.

1. A jelenlegi szabályozás változatlan formában való fenntartása indokolt a következő ágazatokban

- Régészet és műemlékvédelem
- Építésügy
- Belügy [rendészet (személy- és vagyonőri tevékenység, vagyonvédelmi rendszer-tervezői és szerelői tevékenység, magánnyomozói tevékenység), temetkezés, kéményseprő-ipari ellátás.]
- Oktatás
- Nukleáris ipar
- Ingatlanügy
- Kereskedelem
- Szakképzés és felnőttképzés

A belső átvilágítás eredményeként összességében megállapítható, hogy az érintett ágazatokba tartozó szakmák (tevékenységek) tekintetében a hazai intézkedések a bevezetésükkel elérni kívánt célt megfelelően szolgálják.

2. A jelenlegi szabályozás fenntartása indokolt meghatározott fejlesztési irányok kijelölésével a következő ágazatokban

Pénzügy és számvitel

Az adótanácsadói és a könyvviteli tevékenység színvonalának emelése, a nem megfelelően képzett szakemberek kiszűrése kiemelt gazdasági fontossággal bír. E tevékenységeket végzők esetében továbbra is elengedhetetlen az előírt szakképesítés megléte és az ismeretek naprakészen tartása. Ezen követelményektől eltekinteni nem indokolt.

Ugyanakkor az érintett tevékenységeket folytatók továbbképzéseinek ellenőrzésén kívül a szakmai szervezetek egyetértésével szükséges egy olyan felügyeleti rendszer (felügyeleti szerv) felállítása, amely a tevékenységeket gyakorlókat szakmai és etikai szempontból is ellenőrzi.

Földművelésügy

Az FM az illetékességi körébe tartozó szabályozott tevékenységek jelenlegi szabályozását összességében megalapozottnak és társadalmi jelentőségükhöz viszonyítottan arányosnak, az uniós előírásokhoz igazítottan tartja.

A szakmai szervezetekkel a minisztériumi szakfőosztályok napi szintű munkakapcsolatot tartanak fent, amelynek keretében nem merült fel a képzési követelményekkel kapcsolatos probléma, szabályozási hiányosság.

Az FM szakfőosztályai által lefolytatott vizsgálatot követően a szükséges egyszerűsítések megtörténtek, további egyszerűsítés, illetve változtatás a megfelelő színvonalú és szakszerű feladatellátás fenntartása érdekében nem javasolt.

A triflagyújtással és a hivatásos vadász szakma szabályozását célzó jogszabályi változások hatályba lépése várhatóan 2016. évben történik meg.

- Fogyasztóvédelem

A fogyasztóvédelem területén a hatályos szabályozási rendszer fenntartása mellett az alábbi fejlesztő intézkedések bevezetése szükséges:

A) Utókövetés

Azt, hogy a képzés jelenlegi rendszere mennyire érte el a célját, többirányú utókövetés tudná feltárni.

Hasznos visszacsatolást jelentene az a mutatószám, ami a fogyasztóvédelmi referensek végzettségének megfelelő feladatkörbeli elhelyezkedését mutatja.

B) Tananyag tartalmak egységesítése

Javasolt a képzések tananyagának, valamint az egyéb, a 2.6.2. A) pontban meghatározott képzést szervező intézmények képzési programjainak összevetése és összehangolása az egységesítés érdekében.

C) Oktatók szakmai ellenőrzése

Felmerült egy oktatói tevékenység felmérésére irányuló intézkedés, illetve az oktatók képzésének, továbbképzésének szükségessége.

- Energiaügy

Kiemelt cél a szakmákhoz tartozó képzési követelmények felülvizsgálata az ágazat igényei alapján és a felülvizsgálat során meghatározott módosítások átvezetése a jogszabályokon.

A földgázellátásban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló új miniszteri rendelet egyeztetése a Nemzetgazdasági Minisztérium tájékoztatása szerint folyamatban van.

A bányászatban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló miniszteri rendelet felülvizsgálata és módosításának elfogadása 2016 végén várható.

A Miniszterelnökség által vezetett bürokráciacsökkentésre vonatkozó javaslatok között több szabályozott szakma (nyomástartó berendezést vizsgáló szakember, földtani szakértő, hites bányamérő, bányauzemi felelős műszaki vezető) esetében szerepelt a könnyítés, melynek eredményeként eddigi engedélyezést 2016. január 1-jétől felváltotta a könnyítést jelentő bejelentési eljárás. További könnyítést jelent az a módosítás, amely szerint a hites bányamérők esetében eltörlésre került a szakmai minősítő vizsga.

- Egészségügy

A vonatkozó fejezetben leírtaknak megfelelően az egészségügyi szakmai és vizsgakövetelmények felülvizsgálata 2012. évben megtörtént. Figyelemmel a tudományos, technikai, etikai és társadalmi, valamint a jogrendszer érintő változásokra, továbbá nemzetközi kötelezettségeinkre a rendszer folyamatos fejlesztése elengedhetetlen. Az arányossági vizsgálat eredménye ugyan a jelenlegi szakmák tekintetében nem indokolja a módosítást, azonban középtávú feladatként megjelenik a szabályozás finomítása – különösen az egészségügyi szakdolgozói szakmák esetében – az elmúlt évek tapasztalatai alapján.

Az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII.6.) Korm. rendelet 2016-os módosításának keretében megtörtént az új típusú szakgimnáziumban oktatható, az érettségi végzettséggel együtt megszerezhető szakképesítések kialakítása.

Az új struktúra kialakításánál arra törekedett a szakterület, hogy a szakgimnáziumi érettségivel megszerezhető szakképesítés olyan tartalmú és kimenetű legyen, mely a lehető legtöbb egészségügyi szakképesítés alapjául szolgálhat, így biztosítva, hogy a későbbiekben gyakorlatilag bármely irányba biztosított a specializáció, továbbá az egészségügyi ágazat szakképesítései esetében legyen lehetőség ágazat specifikus szabályok kialakítására.

- Igazságügy

Valamennyi az igazságügy területéhez tartozó tevékenység színvonalának emelése, illetve a nem megfelelő felkészültségű szakemberek kiszűrése kiemelt gazdasági és társadalmi jelentőséggel bír. A vonatkozó fejezetben megnevezett három tevékenységet végzők (ügyvéd, szabadalmi ügyvivő, szakfordító/tolmács) esetében továbbra is elengedhetetlen a megfelelő szakképesítés, valamint gyakorlat megléte, ettől eltekinteni továbbra sem indokolt. A nemzeti szabályozás enyhítése érdekében nem tartjuk szükségesnek újabb lépések megtételét.

Az ügyvédi hivatásrend tekintetében a tárcánál megkezdődött a vonatkozó jogszabályi környezet felülvizsgálata, aminek eredményeképpen – erre irányuló felső vezetői döntés esetén – a szabályozás megújítása várható. A szakfordításról és tolmácsolásról szóló 24/1986. (VI. 26.) MT rendelet módosításának szükségessége szintén többször felmerült már, mivel annak tartalma sok vonatkozásban elavultnak tekinthető, illetve az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdésében minisztertanácsi rendelet, mint jogszabálytípus nem szerepel. Megjegyzendő továbbá, hogy a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló 2010/64/EU irányelv kapcsán szintén előkerült a szakfordítókra és tolmácsokra irányadó szabályozás új alapokra helyezésének, továbbfejlesztésének gondolata.

- Államháztartási belső ellenőr

A változó környezetnek és a felmerülő új igényeknek megfelelően, a bürokráciacsökkentésre irányuló felülvizsgálat eredményeképpen 2016. január 1-től az engedélyezési eljárási rendszert az úgynevezett bejelentésen alapuló eljárási

rendszer váltotta fel. A vonatkozó jogszabályok módosításával emellett bővült a belső ellenőri tevékenység végzését lehetővé tevő végzettségek köre is.

- Vasúti közlekedés

A mozdonyvezetői irányelvben meghatározott, a Vtv. 36/G §-ában rögzített, a képzési rendszer bevezetésétől számított legfeljebb öt éves ciklust követően a 2016-ban esedékes felülvizsgálat során értékelni és elemezni kell a vasúti képzési és vizsgáztatási rendszert, annak vasútbiztonságra gyakorolt hatását és fejlesztési lehetőségeit; konzultációt szükséges kezdeményezni az ERA-val az általa vezetett, a biztonsággal összefüggő munkakörökre vonatkozóan elindított projekttel kapcsolatban; tapasztalatcsere és uniós szintű együttműködés révén össze kell hasonlítani a hazai képzési rendszer előnyeit és hátrányait; továbbá szükséges a munkaerőpiac igényeit figyelembe véve, más képzési formák igénybevételével biztosítani a lehetőséget, hogy a hatósági képzésbe bekapcsolódhassanak nem specializált oktatási intézmények is, ezáltal szélesítve a munkaerő utánpótlás és fejlesztés bázisát.

- Közúti közlekedés

A közúti közlekedési szakterületen a következő lépések indokoltak 2017 augusztusáig:

A gépjármű karbantartó- és fenntartó területen új jogi szabályozás keretében indokolt kialakítani azt a korszerű és a mai technikai, valamint technológiai, továbbá vállalászási feltételeknek megfelelő szakmai követelmény rendszert, amelynek figyelembevételével, a közúti- és a munkabiztonsági feltételeknek való megfeleltetés szempontjait érvényesítve lehet meghatározni, szükség szerint csökkenteni azokat a munkatevékenységeket, amelyeket feltétlenül indokolt a szabályozott tevékenységek, illetve szakmák körében tartani.

A hazai iskolai rendszerű közúti közlekedési képzések és a közúti hatósági képesítések rendszerszintű egymáshoz igazítása és összehangolása feltétlenül szükséges. Ezt szolgálja a kialakításra kerülő hatósági képzési jegyzék létrehozása is. A műszaki vizsgabiztos szabályozott szakmaként való megtartása a gépjárművek és pótkocsijaik időszakos műszaki vizsgálatáról és a 2009/40/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/45/EU irányelv szerint kötelező, ezért e körben a szabályozás fenntartása indokolt.

3. A jelenlegi szabályozási rendszer felülvizsgálata és módosítása szükséges meghatározott fejlesztési irányok kijelölésével a következő ágazatokban

- Építőipar, építőanyagipar

Az ágazati szakmai szervezetektől beérkező észrevételek, javaslatok alapján a felelős szakterület arra a következtetésre jutott, hogy a jelenlegi szabályozás teljes egészében nem elfogadott a társadalomban, azt néhány esetben (pl.: építőipari szakmák) az ágazat szereplői nem tekintik hatékonynak, így a rendszer néhány eleme alaposabb felülvizsgálatra szorul.

Jelenleg az 5/1997 (III.5.) IKIM rendeletben szabályozott egyes tevékenységek és képesítések (1) összevonására, (2) törlésére, (3) új tevékenységek és kapcsolódó képesítések meghatározására, (4) egyes tevékenységek bővítésére, egyértelműsítésére vonatkozó szakmai javaslatok kormányzati és társadalmi egyeztetése zajlik. Előreláthatólag ezzel kapcsolatban az Országos Képzési Jegyzék építőipari szakmákra vonatkozó rendelkezései is felülvizsgálatra kerülnek. Az építőipari szakmákhoz hasonlóan a további ipari szakmák felülvizsgálata is napirenden van.

- Kulturális ágazat

A felülvizsgálat rámutatott arra, hogy szükséges egyes, a kulturális területet érintő képzést szabályozó jogszabályok felülvizsgálata és módosítása. Emellett az átvilágítás során feltett kérdések rávilágítottak olyan területekre (pl. szakmai szervezeti tagság, engedélyek limitálása, területi korlátozás stb.), amelyekre vonatkozóan a kulturális terület jogszabályai nem tartalmaznak információt.

A kulturális szakterületen a következő lépések indokoltak:

- egyes hazai – a kulturális területhez kapcsolódó szakmákat és képesítési előírásokat szabályozó – jogszabályok tartalmi felülvizsgálata,
- a hazai művészeti területhez kapcsolódó szabályozott szakmák számának és képzési szabályainak ismételt felülvizsgálata,
- a kulturális terület szakmáihoz kapcsolódó belső elemzések és hatásvizsgálatok elvégzése.

- Szociális ágazat

A szociális ágazathoz tartozó tevékenységekhez kötődő képesítési előírások fenntartása „a fogyasztók és a szolgáltatások igénybevevőinek védelme” közérdek okán indokolt, azonban szükséges a jelenlegi képzési rendszer egyszerűsítése, illetve a tevékenység és a hozzá tartozó képzés újraszabályozása.

Előbbieken túl a tevékenység gyakorlásához szükséges végzettségeknek, a szakmai szabályoknak és a folyamatos továbbképzés kötelezettségének előírásával lehet a szolgáltatások egységes minőségét és a szolgáltatást igénybe vevők védelmét biztosítani.

A szociális ágazatot érintő szakképzés és a felnőttképzés minőségi és tartalmi fejlesztése az elmúlt években megkezdődött és részben már megvalósult.

A tevékenységek képesítési előírásainak felülvizsgálata, valamint újraszabályozása a Hatósági Képesítések Jegyzékébe kerüléssel történik meg. A hatósági képesítések jellegüknél fogva általában nem egy egész szakma, foglalkozás ismereteit ölelik fel, hanem egy szakterületen belül meghatározott tevékenységeket, amelyek végzéséhez elengedhetetlenül szükséges bizonyos speciális ismeretek elsajátítása, és ennek hatósági jóváhagyása.

- Sport

A felülvizsgálat és ennek következményeként a sport területén képesítéshez kötött tevékenységek gyakorlásához szükséges képesítések jegyzékéről szóló 157/2004. (V. 18.) Korm. rendelet módosítás célja, hogy az egyes sportcélú tevékenységek

gyakorlásához, illetve munkakörök betöltéséhez szükséges képesítési követelmények ésszerű egyszerűsítésével hozzájáruljon a rugalmas vállalkozói környezet kialakításához, és ezen keresztül a hazai vállalkozások munkahelyteremtő potenciáljának növeléséhez. A módosítással a képesítési követelményrendszer alkalmassá válik arra, hogy a valós kockázatokat szem előtt tartva, ténylegesen indokolt esetekben támasszon jogszabályi feltételeket a munkaerő alkalmazása során figyelemmel arra, hogy a sportszakmai képesítések szabályozása a sporttevékenységet végzők testi épségének megóvása érdekében kiemelten indokolt.

- Turizmus és vendéglátás

A szállodai portásra, az utazásszervezői, és az utazásközvetítő tevékenységre kötelezően előírt nemzeti szakmai képesítési követelmények megszüntetésre kerültek. Az ágazati jogszabályokba szakmai követelmények kerültek beépítésre. A szakmai követelmények jelenlegi rendszerével kapcsolatban vizsgálandó, hogy felmerül-e a képesítési követelményekkel kapcsolatos jogalkalmazási probléma.

Az illetékes szakterület régóta folytat széles körben egyeztetéseket a vendéglátóipari szakmai szervezetekkel, amely munka során alapvető piaci igények mutatkoznak a szabályozás részbeni, tartalmának teljes körű megváltoztatására. A következő néhány év rövid távú feladatai között nem halogatható a vendéglátóipari szakképzés ügyének rendezése, átfogó reformja.

- Víziközlekedés

A hajózási képesítésekről szóló rendeletről, a következő jogszabály módosítás alkalmával törölni kell az STCW Egyezménynek a 2010. június 25-i manilai konferencián történő módosításának hatálybalépése óta (2012. január 1.) már nem elfogadott tengerész-képesítéseket, azaz a matróz, a kormányos matróz és a fedélzetmester képesítéseket.

A belvízi hajózási képesítések tekintetében célszerű megvárni a készülő uniós szabályozás megjelenését, és a leendő egységes szabályozást átültetni a hazai jogrendbe.

Feltétlenül szükséges mielőbb megteremteni az iskolai rendszerű és egyéb hajózási szakképzéseknek a hatósági hajózási képesítésekkel való összhangját.

A tevékenységek és képesítések felülvizsgálatának befejezését, majd a társadalmi és kormányzati egyeztetést követően a módosító javaslatok benyújtására előreláthatólag 2016-2017 folyamán kerül sor. A benyújtott javaslatok alapján 2015 harmadik negyedében megkezdődött az egyes szakterületek szakképesítéseinek felülvizsgálata, esetenként új képzési programok kialakítása. A felülvizsgált és módosított OKJ-rendelet 2016 első negyedében került kihirdetésre.